LEÏLA
SLIMANI
O POVESTE DESPRE NEBUNIA OBIȘNUITĂ.
LE FIGARO
PREMIUL GONCOURT 2016
Cântec lin
ROMAN
PANDORA M

Scriitura rafinată, precisă și tăioasă a Leïlei Slimani descrie, într-o atmosferă apăsătoare, sufocantă și paralizantă, o relație de dependență în care manipularea și nebunia se amestecă implacabil.

LA CROIX

Aruncat într-un vârtej nebunesc, cititorul nu poate opri această cădere vertiginoasă și fascinată. Tragedia despre care vorbește Leïla Slimani e cât se poate de convingătoare. Autoarea reușește să creeze în detaliu un portret al închisorilor noastre intime și sociale.

LIVRES HEBDO

LEÏLA SLIMANI

CÂNTEC LIN

Traducere din franceză şi note de Nadine Vlădescu
Titlul original: *Chanson douce*, 2016

Pandora M, 2017

Versiune ebook: v1.0, februarie 2018

Pentru Émile

Domnişoara Vezzis venise de dincolo de Frontieră ca să aibă grijă de câțiva copii în casa unei doamne ... Doamna a declarat că domnişoara Vezzis nu făcea două parale, că nu era curată şi că nu-şi dădea silința. Nici măcar o dată nu-i trecu prin minte gândul că domnişoara Vezzis avea propria ei viață de trăit, treburile sale de care să se preocupe şi că aceste treburi erau lucrul cel mai important din lume pentru domnişoara Vezzis.

– RUDYARD KIPLING,
Simple povestiri din ținutul deluros

„Înțelegeți dumneavoastră, domnule, înțelegeți ce înseamnă să nu mai ai unde să te duci?" Întrebarea pe care Marmeladov i-o pusese în seara de dinainte îi reveni dintr-odată în minte. „Pentru că orice om trebuie să poată să se ducă undeva."

– DOSTOIEVSKI
Crimă şi pedeapsă

Bebeluşul a murit. N-a fost nevoie decât de câteva secunde. Doctorul i-a asigurat că nu suferise. L-au învelit într-o husă gri şi fermoarul a fost tras peste corpul dezarticulat care plutea în mijlocul jucăriilor. Micuța era încă vie atunci când au sosit ajutoarele. S-a împotrivit ca un animal sălbatic. Au fost găsite urme ale luptei, bucăți de piele sub unghiile ei moi. În ambulanța care o transporta la spital a fost agitată, scuturată de convulsii. Cu ochii ieşiți din orbite, părea să caute aer. Gâtul i se umpluse de sânge. Avea plămânii perforați şi capul i se lovise violent de comoda albastră.

Au fotografiat scena crimei. Poliția a luat amprentele şi a măsurat suprafața băii şi a camerei copiilor. Pe jos, covorul de prințesă era îmbibat de sânge. Masa de înfăşat era pe jumătate răsturnată. Jucăriile au fost adunate în saci transparenți şi puse sub sechestru. Până şi comoda albastră avea să folosească la proces.

Mama era în stare de şoc. Asta e ceea ce au spus pompierii, asta au repetat polițiştii, asta au scris jurnaliştii. Intrând în camera în care zăceau copiii, ea a scos un țipăt, un țipăt din toți rărunchii, un urlet de lupoaică făcând zidurile să se cutremure. Noaptea s-a lăsat peste această zi de mai. A vomat, şi poliția a găsit-o aşa, cu hainele pătate, ghemuită în cameră, sughițând ca o apucată. A urlat până şi-a spart plămânii. Asistentul de pe ambulanță a făcut un semn discret din cap, au ridicat-o, în ciuda faptului că se opunea, în ciuda loviturilor pe care le dădea cu picioarele. Au ridicat-o încet şi internista tânără de pe ambulanță i-a administrat un calmant. Era prima ei lună de stagiu.

Şi pe cealaltă au fost nevoiți s-o salveze. Cu tot atâta profesionalism, cu obiectivitate. Nu a ştiut să moară. Moartea, ea n-a ştiut decât s-o împartă. Şi-a secționat venele de la încheieturi şi şi-a înfipt cuțitul în beregată. Şi-a pierdut cunoştința, la picioarele patului cu bare. Au ridicat-o de pe

jos, i-au luat pulsul şi tensiunea. Au pus-o pe targă şi stagiara cea tânără şi-a ţinut mâna apăsată pe gâtul ei.

Vecinii s-au adunat în faţa imobilului. Mai ales femei. Curând e ora la care trebuie să-şi ia copiii de la şcoală. Femeile privesc ambulanţa, cu ochii umflaţi de lacrimi. Plâng şi vor să ştie. Se ridică pe vârfuri. Încearcă să distingă ceea ce se întâmplă în spatele cordonului de poliţie, în interiorul ambulanţei care demarează cu toate sirenele pornite. Îşi şoptesc informaţii la ureche. Zvonul circulă deja. Li s-a întâmplat o nenorocire copiilor.

E un imobil frumos acesta, din rue d'Hauteville, în arondismentul zece. Un imobil în care vecinii îşi dau bună ziua călduros, chiar fără să se cunoască. Apartamentul soţilor Massé se află la etajul al cincilea. Este cel mai mic apartament din clădire. Paul şi Myriam au ridicat un perete în mijlocul camerei de zi, la naşterea celui de-al doilea copil. Ei dorm într-o cameră micuţă, între bucătărie şi fereastra care dă înspre stradă. Lui Myriam îi plac mobilele cumpărate de la târgurile de vechituri şi covoarele berbere. Pe perete, a atârnat stampe japoneze.

Astăzi, a venit acasă mai devreme. Şi-a scurtat o întâlnire şi a amânat-o pe a doua zi studiul unui dosar. Aşezată în vagonul de tren de pe linia 7, îşi spunea că o să le facă o surpriză copiilor. Aproape de casă, s-a oprit la brutărie. A cumpărat o baghetă, un desert pentru cei mici şi o prăjitură cu portocale pentru bonă. E prăjitura ei preferată.

Se gândea să-i ducă la căluşei. Aveau să facă împreună cumpărăturile pentru cină. Mila ar fi cerut să-i cumpere o jucărie, Adam ar fi molfăit un coltuc de pâine în căruciorul lui.

Adam a murit. Mila urmează să moară.

— Fără imigranți care n-au acte, de acord? Dacă e vorba de femeia de serviciu sau de zugrav, nu mă deranjează. Trebuie să muncească şi oamenii ăştia, dar, când vine vorba de cei mici, e prea periculos. Nu vreau pe cineva căreia i-ar fi frică să cheme poliția sau să meargă la spital dacă se iveşte vreo problemă. În rest, să nu fie foarte bătrână, să nu poarte văl şi să nu fie fumătoare. Important e să fie vioaie şi disponibilă. Să muncească, asta vrem, ca să putem şi noi să muncim.

Paul a pregătit totul. A făcut o listă şi a prevăzut trei minute pentru fiecare interviu. Şi-au rezervat după-amiaza de sâmbătă pentru găsirea unei bone pentru copiii lor.

Cu câteva zile înainte, atunci când Myriam discuta cu prietena ei Emma despre căutările sale, aceasta s-a plâns de femeia care avea grijă de băieții ei.

— Bona are doi băieți aici în oraş, aşa că din start nu poate să rămână până târziu sau să facă babysitting. Nu e deloc practic. Gândeşte-te la asta atunci când o să ai interviurile. Dacă are copii, ar fi mai bine ca ei să fie la țară.

Myriam îi mulțumise pentru sfat. Dar, în realitate, vorbele Emmei o stânjeniseră. Dacă un angajator ar fi vorbit despre ea sau despre una dintre prietenele lor în felul ăsta, ar fi strigat amândouă în gura mare că e discriminare. I se părea îngrozitoare ideea de a exclude o femeie pentru că are copii. Preferă să nu deschidă subiectul în fața lui Paul. Soțul ei era ca Emma. Un pragmatic, care-şi pune familia şi cariera pe primul plan.

În dimineața asta au făcut piața în familie, toți patru. Cu Mila pe umerii lui Paul şi Adam adormit în căruciorul lui. Au cumpărat flori şi acum fac ordine în apartament. Îşi doresc să facă o impresie bună în fața bonelor care se vor perinda pe-acolo. Adună cărțile şi revistele care zac în dezordine pe jos, sub pat şi până şi în baie. Paul îi cere Milei să-şi aranjeze jucăriile în tăvi mari din plastic. Fetița refuză smiorcăindu-se, iar el e cel care sfârşeşte prin a le strânge în grămezi la

perete. Împăturesc hainele celor mici, schimbă aşternuturile paturilor. Curăță, aruncă, încearcă disperați să aerisească acest apartament în care se sufocă. Ar vrea ca ele să vadă că sunt oameni cumsecade, oameni serioşi şi ordonați care încearcă să le ofere copiilor lor tot ce e mai bun. Ca ele să înțeleagă că ei sunt stăpânii.

Mila şi Adam îşi fac somnul de după-amiază. Myriam şi Paul sunt aşezați pe marginea patului. Agitați şi stingheri. Nu şi-au încredințat niciodată copiii în grija altcuiva. Myriam îşi termina studiile de Drept atunci când a rămas însărcinată cu Mila. Şi-a luat diploma cu două săptămâni înainte să nască. Paul făcea stagiu după stagiu, plin de acel optimism care a sedus-o pe Myriam atunci când l-a cunoscut. Era sigur că poate să lucreze pentru doi. Sigur că va face carieră în producția muzicală, în ciuda crizei şi a reducerilor de buget.

Mila a fost un bebeluş fragil, iritabil, care plângea întruna. Nu lua în greutate, refuza sânul mamei şi biberoanele pe care i le pregătea tatăl ei. Aplecată deasupra leagănului, Myriam uitase până şi de existența lumii exterioare. Ambițiile sale se limitau la a o face pe această fetiță firavă şi plângăcioasă să se îngraşe cu câteva grame. Lunile treceau fără ca ea să-şi dea seama. Paul şi ea nu se despărțeau niciodată de Mila. Se făceau că nu văd cum prietenii lor erau agasați şi spuneau pe la spatele lor că un bebeluş nu avea ce să caute într-un bar sau pe bancheta unui restaurant. Dar Myriam refuza categoric să audă de o babysitter. Doar ea era în stare să răspundă nevoilor fiicei ei.

Mila de-abia împlinise un an şi jumătate când Myriam a rămas din nou însărcinată. A susținut tot timpul că a fost un accident. „Pilula nu e niciodată sută la sută sigură”, le spunea ea, râzând, prietenelor sale. În realitate, premeditase sarcina asta.

Adam fusese o scuză pentru a nu părăsi dulceața căminului. Paul n-a avut nicio obiecție. Tocmai fusese

angajat ca asistent de sunet într-un studio renumit, unde îşi petrecea zilele şi nopţile, ostatic al capriciilor artiştilor şi al orarelor lor de lucru. Soţia lui părea să înflorească în maternitatea asta animală. Viaţa aceasta în cocon, departe de lume şi de ceilalţi, îi proteja de toate.

Şi apoi, timpul a început să pară lung, mecanica familială perfectă s-a oprit. Părinţii lui Paul, care-şi făcuseră un obicei din a-i ajuta după naşterea micuţei, au început să petreacă din ce în ce mai mult timp la casa lor de la ţară, unde începuseră să facă reparaţii importante. Cu o lună înainte ca Myriam să nască, au plecat într-o călătorie de trei săptămâni în Asia şi nu l-au anunţat pe Paul decât în ultimul moment. El s-a supărat, plângându-i-se lui Myriam de egoismul părinţilor săi, de nepăsarea lor. Dar Myriam era uşurată. Nu suporta s-o aibă pe Sylvie tot timpul pe urmele ei. Asculta surâzătoare sfaturile soacrei ei, înghiţea în sec când o vedea scotocind prin frigider şi criticând alimentele pe care le găsea acolo. Sylvie cumpăra salate provenite din agricultura biologică. Pregătea mâncarea Milei, dar lăsa bucătăria într-o dezordine de nedescris. Ea şi Myriam nu se puneau niciodată de acord în privinţa vreunui lucru şi în apartament domnea un disconfort compact, clocotitor, care ameninţa clipă de clipă c-o să se transforme într-un meci de box. „Lasă-i pe părinţii tăi să-şi trăiască viaţa. Au dreptate să profite de ea, acum că sunt liberi”, îi spusese Myriam în cele din urmă lui Paul.

Nu înţelegea amploarea a ceea ce avea să urmeze. Cu doi copii, totul a devenit mai complicat: cumpărăturile, baia copiilor, vizitele la medic, curăţenia. Facturile s-au acumulat. Myriam s-a întunecat. A început să deteste ieşirile în parc. Zilele de iarnă i s-au părut interminabile. Capriciile Milei i se păreau intolerabile, primele gângureli ale lui Adam îi erau indiferente. Cu fiecare zi care trecea, simţea din ce în ce mai mult dorinţa de a se plimba singură şi îi venea să urle ca o nebună pe stradă. „Mă devorează de vie”, îşi spunea uneori.

Îşi invidia soţul. Seara, îl aştepta febrilă în spatele uşii. Petrecea o oră plângându-se de smiorcăielile copiilor, de dimensiunile apartamentului, de lipsa timpului ei liber. Când îl lăsa şi pe el să vorbească şi el povestea epopeea sesiunilor de înregistrări ale vreunei trupe de hip-hop, ea îi arunca în faţă: „Ce noroc ai!" El răspundea: „Nu, tu ai noroc. Aş vrea tare mult să-i văd crescând". La jocul ăsta, nimeni nu ieşea câştigător.

Noaptea, Paul dormea lângă ea somnul greu al celui care a muncit toată ziua şi care merită să se odihnească aşa cum trebuie. Ea se lăsa măcinată de acreală şi de regrete. Se gândea la eforturile pe care le făcuse ca să-şi termine studiile, în ciuda lipsei banilor şi a sprijinului părinţilor, la bucuria pe care o simţise atunci când fusese primită în barou, la prima dată când îmbrăcase roba de avocat şi când Paul îi făcuse o poză, în faţa uşii de la intrarea în imobilul lor, mândră şi zâmbitoare.

Luni în şir, s-a prefăcut că suportă situaţia. Nici măcar lui Paul nu a putut să-i spună cât îi era de ruşine. În ce hal simţea că moare pentru că nu are altceva de povestit decât năzbâtiile copiilor şi conversaţiile dintre necunoscuţii de la supermarket, la care trăgea cu urechea. A început să refuze toate invitaţiile la cină, să nu mai răspundă la apelurile prietenilor ei. Era circumspectă mai ales în privinţa femeilor, care puteau să fie atât de crude. Îi venea să le strângă de gât pe cele care se prefăceau c-o admiră sau, şi mai rău, c-o invidiază. Nu mai putea suporta să le asculte cum se plâng de serviciul lor, de faptul că nu petrec suficient timp cu copiii lor. Mai presus de orice, îi era teamă de necunoscuţi. De cei care o întrebau inocent cu ce se ocupa şi care îi întorceau spatele atunci când ea pomenea despre viaţa ei casnică.

Într-o zi, pe când făcea cumpărături la Monoprixul de pe bulevardul Saint-Denis, şi-a dat seama că subtilizase fără să vrea nişte şosete pentru copii, uitate în cărucior. Era la câţiva metri de casă şi s-ar fi putut întoarce la magazin ca să

le înapoieze, dar a renunțat. Nu i-a povestit lui Paul. N-avea nicio însemnătate şi totuşi nu putea să nu să se mai gândească la asta. După acest episod, se ducea la Monoprix cu regularitate şi ascundea în căruciorul fiului ei un şampon, o cremă sau un ruj cu care n-avea să-şi dea niciodată. Ştia foarte bine că, dacă ar fi oprit-o cineva, era suficient să joace rolul mamei copleşite şi oricine ar fi avut încredere, fără urmă de îndoială, în buna sa credință. Furturile astea ridicole o băgau în transă. Râdea singură pe stradă, cu impresia că păcălea pe toată lumea.

Când s-a întâlnit cu Pascal din întâmplare, a văzut în asta un semn. Vechiul său coleg de la Facultatea de Drept nu a recunoscut-o imediat: purta nişte pantaloni prea largi, cizme ponosite şi avea părul murdar şi prins în coc. Stătea în picioare în fața caruselului din care Mila refuza să se dea jos. „E ultima tură", repeta ea de fiecare dată când fiica ei, ținându-se strâns de căluț, trecea prin dreptul ei şi îi făcea cu mâna. A ridicat privirea: Pascal îi zâmbea, cu brațele desfăcute în semn de bucurie şi de surpriză. Ea i-a zâmbit la rândul ei, strângând cu putere în mâini mânerul căruciorului. Pascal nu avea mult timp la dispoziție, dar din fericire se ducea la o întâlnire undeva foarte aproape de locuința lui Myriam.

— Oricum trebuia să mă întorc acasă. Facem câțiva paşi împreună? i-a propus ea.

Myriam s-a aruncat asupra Milei, care a scos nişte sunete stridente. Refuza să înainteze şi Myriam se încăpățâna să zâmbească, să se prefacă întruna că avea situația sub control. Nu înceta să se gândească la puloverul vechi pe care-l purta pe sub haină, al cărui guler tocit Pascal probabil că-l observase. Cu frenezie, îşi tot trecea mâinile peste tâmple, ca şi cum asta ar fi fost de ajuns ca să-i aranjeze părul uscat şi încâlcit. Pascal părea să nu observe nimic din toate astea. I-a vorbit despre biroul de avocatură pe care-l înființase împreună cu doi colegi de generație, despre

dificultățile şi satisfacțiile de a începe o afacere pe cont propriu. Ea îi sorbea cuvintele. Mila nu contenea s-o întrerupă şi Myriam ar fi dat orice ca s-o facă să tacă. Fără a-l pierde pe Pascal din ochi, s-a căutat prin buzunare, a cotrobăit prin geantă, ca să găsească o suzetă, o bomboană, ceva cu care să cumpere tăcerea fiicei sale.

Pascal abia dacă le-a aruncat o privire copiilor. Nu a întrebat-o cum îi cheamă. Nici măcar Adam, adormit în căruciorul lui, cu chipul liniştit şi adorabil, n-a părut să-l înduioşeze sau să-l emoționeze.

— Am ajuns.

Pascal a pupat-o pe obraz.

— M-am bucurat mult să te revăd! i-a spus el şi apoi a intrat într-un imobil a cărui uşă albastră şi grea s-a trântit, făcând-o pe Myriam să tresară.

A început să se roage în tăcere. Acolo, în stradă, era atât de disperată, încât ar fi putut să se aşeze pe jos şi să plângă. Ar fi vrut să se agate de piciorul lui Pascal, să-l implore s-o ia cu el, să-i dea o şansă. Când s-a întors acasă, era complet deprimată. A privit-o pe Mila, care se juca liniştită. I-a făcut baie bebeluşului şi şi-a spus că acea fericire, acea fericire simplă, mută, carcerală, nu era de ajuns ca s-o consoleze. Fără îndoială că Pascal râsese de ea. Poate că îi şi sunase pe câțiva colegi de facultate ca să le povestească despre viața patetică a lui Myriam care „nu mai seamănă cu nimic” şi care „nu a făcut cariera la care ne aşteptam”.

Toată noaptea, conversații imaginare i-au măcinat mintea. A doua zi de dimineață, tocmai ieşise de la duş când a auzit sunetul unui sms. „Nu ştiu dacă te gândeşti să te reapuci de Drept. Dacă te interesează, putem să discutăm despre asta.” Myriam aproape că a urlat de fericire. A început să țopăie prin apartament şi a sărutat-o pe Mila care a întrebat-o: „Ce e, mama? De ce râzi?” Mai târziu, Myriam s-a întrebat dacă Pascal îşi dăduse seama de cât era de disperată sau dacă nu considerase, pur şi simplu, că fusese mană cerească faptul de a fi dat peste Myriam Charfa, studenta cea mai serioasă

pe care o cunoscuse el vreodată. Poate că s-a gândit că dintre toți el era cel binecuvântat să poată să angajeze o femeie ca ea, s-o aducă înapoi în sălile tribunalelor.

Myriam i-a povestit lui Paul despre asta şi a fost dezamăgită de reacția lui. El a ridicat din umeri. „Bine, dar nu ştiam că vrei să lucrezi." Asta a înfuriat-o îngrozitor, mai mult decât ar fi fost cazul. Discuția a luat rapid o turnură înveninată. Ea l-a făcut egoist, el a calificat comportamentul ei drept inconsecvent. „Dacă vrei să lucrezi, eu nu mă opun, dar cum o să facem cu copiii?" O ironiza, făcând ca ambițiile ei să pară dintr-odată ridicole, dându-i şi mai mult impresia că era cu adevărat închisă în acel apartament.

După ce s-au liniştit, au discutat cu calm opțiunile pe care le aveau. Era la sfârşitul lui ianuarie: nici măcar nu puteau să spere că aveau să găsească un loc liber într-o creşă sau o grădiniță cu program prelungit. Nu cunoşteau pe nimeni la primărie. Şi dacă ea reîncepea să lucreze, s-ar fi încadrat în grupa de salariu cea mai problematică: prea bogați ca să aibă acces de urgență la un ajutor şi prea săraci ca angajarea unei bone să nu reprezinte un sacrificiu. În cele din urmă, au ales soluția asta, după ce Paul a afirmat:

— Dacă punem la socoteală orele suplimentare, şi tu, şi bona veți câştiga cam la fel. Dar, mă rog, dacă tu crezi că asta te poate ajuta să te dezvolți...

Ea a rămas cu un gust amar în urma discuției lor. I-a purtat pică lui Paul.

A vrut să facă lucrurile cum trebuie. Ca să fie sigură, s-a dus la o agenție din cartier, care tocmai se deschisese. Un birou mic, amenajat simplu, pe care-l gestionau două femei tinere, în jur de treizeci de ani. Vitrina, vopsită în albastru-landou, era decorată cu stele şi mici dromaderi aurii. Myriam a sunat la uşă. Prin geam, patroana a măsurat-o din cap până-n picioare. S-a ridicat încet şi a scos capul prin deschizătura uşii.

— Da?

— Bună ziua.

— Ați venit să vă înscrieți? Ne trebuie un dosar complet. Un CV şi referințe din partea foştilor dumneavoastră angajatori.

— Nu, nici pomeneală! Am venit pentru copiii mei. Caut o bonă.

Chipul fetei s-a schimbat complet. S-a arătat mulțumită să primească vizita unei cliente şi cu-atât mai jenată de atitudinea ei disprețuitoare. Dar cum ar fi putut ea să creadă că această femeie obosită, cu părul creț şi ciufulit, era mama fetiței drăguțe care se smiorcăia pe trotuar?

Doamna administrator a deschis un catalog asupra căreia s-a aplecat Myriam.

— Luați loc, i-a propus ea.

Zeci de fotografii ale unor femei, în majoritatea lor africane sau filipineze, defilau prin fața ochilor lui Myriam. Pe Mila lucrul ăsta o amuza. Spunea: „Ce urâtă e aia, nu?" Mama ei o mustra să tacă şi revenea cu inima grea la aceste portrete neclare sau prost încadrate, în care niciuna dintre femei nu zâmbea.

Doamna administrator o dezgusta. Ipocrizia ei, fața ei rotundă şi roşie, eşarfa tocită din jurul gâtului. Rasismul ei, evident cu puțin înainte. Totul o făcea să vrea să fugă. Myriam i-a strâns mâna. I-a promis că o să discute cu soțul ei şi nu s-a mai întors niciodată. În schimb, s-a dus să pună ea însăşi un mic anunț prin magazinele din cartier. La sfatul unei prietene, a inundat site-urile de pe internet cu anunțuri puse sub semnul URGENT. După o săptămână, primiseră şase apeluri.

Aşteaptă bona asta ca pe Mântuitor, chiar dacă e terorizată la gândul că-şi lasă copiii. Ştie totul despre ei şi ar vrea să păstreze ştiința asta secretă. Le cunoaşte gusturile, maniile. Ghiceşte imediat când unul dintre ei e bolnav sau trist. Nu i-a scăpat o clipă din ochi, convinsă că nimeni nu ar putea să-i protejeze mai bine decât ea.

De când s-au născut, se teme de tot. Îndeosebi, îi e frică să nu moară. Nu vorbeşte niciodată despre asta, nici cu prietenele ei şi nici cu Paul, dar e convinsă că toți au avut aceleaşi gânduri. E sigură că, la fel ca şi ei, li s-a întâmplat şi lor să se uite la copilul lor dormind şi să se întrebe ce ar simți dacă acel corp ar fi un cadavru, dacă ochii aceia închişi ar rămâne aşa pentru totdeauna. Nu poate să se abțină. Scenarii atroce se construiesc în mintea ei, pe care ea le înlătură scuturând din cap, spunând rugăciuni, bătând în lemn şi atingând mâna Fatimei[1] pe care a moştenit-o de la mama ei. Ține la distanță soarta potrivnică, boala, accidentele, poftele perverse ale prădătorilor. Visează, noaptea, dispariția lor bruscă, în mijlocul unei mulțimi indiferente. Țipă: „Unde sunt copiii mei?" şi oamenii râd, crezând despre ea că e nebună.

[1] *Mâna Fatima* sau *Hamsa* este o amuletă în formă de palmă, răspândita în Orientul Mijlociu şi Africa de Nord şi folosită drept semn de protecție împotriva deochiului, în special de către unii musulmani, dar şi de către evrei sau creştini. *Hamsa* este un cuvânt din limba arabă care înseamnă „cinci", dar şi „cele cinci degete de la mână". Conform religiei musulmane, Fatima a fost fiica profetului Mohamed. *(N.t.)*

— Întârzie. Începe prost.

Paul se impacientează. Se îndreaptă către uşa de la intrare şi priveşte prin vizor. Este ora 14:15 şi prima candidată, o filipineză, nu a sosit încă.

La 14:20, Gigi bate încet la uşă. Myriam se duce să-i deschidă. Observă imediat că femeia are nişte picioare foarte mici. În ciuda frigului, e încălțată cu tenişi de pânză şi poartă şosete albe cu volănaşe. La aproape cincizeci de ani, are nişte picioare ca de copil. E îmbrăcată destul de elegant, are părul prins într-o coadă împletită care îi ajunge până la jumătatea spatelui. Paul îi semnalează sec că a întârziat şi Gigi îşi lasă capul în jos bâiguind scuze. Se exprimă foarte prost în franceză. Paul se lansează fără convingere într-un interviu în engleză. Gigi vorbeşte despre experiența ei. Despre copiii ei, pe care i-a lăsat în țara sa, despre cel mai mic dintre ei, pe care nu l-a văzut de zece ani. Nu o s-o angajeze. Îi pune câteva întrebări de formă şi la 14:30, o conduce la uşă. „Vă vom contacta noi. *Thank you.”*

Urmează Grace, o ivoriană zâmbitoare şi fără acte. Caroline, o blondă obeză cu părul nespălat, care se plânge pe durata întregului interviu de durerea ei de spate şi de problemele de circulație pe care le are. Malika, o marocană care are o vârstă şi care a insistat asupra celor douăzeci de ani petrecuți în meseria asta şi a dragostei ei pentru copii. Myriam a fost foarte clară. Nu vrea să angajeze o maghrebiană care să aibă grijă de copii. „Ar fi bine”, încearcă Paul s-o convingă. „Le-ar vorbi ea în arabă, din moment ce tu nu vrei s-o faci.” Dar Myriam refuză cu îndârjire. Se teme să nu se instaleze o complicitate tacită, o familiaritate, între ele două. Ca cealaltă să nu înceapă să-i spună lucruri în arabă. Să-i povestească viața ei şi, curând, să-i ceară mii de lucruri în numele limbii şi religiei lor comune. A fost mereu neîncrezătoare față de ceea ce ea numeşte solidaritatea imigranților.

Apoi soseşte Louise. Când povesteşte despre această primă întrevedere, lui Myriam îi place în mod deosebit să spună că a fost de domeniul evidentului. Ca o dragoste la prima vedere. Insistă mai ales asupra felului în care s-a comportat fiica ei. „Ea a ales-o", îi place ei să precizeze. Mila tocmai îşi făcuse siesta, fiind trezită din somn de ţipetele stridente ale fratelui ei. Paul s-a dus la bebeluş, urmat îndeaproape de micuţa care i se ascundea printre picioare. Louise s-a ridicat. Myriam descrie această scenă, fascinată încă de siguranţa bonei. Louise l-a luat pe Adam în braţe cu delicateţe şi s-a făcut că nu o vede pe Mila.

— Unde e prinţesa? Mi s-a părut că am zărit o prinţesă, dar a dispărut.

Mila a început să râdă în hohote şi Louise a continuat jocul, căutând-o prin colţuri, pe sub masă, prin spatele canapelei, pe misterioasa prinţesă dispărută.

Îi pun câteva întrebări. Louise le spune că soţul ei a murit, că fiica ei, Stéphanie, e deja mare – „are aproape douăzeci de ani, nici nu-mi vine să cred" –, că e foarte disponibilă. Îi întinde lui Paul o hârtie pe care sunt scrise numele foştilor ei angajatori. Vorbeşte despre familia Rouvier, care figurează în capul listei.

— Am rămas mult timp la ei. Aveau şi ei tot doi copii. Doi băieţi.

Paul şi Myriam sunt seduşi de Louise, de trăsăturile ei netede, de zâmbetul ei cinstit, de buzele ei care nu tremură. Pare imperturbabilă. Are privirea unei femei care poate să înţeleagă şi să ierte orice. Chipul ei e ca o mare calmă, ale cărei abisuri n-ar putea fi ghicite de nimeni.

În aceeaşi seară, ei telefonează cuplului al căror număr le-a fost lăsat de Louise. Răspunde o femeie, destul de rece. Când aude numele lui Louise, îşi schimbă imediat tonul.

— Louise? Ce noroc aveţi că aţi dat peste ea! A fost ca o a doua mamă pentru băieţii mei. A fost foarte dureros atunci când a trebuit să ne despărţim de ea. Ca să vă spun

adevărul, la vremea aceea m-am gândit până şi la a mai face un al treilea copil ca s-o putem păstra la noi.

Louise deschide obloanele apartamentului în care locuieşte. E trecut puțin de ora cinci dimineața şi afară felinarele sunt încă aprinse. Un bărbat merge pe stradă, aproape de ziduri, ca să se ferească de ploaie. Aversa a durat toată noaptea. Vântul a suflat prin burlane şi i-a bântuit visele. S-ar spune că ploaia cade pe orizontală ca să biciuiască din plin fațada imobilului şi ferestrele. Lui Louise îi place să se uite afară. Pe partea cealaltă, chiar în fața ei, între două clădiri sinistre, se află o casă mică, înconjurată de o grădină stufoasă. Un cuplu tânăr s-a instalat acolo la începutul verii, parizieni ai căror copii se dau în leagăn şi curăță grădina de legume duminica. Louise se întreabă ce caută ei în cartierul ăsta.

Oboseala o face să se înfioare. Cu vârful unghiei, zgârie colțul ferestrei. Degeaba le curăță nebuneşte, de două ori pe săptămână, geamurile îi par mereu tulburi, acoperite de praf şi de dâre negre. Uneori, ar vrea să le curețe până să le spargă. Zgârie, din ce în ce mai tare, cu vârful degetului arătător şi unghia i se rupe. Îşi duce degetul la gură şi îl muşcă pentru a opri sângerarea.

Apartamentul nu are decât o singură cameră, care-i foloseşte lui Louise şi ca dormitor, şi ca sufragerie. Are grijă, în fiecare dimineață, să strângă la loc canapeaua extensibilă şi s-o acopere cu husa ei neagră. Mănâncă la masa joasă, cu televizorul mereu pornit. La perete, cutii de carton au rămas nedesfăcute. Ele conțin, poate, cele câteva obiecte care ar putea să dea viață acestei garsoniere fără suflet. La dreapta canapelei, se află fotografia unei adolescente cu părul roşu, pe un fundal sclipitor.

Şi-a întins cu grijă pe canapea fusta lungă şi bluza cu nasturi în față. Ridică balerinii pe care i-a aşezat pe jos, un model cumpărat acum mai bine de zece ani, dar de care a avut atâta grijă încât par încă noi. Sunt pantofi de lac, foarte simpli, cu tocul pătrat şi o fundiță discretă. Se aşază şi începe să curețe un pantof, înmuind o bucățică de vată într-

un borcănel cu cremă demachiantă. Gesturile ei sunt lente şi sigure. Curăţă cu o grijă feroce, absorbită pe de-a-ntregul de sarcină. Bucata de vată s-a umplut de murdărie. Louise apropie pantoful de lampa aşezată sub măsuţa cu un singur picior. Când lacul i se pare suficient de strălucitor, aşază pantoful la loc şi îl ridică pe celălalt.

E atât de devreme încât are timp să-şi refacă unghiile stricate de curăţenie. Îşi pune un leucoplast în jurul degetului arătător şi-şi întinde pe celelalte degete un lac de unghii de culoare roz, foarte discret. Pentru prima dată şi în ciuda preţului, şi-a vopsit părul la coafor. Şi-l strânge într-un coc deasupra cefei. Se machiază şi fardul de pleoape albastru o îmbătrâneşte, pe ea, a cărei siluetă e atât de plăpândă, de subţire, încât de departe cineva dacă i-ar da douăzeci de ani. Cu toate astea, de două ori mai mulţi.

Se învârte ca un leu în cuşcă în camera care nu i s-a părut niciodată atât de mică, de îngustă. Se aşază, după care se ridică aproape imediat. Ar putea să dea drumul la televizor. Să bea un ceai. Să citească un exemplar vechi dintr-o revistă pentru femei pe care o păstrează lângă pat. Dar îi e frică să se destindă, să lase timpul să treacă, să cedeze toropelii. Trezirea asta matinală a făcut-o fragilă, vulnerabilă. O nimica toată ar fi de-ajuns ca să închidă ochii un minut, să adoarmă şi să întârzie. Trebuie să-şi păstreze mintea trează, să reuşească să-şi concentreze toată atenţia asupra acestei prime zile de lucru.

Nu poate să aştepte acasă. Nu e nici măcar şase dimineaţa, mai are mult timp, dar merge repede către RER[2]. Face mai mult de un sfert de oră până la staţia Saint-Maur-des-Fossés. În vagon, se aşază în faţa unui chinez bătrân care doarme, chircit, cu fruntea sprijinită de geam. Se uită fix la chipul lui extenuat. La fiecare staţie, ezită să-l trezească. Îi e teamă ca bătrânul să nu se rătăcească, să nu

[2] Reau Express Regional, reţeaua de trenuri expres regionale care deservesc Parisul şi suburbiile sale. *(N.t.)*

meargă prea departe, teamă că va deschide ochii, singur, la capăt de linie şi că va trebui să se întoarcă. Dar nu spune nimic. E mai înțelept să nu vorbeşti cu oamenii. Odată, o fată tânără, brunetă, foarte frumoasă, era să-i dea o palmă. „Şi tu de ce te uiți la mine? Hei, ce-ai de te uiți aşa la mine?" a strigat ea.

Ajunsă la Auber, Louise sare pe peron. Începe să se aglomereze, o femeie dă peste ea în momentul în care urcă scările către peroanele metroului. Un iz dezgustător de croasant şi de ciocolată arsă o strânge de gât. Ia metroul de pe linia 7 de la Opéra şi iese la suprafață la stația Poissonnière.

Louise a ajuns cu aproape o oră mai devreme şi se aşază la o masă la terasa Paradis, o cafenea fără farmec de unde poate să vadă intrarea în imobil. Se joacă cu lingurița. Priveşte cu jind la bărbatul din dreapta ei, care trage dintr-o țigară cu buzele mari şi vicioase. Ar vrea să i-o ia din mână şi să tragă un fum lung. Nu mai rezistă. Îşi plăteşte cafeaua şi intră în imobilul tăcut. Peste un sfert de oră va suna la uşă şi, în aşteptare, se aşază pe o treaptă, între etaje. Aude un zgomot, de-abia are timp să se ridice, e Paul care coboară scările sărindu-le. Ține bicicleta sub braț şi are o cască roz pe cap.

— Louise? Sunteți de mult aici? De ce n-ați intrat?

— Nu voiam să deranjez.

— Nu deranjați, dimpotrivă. Poftim, sunt cheile dumneavoastră, spune el scoțând un set de chei din buzunar. Haideți, simțiți-vă ca acasă!

— Bona mea e o zână.

Asta spune Myriam atunci când povesteşte apariția năvalnică a lui Louise în cotidianul vieții lor. Probabil că are puteri magice dacă a transformat acest apartament sufocant, strâmt, într-un loc odihnitor şi luminos. Louise a împins pereții. A făcut rafturile mai adânci, sertarele mai largi. A lăsat lumina să intre.

În prima zi, Myriam îi dă câteva dispoziții. Îi arată cum funcționează aparatele electrocasnice. Repetă, desemnând obiecte sau câte o piesă de îmbrăcăminte: „La asta să aveți grijă. Țin mult la ea". Îi dă sfaturi în legătură cu colecția de discuri a lui Paul, de care copiii nu au voie să se atingă. Louise încuviințează, mută şi docilă. Observă fiecare cameră cu aplombul unui general în fața unui pământ ce trebuie cucerit.

În săptămânile de după venirea ei, Louise transformă acest apartament neglijent într-un interior burghez perfect. Îşi impune manierele sale desuete, gustul ei pentru perfecțiune. Myriam şi Paul nu-şi cred ochilor. Le coase nasturii de la hainele pe care nu le mai poartă de luni de zile din lenea de a căuta un ac de cusut. Le reface tivurile de la fuste şi de la pantaloni. Salvează hainele Milei, pe care Myriam se pregătea să le arunce fără remuşcare. Louise spală perdelele îngălbenite de tutun şi de praf. O dată pe săptămână, schimbă aşternuturile. Paul şi Myriam se bucură de toate astea. Paul îi spune, zâmbind, că seamănă cu Mary Poppins. Nu e sigur dacă ea a înțeles complimentul.

Noaptea, în confortul aşternuturilor proaspete, cei doi râd, fără să le vină să creadă, de această viață care este a lor. Au impresia că au găsit o perlă rară, că au fost binecuvântați. Bineînțeles, salariul lui Louise apasă asupra bugetului familiei, dar Paul nu se plânge. În câteva săptămâni, prezența lui Louise a devenit indispensabilă.

Seara, când Myriam se întoarce acasă, găseşte masa pregătită. Copiii sunt cuminți şi pieptănați. Louise trezeşte şi

împlineşte fantasmele familiei ideale pe care lui Myriam îi e ruşine să le hrănească. O învaţă pe Mila să strângă după ea şi fetiţa îşi agaţă haina în cuier, sub ochii uluiţi ai părinţilor ei.

Lucrurile inutile au dispărut. Cu Louise, nimic nu se mai adună, nici vasele, nici rufele murdare, nici plicurile pe care au uitat să le deschidă şi peste care dai ascunse sub câte o revistă veche. Nimic nu se strică, nimic nu se alterează. Louise nu neglijează niciodată nimic. Louise e scrupuloasă. Îşi notează totul într-un carneţel cu coperta înflorată. Orarul cursurilor de dans, al terminării orelor de la şcoală, al vizitelor la pediatru. Copiază numele medicamentelor pe care le iau cei mici, preţul îngheţatei pe care a cumpărat-o la căluşei şi fraza exactă pe care i-a spus-o învăţătoarea Milei.

După câteva săptămâni, nu mai are nicio ezitare să schimbe locul obiectelor. Goleşte rafturile în întregime, agaţă săculeţi cu lavandă între paltoane. Aranjează buchete de flori. Simte o mulţumire serenă atunci când, odată ce Adam a adormit şi Mila e la şcoală, poate să se aşeze şi să-şi contemple opera. Apartamentul tăcut se află în întregime sub dominaţia ei, ca un duşman care ar fi implorat îndurare.

Dar bucătăria e locul în care ea face minunile cele mai grozave. Myriam i-a mărturisit că nu ştia să gătească nimic şi că nici nu avea vreo tragere de inimă. Bona pregăteşte feluri de mâncare pe care Paul le consideră extraordinare şi pe care copiii le devorează fără să crâcnească şi fără ca vreodată să fie nevoie să le ceară să-şi termine mâncarea din farfurie. Myriam şi Paul reîncep să-şi invite prietenii care se înfruptă din ciulamaua de vită, din tocana cu carne de vită şi legume, din ciolanul aromat cu salvie şi din legumele crocante pe care le prepară Louise. O felicită pe Myriam, o copleşesc cu complimente, dar ea recunoaşte întotdeauna: „Bona mea e cea care a făcut totul”.

Când Mila e la şcoală, Louise îl leagă pe Adam la pieptul ei cu o eşarfa mare. Îi place să simtă coapsele grăsuțe ale copilului pe abdomenul ei, saliva care îi curge pe gât atunci când el adoarme. Îi cântă toată ziua acestui bebeluş a cărui lene o încântă. Îl masează, se mândreşte cu colăceii lui de grăsime, cu obrajii lui rozalii şi grăsuți. Dimineața, copilul o întâmpină gângurind, întinzându-şi brațele cărnoase către ea. În săptămânile de după sosirea lui Louise, Adam învață să meargă. El, care plângea în fiecare noapte, doarme un somn liniştit până dimineața.

Mila, în schimb, e mai sălbatică. E o fetiță plăpândă care are ținuta unei balerine. Louise îi face cocuri atât de strânse încât micuța are ochii oblici, alungiți către tâmple. Seamănă atunci cu una dintre acele eroine din Evul Mediu, cu fruntea înaltă, cu privirea nobilă şi rece. Mila este un copil dificil, epuizant. Răspunde la tot ce o nemulțumeşte cu urlete. Se aruncă la pământ în plină stradă, dă din picioare, se lasă târâtă pe jos ca s-o umilească pe Louise. Când bona se lasă pe vine şi încearcă să-i vorbească, Mila se uită în altă parte. Numără cu voce tare fluturii de pe tapet. Se observă în oglindă atunci când plânge. Copila asta e obsedată de propria imagine. Pe stradă, are ochii ațintiți asupra vitrinelor. În repetate rânduri, s-a lovit de stâlpi sau s-a împiedicat de mici obstacole de pe trotuar, distrasă de contemplarea propriei persoane.

Mila e vicleană. Ea ştie că mulțimea veghează şi că lui Louise îi e ruşine pe stradă. Bona cedează mai repede atunci când au un public. Louise trebuie să facă ocoluri ca să evite magazinul de jucării de pe bulevard, în fața căruia copilul scoate țipete ascuțite. Pe drumul către şcoală, Mila îşi târşâie picioarele. Fură nişte zmeură de pe taraba unui negustor. Se urcă pe pervazul vitrinelor, se ascunde sub porticele imobilelor şi fuge cât o țin picioarele. Louise încearcă să se țină după ea cu căruciorul, urlă numele micuței care nu se opreşte decât în marginea cea mai îndepărtată a trotuarului.

Uneori, Mila regretă. Îşi face griji pentru paloarea lui Louise şi pentru spaimele pe care i le provoacă. Se întoarce iubitoare, docilă, obține iertarea. Se agață de picioarele bonei. Plânge şi cere tandrețe.

Încetul cu încetul, Louise îmblânzeşte copilul. Zi după zi, îi spune poveşti în care apar mereu aceleaşi personaje. Orfani, fetițe pierdute, prințese prizoniere şi castele pe care căpcăuni îngrozitori le lasă în paragină. O faună ciudată, compusă din păsări cu nasul strâmb, din urşi cu un singur picior şi unicorni melancolici, populează peisajele lui Louise. Fetița tace. Rămâne lângă ea, atentă, nerăbdătoare. Cere întoarcerea personajelor. De unde vin poveştile astea? Vin din ea, în flux continuu, fără ca ea să se gândească la asta, fără să facă nici cel mai mic efort de memorie şi de imaginație. Dar în ce lac negru, în ce pădure adâncă s-a dus ea să pescuiască aceste basme crude în care cei blânzi mor la sfârşit, nu fără a fi salvat lumea?

Myriam e întotdeauna dezamăgită când aude deschizându-se uşa biroului de avocaţi unde lucrează. Către orele 9:30, colegii ei încep să sosească. Îşi fac o cafea, telefoanele urlă, parchetul scârţâie, calmul este spulberat.

Myriam ajunge la birou înainte de 8 dimineaţa. E mereu prima. Nu aprinde decât veioza micuţă de pe biroul ei. Sub acest halou de lumină, în tăcerea ca de peşteră, îşi regăseşte concentrarea din anii de studenţie. Uită de toate şi se cufundă cu delectare în studiul dosarelor de care se ocupă. Păşeşte uneori pe coridorul întunecat, ţinând în mână un document şi vorbeşte singură. Fumează o ţigară pe balcon, bându-şi cafeaua.

În ziua în care s-a întors la serviciu, Myriam s-a trezit în zori, plină de un entuziasm copilăresc. Şi-a pus o fustă nouă, pantofi cu toc, şi Louise a exclamat:

— Sunteţi foarte frumoasă.

Din pragul uşii, cu Adam în braţe, bona a împins-o pe patroana ei afară din casă.

— Nu vă faceţi griji pentru noi, a spus ea de mai multe ori. Aici o să fie totul bine.

Pascal a primit-o călduros pe Myriam. I-a dat biroul care comunică cu al lui printr-o uşă pe care o lasă adesea întredeschisă. La doar două sau trei săptămâni după sosirea sa, Pascal i-a atribuit responsabilităţi la care colaboratorii deja vechi nu avuseseră niciodată dreptul. Odată cu trecerea lunilor, Myriam se ocupă singură de cazurile a zeci de clienţi. Pascal a încurajat-o să-şi facă mâna şi să-şi folosească astfel capacitatea de lucru, despre care ştie că e imensă. Ea nu spune niciodată nu. Nu refuză niciunul dintre dosarele pe care i le înmânează Pascal, nu se plânge niciodată că lucrează până târziu. Pascal îi spune adesea: „Eşti perfectă”. Luni în şir, se îngroapă în speţe mici. Apără traficanţi de droguri mizerabili, debili, un exhibiţionist, hoţi lipsiţi de talent, alcoolici prinşi la volan. Se ocupă de cazurile de

supraîndatorare, de fraudele cu cărți de credit, de furturile de identitate.

Pascal se bazează pe ea să găsească noi clienți şi o încurajează să-şi dedice ceva timp ajutorului judiciar[3]. De două ori pe lună, se duce la tribunalul de la Bobigny şi aşteaptă pe hol, până la ora 21:00, cu ochii ațintiți asupra ceasului şi a timpului care nu trece. Se enervează uneori, le răspunde brutal clienților confuzi. Dar îşi dă toată silința şi obține tot ce se poate. Pascal îi repetă fără încetare: „Trebuie să-ți cunoşti dosarul pe de rost". Şi ea se străduieşte. Reciteşte procesele-verbale până noaptea târziu. Pune în chestiune cea mai mică inadvertență, reperează cea mai mică eroare de procedură. Se implică cu o furie maniacală care sfârşeşte prin a da roade. Vechi clienți o recomandă prietenilor lor. Numele ei circulă printre deținuți. Un tânăr, pe care l-a scăpat de condamnarea la închisoare fără drept de apel, îi promite s-o răsplătească.

— M-ai scos de acolo. N-o să uit asta.

Într-o noapte, e sunată foarte târziu ca să asiste la un arest preventiv. Un vechi client a fost reținut de poliție pe motiv de violență conjugală. Chiar dacă se jurase în fața ei că era incapabil să lovească o femeie. S-a îmbrăcat pe întuneric, la ora două dimineața, fără să facă zgomot, şi s-a aplecat deasupra lui Paul ca să-l sărute. El a mormăit ceva şi s-a întors pe partea cealaltă.

Adesea, soțul ei îi spune că munceşte prea mult şi asta o umple de furie. El e supărat de reacția ei şi joacă rolul soțului binevoitor. Se preface că e îngrijorat de starea sănătății ei, de faptul ca nu cumva Pascal s-o exploateze. Ea încearcă să nu se gândească la copiii ei, să nu se lase roasă de vinovăție. Uneori, ajunge să-şi imagineze că s-au coalizat

[3] În Franța, ajutorul financiar sau judiciar acordat de către stat acuzaților ale căror venituri sunt insuficiente pentru a avea acces la sistemul judiciar. El acoperă, parțial sau în totalitate, cheltuielile procedurale şi de expertiză şi onorariul avocatului, ajutorul mergând direct la acesta. *(N.t.)*

cu toții împotriva ei. Soacra ei încearcă s-o convingă că „dacă Mila e atât de des bolnavă, asta se întâmplă pentru că se simte singură". Colegii ei nu-i propun niciodată să bea ceva împreună după serviciu şi se miră de nopțile pe care ea şi le petrece la birou. „Dar tu n-ai copii?" Chiar şi învățătoarea, care a chemat-o într-o dimineață ca să-i vorbească despre un incident stupid între Mila şi o colegă de clasă. Atunci când Myriam s-a scuzat pentru că a lipsit de la ultimele şedințe cu părinții şi pentru că a trimis-o pe Louise în locul ei, învățătoarea cu părul grizonant a făcut un gest larg cu mâna.

— Dacă ați şti! E răul cel mai mare al vremurilor noastre. Bieții copii sunt lăsați de capul lor, în timp ce ambii părinți sunt devorați de aceeaşi ambiție. E simplu, ei aleargă tot timpul. Ştiți care e fraza pe care părinții o spun cel mai adesea copiilor lor? „Grăbeşte-te!" Şi, bineînțeles, noi suntem cei care tragem toate ponoasele. Cei mici ne fac pe noi să plătim prețul angoaselor şi sentimentului lor de abandon.

Myriam simțea o poftă teribilă s-o pună la locul ei, dar era incapabilă. Era oare din cauza scăunelului acestuia pe care stătea prost, în sala de clasă în care mirosea a acuarele şi a plastilină? Decorul, vocea învățătoarei o aduceau cu forța înapoi în copilărie, la acea vârstă a supunerii şi a constrângerii. Myriam a zâmbit. A mulțumit prosteşte şi a promis că Mila va face progrese. S-a abținut să-i arunce în față acelei scorpii bătrâne misoginia ei şi lecțiile de morală. Îi era prea teamă ca doamna cu părul grizonant să nu se răzbune pe copilul ei.

Pascal, în schimb, pare să înțeleagă furia care pune stăpânire pe ea, foamea ei imensă de recunoaştere şi de provocări pe măsura ei. Între Pascal şi ea se naşte o luptă care le aduce amândurora o plăcere ambiguă. El o împinge la limită, ea îi ține piept. El o epuizează, ea nu-l dezamăgeşte. Într-o seară, o invită să bea un pahar împreună după program.

— Se împlinesc şase luni de când eşti la noi, asta merită să sărbătorim, nu?

Merg pe stradă în tăcere. El îi ţine uşa bistroului şi ea îi zâmbeşte. Se aşază în fundul sălii, pe banchete tapiţate. Pascal comandă o sticlă de vin alb. Vorbesc despre un dosar pe rol şi, foarte repede, se apucă să evoce amintiri din anii lor de studenţie. Petrecerea uriaşă pe care o dăduse prietena lor Charlotte în rezidenţa ei somptuoasă din arondismentul XVIII. Atacul de panică, absolut hilar, al sărmanei Céline în ziua examenelor orale. Myriam bea repede şi Pascal o face să râdă. Nu are chef să se ducă acasă. Ar vrea să nu aibă pe nimeni pe care să trebuiască să-l anunţe unde e, să nu o aştepte nimeni. Dar există Paul. Şi există copiii.

O tensiune erotică lejeră, înţepătoare îi arde gâtul şi sânii. Îşi umezeşte buzele cu limba. Are poftă de ceva. Pentru prima dată după mult timp, simte o dorinţă gratuită, futilă, egoistă. O dorinţă de ea însăşi. Degeaba îl iubeşte pe Paul, corpul soţului ei e îngreunat de amintiri. Atunci când o penetrează, intră în pântecul ei de mamă, pântecul ei greu, în care sperma lui Paul s-a cuibărit atât de des. Pântecul ei de ascunzişuri şi valuri, în care şi-au construit casa, unde au înflorit atâtea griji şi-atâtea bucurii. Paul i-a masat picioarele umflate şi învineţite. A văzut sângele ei întinzându-se pe cearşafuri. Paul i-a ţinut părul şi fruntea în timp ce voma, ghemuită. A auzit-o urlând. I-a şters de sudoare faţa acoperită de angioame în timp ce împingea. I-a scos din ea pe copiii lui.

Ea refuzase întotdeauna ideea că propriii ei copii ar putea fi o piedică în calea succesului ei, în calea libertăţii sale. Ca o ancoră care te duce cu ea la fund, care trage chipul înecatului în mâl. Această conştientizare a situaţiei a aruncat-o la început într-o tristeţe profundă. Găsea lucrul ăsta injust, teribil de frustrant. Îşi dăduse seama că nu va mai putea trăi niciodată fără să aibă sentimentul că e incompletă, că face lucrurile greşit, că sacrifică o latură a

vieții ei în beneficiul alteia. Făcuse din asta o dramă, refuzând să renunțe la visul acestei maternități ideale, încăpățânându-se să gândească faptul că totul era posibil, că avea să-şi atingă toate obiectivele, că nu va fi nici acră, nici epuizată. Că nu va juca nici rolul de martiră şi nici pe cel de mamă eroină.

În fiecare zi sau aproape, Myriam primeşte o notificare din partea prietenei ei, Emma. Aceasta postează pe rețelele sociale portrete în tonuri sepia ale celor doi copii blonzi pe care-i are. Copii perfecți care se joacă într-un parc şi pe care i-a înscris la o şcoală care le va desăvârşi talentele pe care ea le ghiceşte deja la ei. Le-a dat prenume impronunțabile, din mitologia nordică, a căror semnificație îi place s-o explice. Emma e şi ea frumoasă în aceste fotografii. Soțul ei, însă, nu apare niciodată, sortit pentru vecie să pozeze o familie ideală din care nu face parte decât ca spectator. Face totuşi eforturi să intre în cadru. El, care are barbă, poartă pulovere de lână naturală, el care se îmbracă la serviciu cu pantaloni strâmți şi inconfortabili.

Myriam n-ar îndrăzni niciodată să-i mărturisească Emmei acest gând fugar care o străbate, această idee care nu e crudă, ci ruşinoasă, şi pe care o are atunci când se uită la Louise şi la copiii ei. „Nu vom fi fericiți”, îşi spune ea în acele momente, „decât atunci când nu vom mai avea nevoie unii de alții. Când vom putea trăi o viață proprie, o viață care să ne aparțină, care nu are legătură cu ceilalți. Când vom fi liberi.”

Myriam se duce la uşă şi se uită pe vizor. La fiecare cinci minute, repetă: „Au întârziat”. O face pe Mila să fie agitată. Aşezată pe marginea canapelei, în rochia ei îngrozitoare din tafta, Mila are lacrimi în ochi.

— Crezi că n-o să vină?

— Bineînțeles că o să vină, răspunde Louise. Dați-le timp să ajungă.

Pregătirile pentru aniversarea Milei au luat nişte proporții care o depăşesc pe Myriam. De două săptămâni, Louise nu vorbeşte decât despre asta. Seara, când Myriam se întoarce de la serviciu epuizată, Louise îi arată ghirlandele pe care le-a făcut ea însăşi. Îi descrie cu o voce isterică rochia de tafta pe care a găsit-o într-un mic magazin şi care, e sigură de asta, o s-o facă pe Mila nebună de fericire. De mai multe ori, Myriam a trebuit să se abțină să n-o mustre. Preocupările astea ridicole o obosesc. Mila e aşa de mică! Nu vede rostul unui astfel de entuziasm. Dar Louise o priveşte fix, cu ochii ei mici şi mijiți. O ia drept martor pe Mila, care nu-şi mai încape în piele de fericire. Asta e tot ceea ce contează, plăcerea acestei prințese, feeria aniversării care va urma. Myriam îşi înghite replicile sarcastice. Se simte puțin vinovată şi ajunge să promită c-o să facă tot posibilul ca să participe la aniversare.

Louise s-a hotărât să organizeze petrecerea într-o miercuri după-amiază. Voia să fie sigură că toți copiii vor fi la Paris şi că toată lumea ar răspunde prezent. Myriam s-a dus la serviciu de dimineață şi a jurat să se întoarcă după prânz.

Când s-a întors acasă, la începutul după-amiezii, aproape că a scos un țipăt. Nu-şi mai recunoştea propriul apartament. Camera de zi fusese literalmente transformată, cu paiete, baloane şi ghirlande de hârtie atârnând de peste tot. Dar mai ales, canapeaua fusese mutată de la locul ei, pentru a le permite copiilor să se joace. Şi chiar şi masa din lemn de stejar, atât de grea încât ei nu o mutaseră niciodată

de la locul ei de când locuiau aici, fusese transportată în cealaltă parte a încăperii.

— Dar cine a mutat mobilele astea? V-a ajutat Paul?

— Nu, răspunde Louise. Am făcut totul de una singură.

Lui Myriam, care nu crede, îi vine să râdă. „E o glumă”, se gândeşte ea, uitându-se la braţele subţiri ale bonei, la fel de fine ca nişte chibrituri. Apoi îşi aduce aminte că a observat şi altă dată surprinzătoarea forţă a lui Louise. O dată sau de două ori, a fost impresionată de felul în care ea apuca pachete grele şi voluminoase, ţinându-l în acelaşi timp pe Adam în braţe. În spatele acestui fizic fragil, drept, Louise ascunde o forţă de colos.

Toată dimineaţa, Louise a umflat baloane cărora le-a dat forme de animale şi pe care le-a agăţat peste tot, din hol până la sertarele din bucătărie. A făcut ea însăşi tortul de aniversare, o şarlotă imensă cu fructe de pădure, acoperită de ornamente.

Myriam regretă că şi-a luat după-amiaza liberă. I-ar fi fost atât de bine în calmul din biroul ei. Aniversarea fiicei sale o nelinişteşte. Îi e frică să asiste la spectacolul copiilor care se plictisesc şi-şi pierd răbdarea. Nu vrea să trebuiască să-i calmeze pe cei care se ceartă, nici să-i consoleze pe cei ai căror părinţi întârzie să vină să-i ia acasă. Amintiri îngheţate din copilăria ei îi vin în minte. Se vede din nou aşezată pe un covor gros din lână albă, izolată de grupul de fetiţe care se joacă de-a pusul mesei. Lăsase o bucăţică de ciocolată să se topească între firele de lână, după care încercase să-şi ascundă fărădelegea, ceea ce nu făcuse decât să înrăutăţească lucrurile. Mama gazdei sale îi făcuse observaţie în faţa tuturor.

Myriam se ascunde în dormitor, a cărui uşă o închide, şi se preface că e absorbită de lectura e-mailurilor ei. Ştie că poate conta pe Louise, ca de fiecare dată. Soneria începe să sune. Camera de zi se umple de zgomote copilăreşti. Louise a pus muzică. Myriam iese discret din dormitor şi îi observă pe cei mici, strânşi în jurul bonei. Se învârt în jurul ei, captivaţi

total. Ea a pregătit cântece şi scamatorii. Se deghizează sub ochii lor uimiți, iar copiii, care nu sunt totuşi uşor de dus de nas, ştiu că e de-a lor. Ea e acolo, prezentă, vibrantă, veselă, jucăuşă. Fredonează cântece, face zgomote de animale. Merge până-ntr-acolo încât le ia pe Mila şi pe o prietenă a ei în spate în fața prichindeilor care râd cu lacrimi şi care o imploră să-i lase şi pe ei să participe la rodeo.

Myriam admiră la Louise capacitatea ei de a lua joaca foarte în serios. Se joacă, însuflețită de această atotputere pe care numai copiii o au. Într-o seară, întorcându-se acasă, Myriam o găseşte pe Louise culcată pe jos, cu fața pictată. Pe obraji şi pe frunte, dâre negre groase îi fac o mască de războinică. Şi-a făcut un coif de indiancă din hârtie creponată. În mijlocul camerei de zi, a construit un cort răsucit dintr-un cearşaf, o mătură şi un scaun. În picioare în uşa întredeschisă, Myriam e tulburată. O urmăreşte pe Louise care se zvârcoleşte, care scoate țipete sălbatice şi se simte foarte jenată pentru ea. Bona pare a fi beată. E primul gând care-i vine în minte. Simțindu-i prezența, Louise se ridică, cu obrajii roşii, cu mersul nesigur.

— Mi-au amorțit picioarele, se scuză ea.

Adam s-a agățat de glezna ei şi Louise râde, cu un râs care aparține încă locului imaginar în care şi-au ancorat ei jocul.

Poate că Louise e şi ea un copil, se îmbărbătează Myriam. Ia foarte în serios jocurile pe care le inventează împreună cu Mila. Se distrează, de exemplu, să se joace de-a hoții şi vardiştii şi Louise se lasă închisă în spatele unor gratii imaginare. Uneori, ea e cea care reprezintă ordinea şi care aleargă după Mila. De fiecare dată, inventează o geografie precisă pe care Mila trebuie s-o memoreze. Confecționează costume, elaborează un scenariu plin de răsturnări de situație. Pregăteşte decorul cu o grijă minuțioasă. Copilul îşi pierde uneori răbdarea. „Haide, să-ncepem!” se roagă ea.

Myriam nu ştie asta, dar ceea ce Louise preferă e să se joace de-a v-ați ascunselea. Doar că nimeni nu numără şi nu există reguli. Jocul se bazează întâi şi-ntâi pe efectul de surpriză. Fără să avertizeze pe nimeni, Louise dispare. Se ghemuieşte într-un colț şi îi lasă pe copii s-o caute. Alege adesea locuri de unde, ascunsă, poate să continue să-i observe. Se strecoară sub pat sau în spatele unei uşi şi nu se mişcă. Îşi ține respirația.

Mila înțelege atunci că jocul a început. Țipă ca o apucată şi bate din palme. Adam o urmează. Râde atât de tare, încât îi e greu să se țină pe picioare şi cade în fund, de mai multe ori. O strigă, dar Louise nu răspunde.

— Louise? Unde eşti? Atenție, Louise, venim, o să te găsim!

Louise nu spune nimic. Nu iese din ascunzătoarea ei, nici măcar atunci când ei urlă, când plâng, când devin disperați. Pândind din umbră, ea spionează panica lui Adam, apatic, scuturat de hohote de plâns. El nu înțelege. Strigă „Louise", înghițind ultima silabă, cu mucii curgându-i pe buze şi obrajii învinețiți de furie. Şi Milei ajunge să-i fie frică. Pentru o clipă, începe să creadă că Louise a plecat de-adevăratelea, că i-a abandonat în acest apartament peste care se va lăsa noaptea, că ei sunt singuri şi că ea nu se va mai întoarce.

Angoasa e insuportabilă şi Mila o imploră pe bonă.

— Louise, nu e amuzant. Unde eşti?

Copila se enervează, bate din picioare. Louise aşteaptă. Ea îi priveşte aşa cum studiezi agonia peştelui prins de curând, cu branhiile în sânge şi corpul scuturat de convulsii. Peştele care se zbate pe fundul bărcii, care caută aer cu gura epuizată, peştele care nu are nicio şansă să scape cu viață.

Apoi Mila a început să descopere ascunzătorile. A înțeles că trebuia să tragă de uşi, să ridice perdelele, să se aplece ca să se uite sub somieră. Dar Louise este atât de micuță încât găseşte mereu noi vizuini unde să se refugieze. Se strecoară în coşul cu rufe murdare, sub biroul lui Paul sau în fundul vreunui sertar şi trage peste ea o pătură. I s-a întâmplat să se ascundă în cabina de duş în întunericul băii. Atunci Mila caută în van. Hohoteşte de plâns şi Louise împietreşte. Disperarea copilului nu o face să cedeze.

Într-o zi, Mila nu mai plânge. Louise cade în propria ei capcană. Mila tace, se învârte în jurul ascunzătorii şi se preface că nu o descoperă pe bonă. Se aşază pe coşul cu rufe murdare şi Louise simte că se sufocă.

— Facem pace? murmură copilul.

Dar Louise nu vrea să abdice. Rămâne tăcută, cu genunchii lipiți de bărbie. Picioarele fetiței lovesc uşor în coşul din trestie.

— Louise, ştiu că eşti acolo, spune ea râzând.

Dintr-odată, Louise se ridică, cu o bruschețe care o surprinde pe Mila şi care o aruncă la podea. Capul i se loveşte de plăcile de faianță de la duş. Confuză, copila nu mai plânge, în fața unei Louise triumfătoare, resuscitate, Louise care o priveşte de la înălțimea victoriei sale, şi teroarea ei se preschimbă într-o bucurie isterică. Adam aleargă până în baie şi se alătură dansului la care se dedau cele două fete, care chicotesc atât de tare, încât aproape că se sufocă.

STÉPHANIE

La vârsta de opt ani, Stéphanie ştia deja să schimbe un scutec şi să pregătească un biberon. Avea gesturi sigure şi-şi trecea mâna, fără să tremure, pe sub ceafa fragilă a nou-născuților atunci când îi ridica din pătuțurile lor cu bare. Ştia că trebuia să-i culci pe spate şi să nu-i scuturi niciodată. Le făcea baie, cu mâna ferm agățată de umărul micuțului. Țipetele, gemetele nou-născuților, râsetele, plânsetele lor i-au legănat amintirile de copil singur la părinți. Ceilalți se bucurau de dragostea pe care le-o purta ea bebeluşilor. Găseau că avea o fibră maternă excepțională şi un simț al devotamentului rar întâlnit la o fetiță atât de mică.

Când Stéphanie era copil, mama ei, Louise, avea grijă de bebeluşi acasă la ea. Sau, mai bine-zis, acasă la Jacques, aşa cum acesta se încăpățâna să sublinieze. Dimineața, mamele îşi aduceau micuții. Ea îşi aminteşte de aceste femei, grăbite şi triste, care rămâneau cu urechea lipită de uşă. Louise o învățase să le asculte paşii speriați pe culoarul clădirii. Unele dintre ele îşi reluau serviciul foarte repede după naştere şi depuneau în brațele lui Louise sugari minusculi. Îi mai încredințau totodată, în pungi opace, şi laptele pe care şi-l mulseseră în timpul nopții şi pe care Louise îl punea în frigider. Stéphanie îşi aminteşte de acele mici recipiente aşezate pe etajeră, pe care erau înscrise prenumele copiilor. Într-o noapte, se dăduse jos din pat şi deschisese vasul cu numele de Jules, un sugar roşu la față ale cărui unghii ascuțite îi zgâriaseră obrazul. Îl băuse dintr-o răsuflare. N-a uitat niciodată acel gust de pepene stricat, acel gust acru care-i rămăsese în gură mai multe zile.

Sâmbătă seara, i se întâmpla s-o însoțească pe mama ei ca să facă babysitting în apartamente care i se păreau imense. Femei frumoase şi importante treceau pe coridor şi lăsau pe obrazul copiilor lor o urmă de ruj. Bărbaților nu le plăcea să

aştepte în camera de zi, stânjeniți de prezența lui Louise şi a lui Stéphanie. Se agitau neliniştiți zâmbind prosteşte. Le făceau observație soțiilor lor, după care le țineau hainele să se îmbrace. Înainte să plece, femeile se ghemuiau pe vine, ținându-şi echilibrul pe tocurile subțiri şi ştergeau lacrimile de pe obrajii fiilor lor. „Nu plânge, iubire. Louise o să-ți spună o poveste şi-o să te țină în brațe. Nu-i aşa, Louise?" Louise încuviința. De-abia reuşea să-i țină pe copiii care se zbăteau, care urlau cerând-o pe mama lor. Uneori, Stéphanie îi ura. Îi era groază de felul în care o loveau pe Louise, de felul în care îi vorbeau ca nişte mici tirani.

În timp ce Louise îi culca pe cei mici, Stéphanie cotrobăia prin sertare, se uita în cutiile aşezate pe măsuțe. Scotea albumele foto ascunse sub mesele joase. Louise făcea curat peste tot. Spăla vasele, ştergea cu buretele blatul din bucătărie. Punea la loc hainele pe care doamna le aruncase pe pat înainte să plece, ezitând asupra ținutei pe care s-o poarte.

— Nu eşti obligată să speli vasele, îi tot spunea Stéphanie, hai să te aşezi lângă mine.

Dar Louise adora să facă lucrurile astea. Adora să observe chipul uimit al părinților care, întorcându-se acasă, constatau că beneficiaseră şi de o femeie de serviciu gratuită, în plus față de babysitter.

Familia Rouvier, pentru care Louise a lucrat timp de mai mulți ani, le-a luat cu ei la casa lor de la țară. Louise lucra, iar Stéphanie era în vacanță. Dar nu se afla acolo, asemenea micilor stăpâni ai casei, ca să stea la soare şi să se îndoape cu fructe. Ea nu era acolo ca să nu respecte regulile, să stea trează până târziu şi să învețe să meargă cu bicicleta. Dacă se afla acolo, e pentru că nimeni nu ştia ce să facă în privința ei. Mama ei îi spunea să fie cuminte. Să se joace în tăcere. Să nu lase impresia că se simțea foarte bine.

— Degeaba spun ei că e într-un fel şi vacanța noastră, dacă tu te distrezi prea bine, n-o să le convină.

La masă, se aşeza alături de mama ei, departe de gazde şi de invitaţii lor. Îşi aminteşte că oamenii vorbeau, vorbeau întruna. Ea şi mama ei plecau ochii şi înghiţeau mâncarea în linişte.

Familia Rouvier suporta cu greu prezenţa fetiţei. Îi deranja, era aproape ca o senzaţie fizică. Simţeau o antipatie ruşinoasă faţă de această copilă brunetă, în costumul ei de baie decolorat, această floare de seră, cu chipul inexpresiv. Când se aşeza în salon, alături de micul Hector şi de Tancrède, ca să se uite la televizor, părinţii nu se puteau abţine să nu fie contrariaţi. Ajungeau întotdeauna să-i ceară un serviciu – „Stéphanie, fii drăguţă, du-te să-mi aduci ochelarii din antreu” – sau să-i spună că mama ei o aştepta în bucătărie. Din fericire, Louise îi interzicea fiicei ei să se apropie de piscină, chiar şi fără a fi nevoie ca soţii Rouvier să intervină.

În seara de dinaintea plecării, Hector şi Tancrède au invitat nişte copii din vecini să se joace cu trambulina lor nouă-nouţă. Stéphanie, care era doar cu puţin mai mare decât băieţii, făcea nişte figuri în aer impresionante. Salturi periculoase, sărituri care îi făceau pe ceilalţi copii să scoată sunete de entuziasm. Doamna Rouvier i-a cerut până la urmă lui Stéphanie să se dea jos, ca să-i lase pe micuţi să se joace. S-a apropiat de soţul ei şi, cu o voce plină de compasiune, i-a spus:

— Poate că n-ar trebui să-i propunem să mai vină şi altă dată. Cred că e prea greu pentru ea. Probabil că suferă la vederea tuturor lucrurilor la care ea nu are dreptul.

Soţul ei a zâmbit, uşurat.

Myriam a aşteptat seara aceasta toată săptămâna. Deschide uşa apartamentului. Geanta lui Louise se află pe un fotoliu din camera de zi. Aude voci de copil cântând. Un şoricel verde şi bărci pe apă, ceva ce se învârte şi ceva ce pluteşte. Înaintează în vârful picioarelor. Louise stă pe jos în genunchi, aplecată deasupra căzii. Mila înmoaie în apă corpul păpuşii ei cu părul roşu şi Adam bate din palme îngânând. Cu delicateţe, Louise ia mănunchiuri de spumă pe care le aşază pe capetele copiilor. Ei râd de pălăriile astea care zboară atunci când bona suflă.

În metroul care o aducea acasă, Myriam era nerăbdătoare ca o îndrăgostită. Nu şi-a văzut copiii toată săptămâna şi, în seara asta, şi-a promis să li se dedice în întregime. Împreună, se vor strecura în patul cel mare. O să-i gâdile, o să-i sărute, îi va ţine strâns la pieptul ei până ce ei o să ameţească. Până ce o să se zbată.

Ascunsă în spatele uşii de la baie, ea îi priveşte şi trage adânc aer în piept. Simte o nevoie disperată să inspire mirosul pielii lor, să le acopere mânuţele de sărutări, să le audă vocile ascuţite spunând-i „mămico”. Dintr-odată, se simte sentimentală. Iată la ce a dat naştere faptul de a fi mamă. Asta o face puţin prostuţă uneori. Vede ceva excepţional în lucrurile banale. Se emoţionează din nimic.

Săptămâna asta, s-a întors acasă târziu în fiecare seară. Copiii dormeau deja şi, după plecarea lui Louise, i s-a întâmplat să se întindă lângă Mila, în pătuţul ei, şi să respire mirosul delicios al părului fiicei sale, un miros chimic de bomboane cu căpşune. În seara asta, o să le dea voie să facă lucruri care de obicei sunt interzise. Vor mânca sub pătură sandvişuri cu unt sărat şi ciocolată. Se vor uita la un film de desene animate şi vor adormi târziu, lipiţi unii de alţii. Pe timpul nopţii, va primi lovituri de picior în faţă şi va dormi prost, pentru că-şi va face griji ca nu cumva Adam să cadă din pat.

Copiii ies din apă şi aleargă să se arunce, goi, în braţele mamei lor. Louise se apucă să deretice prin baie. Şterge cada cu un burete şi Myriam îi spune:

— Nu e nevoie, nu vă deranjaţi. E deja târziu. Puteţi să mergeţi acasă. Probabil că aţi avut o zi grea.

Louise se face că nu o aude şi, ghemuită, continuă să frece marginile căzii şi să pună la loc jucăriile pe care copiii le-au împrăştiat.

Louise împătureşte prosoapele. Goleşte maşina de spălat şi face paturile copiilor. Pune buretele la locul lui într-un sertar din bucătărie şi scoate o oală cu mâncare pe care o pune pe foc. Dezarmată, Myriam o priveşte cum se agită. Încearcă s-o facă să înţeleagă.

— Mă ocup eu, staţi liniştită.

Încearcă să-i ia vasul din mâini, dar Louise ţine mânerul strâns în pumn. Cu blândeţe, o dă la o parte pe Myriam.

— Odihniţi-vă, spune ea. Cred că sunteţi tare obosită. Bucuraţi-vă de copii, o să le pregătesc eu masa. Nici n-o să mă vedeţi.

Şi e adevărat. Pe măsură ce săptămânile trec, Louise excelează din ce în ce mai mult în a deveni în acelaşi timp invizibilă şi indispensabilă. Myriam nu o mai sună ca s-o anunţe că întârzie şi Mila nu mai întreabă când se întoarce mama. Louise e aici, ţinând în picioare, cu eforturi mari, acest edificiu fragil. Myriam acceptă să fie dădăcită. În fiecare zi, îi cedează alte sarcini unei Louise recunoscătoare. Bona este asemenea acelor siluete care, la teatru, mişcă pe întuneric decorul de pe scenă. Ele ridică un divan, împing cu o mână o coloană din carton, un panou dintr-un perete. Louise se agită în culise, discretă şi puternică. Ea este cea care ţine firele transparente fără de care magia nu poate să se întâmple. Ea este Vishnu, divinitatea care hrăneşte, geloasă şi protectoare. Ea este lupoaica de la a cărei mamelă vin ei să se adape, sursa infailibilă a fericirii lor familiale.

O privesc şi nu o văd. E o prezenţă intimă, dar niciodată familiară. Soseşte din ce în ce mai devreme, pleacă din ce în

ce mai târziu. Într-o dimineață, ieşind de la duş, Myriam se trezeşte, goală, față în față cu bona care nici măcar nu clipeşte. „Ce-i pasă ei de corpul meu?" se linişteşte Myriam singură. „Ea nu are genul ăsta de pudoare."

Louise încurajează cuplul să iasă în oraş. „Trebuie să profitați de tinerețea voastră", repetă ea mecanic. Myriam îi ascultă sfaturile. Consideră că Louise ştie ce spune şi e bine-intenționată. Într-o seară, Paul şi Myriam se duc la o petrecere, acasă la un muzician pe care Paul l-a cunoscut de curând. Chermeza are loc într-un apartament de la mansardă, din arondismentul VI. Camera de zi e minusculă, tavanul jos şi oamenii înghesuiți unii într-alții. O atmosferă foarte jucăuşă domneşte în această debara în care, curând, toată lumea începe să danseze. Soția muzicianului, o blondă înaltă care şi-a dat cu un ruj de culoare fucsia, rulează jointuri şi varsă shoturi de vodcă în pahare înghețate. Myriam vorbeşte cu oameni pe care nu-i cunoaşte, dar cu care râde, nestăvilit. Petrece o oră în bucătărie, aşezată pe blatul de lucru. La ora trei dimineața, invitații se plâng că le e foame şi frumoasa blondă pregăteşte o omletă cu ciuperci pe care ei o mănâncă aplecați deasupra aragazului, în clinchet de furculițe.

Când se întorc acasă, spre patru dimineața, Louise a ațipit pe canapea, cu picioarele strânse la piept şi mâinile împreunate. Paul întinde delicat o pătură peste ea.

— Să n-o trezim. Are un aer aşa de liniştit.

Şi Louise începe să doarmă acolo, o dată sau de două ori pe săptămână. E ceva ce nu e niciodată spus limpede, nu vorbesc despre asta, dar Louise îşi construieşte răbdătoare cuibul în mijlocul apartamentului.

Paul se îngrijorează uneori din cauza acestor orare care se prelungesc.

— N-aş vrea să ne acuze într-o zi că o exploatăm.

Myriam îi promite să readucă lucrurile sub control. Ea, care e atât de rigidă, atât de dreaptă, îşi reproşează că nu a făcut asta mai devreme. Este în acelaşi timp stânjenită şi

încântată că Louise ia asupra ei astfel de sarcini menajere şi că duce la îndeplinire lucruri pe care ea nu i le-a cerut niciodată. Myriam se scuză întruna. Când se întoarce acasă târziu, spune:

— Vă rog să mă iertați că am abuzat de bunătatea dumneavoastră.

Şi Louise îi răspunde întotdeauna:

— Dar de asta sunt aici. Nu vă faceți griji.

Myriam îi face adesea cadouri. Cercei pe care îi cumpără dintr-un magazin cu lucruri ieftine, la ieşirea de la metrou. O prăjitură cu portocale, singura poftă pe care i-o cunoaşte lui Louise. Îi dă haine pe care nu le mai poartă, ea, care a crezut atâta timp că gestul ăsta are ceva umilitor. Myriam face totul ca să n-o rănească pe Louise, că să nu-i provoace invidia sau mâhnirea. Când face cumpărături, pentru ea sau pentru copii, ascunde hainele noi într-un sac vechi de pânză şi nu le despachetează decât după ce pleacă Louise. Paul o felicită că dă dovadă de atâta delicatețe.

În anturajul lui Paul şi Myriam, toată lumea ajunge s-o cunoască pe Louise. Unii dintre ei au întâlnit-o prin cartier sau în apartament. Alţii au auzit doar vorbindu-se despre faptele de vitejie şi izbânzile acestei bone ireale, care parcă a ieşit din paginile unei cărţi pentru copii.

„Dineurile lui Louise" devin o tradiţie, o întâlnire aşteptată de toţi prietenii lui Myriam şi ai lui Paul. Louise cunoaşte gusturile fiecăruia. Ştie că Emma îşi ascunde anorexia în spatele unei savante ideologii vegetariene. Că Patrick, fratele lui Paul, este amator de carne şi de ciuperci. Dineurile au loc în general vinerea. Louise găteşte toată după-amiaza în timp ce copiii se joacă la picioarele ei. Face ordine în apartament, aranjează un buchet de flori şi pregăteşte o masă frumoasă. A traversat întregul Paris ca să cumpere câţiva metri de material din care a cusut o faţă de masă. Când masa e pusă, când sosul a scăzut şi vinul a fost turnat în carafă, ea se strecoară afară din apartament. I se întâmplă să se întâlnească cu unii dintre invitaţi, pe hol sau aproape de gura de metrou. Răspunde timid felicitărilor şi zâmbetelor lor cu subînţeles, făcute cu o mână pe stomac şi lingându-se pe buze.

Într-o seară, Paul insistă ca ea să rămână.

— Nu e o zi ca oricare alta. Avem atâtea lucruri de sărbătorit!

Pascal i-a încredinţat lui Myriam un caz foarte important, pe care ea are mari şanse să-l câştige datorită unei apărări ingenioase şi tenace. Şi Paul e bucuros. În urmă cu o săptămână, era la studioul de înregistrări, pregătindu-se să lucreze la propriile piese, când un cântăreţ cunoscut a intrat în cabină. Au vorbit ore în şir, despre gusturile lor comune, despre aranjamentele muzicale pe care şi le imaginau, despre materialul incredibil pe care-l puteau face împreună şi cântăreţul i-a propus în cele din urmă lui Paul să-i producă următorul disc.

— Există astfel de ani, în care totul ne surâde. Trebuie să ştim să profităm de ei, declară Paul. O ia pe Louise pe după umeri şi o priveşte zâmbind. Fie că vreți, fie că nu, în seara asta rămâneți la cină alături de noi.

Louise se refugiază în camera copiilor. Rămâne mult timp întinsă pe pat lângă Mila. Îi mângâie tâmplele şi părul. Priveşte, în lumina albastră a lămpii de lângă pat, chipul liniştit al lui Adam. Nu se poate hotărî să iasă. Aude uşa de la intrare deschizându-se şi râsete pe culoar. O sticlă de şampanie destupată, un fotoliu mutat la perete. În baie, Louise îşi aranjează cocul şi-şi dă cu fard mov pe pleoape. Myriam, în schimb, nu se machiază niciodată. În seara asta, e îmbrăcată în blugi drepți şi o cămaşă a lui Paul, căreia i-a suflecat mânecile.

— Nu vă cunoaşteți, nu-i aşa? Pascal, ți-o prezint pe Louise a noastră. Ştii că toată lumea ne invidiază pentru ea!

Myriam o ia pe Louise de după umeri. Ea zâmbeşte şi se sustrage îmbrățişării, puțin stânjenită de familiaritatea gestului.

— Louise, vi-l prezint pe Pascal, şeful meu.

— Şeful tău? Încetează! Lucrăm împreună. Suntem colegi.

Pascal râde zgomotos în timp ce-i întinde mâna lui Louise.

Louise s-a aşezat la marginea canapelei, ținând strâns între degetele lungi date cu ojă o cupă de şampanie. E nervoasă ca o străină, o exilată care nu înțelege limba vorbită în jurul ei. De o parte şi de alta a mesei joase, schimbă cu ceilalți invitați zâmbete stânjenite şi binevoitoare. Se toastează, pentru talentul lui Myriam, pentru cântărețul lui Paul, din melodiile căruia cineva chiar fredonează una. Vorbesc despre meseriile lor, despre terorism, despre piața imobiliară. Patrick povesteşte despre planurile sale de vacanță în Sri Lanka.

Emma, care s-a trezit aşezată lângă Louise, îi vorbeşte despre copiii ei. Despre asta, Louise poate să vorbească.

Emma are nelinişti pe care i le expune unei Louise liniştitoare.

— Am văzut asta adesea, nu vă faceți griji, repetă bona. Emma, care are atâtea angoase şi pe care nimeni nu o ascultă, o invidiază pe Myriam pentru că poate conta pe această bonă cu chip de sfinx. Emma este o femeie blândă pe care o trădează doar mâinile întotdeauna încordate. E zâmbitoare, dar invidioasă. În acelaşi timp cochetă şi oribil de complexată.

Emma locuieşte în arondismentul XX, într-o zonă a cartierului în care clădirile ocupate de oamenii străzii sunt transformate în creşe ecologice. Trăieşte într-o căsuță decorată cu un asemenea bun gust încât aproape că te simți nelalocul tău la ea acasă. Ai impresia că livingul ei, care geme de bibelouri şi de perne, e menit să stârnească mai degrabă gelozia decât să te facă să te destinzi.

— Şcoala din cartier e o catastrofă. Copiii scuipă pe jos. Când treci prin fața şcolii, îi auzi cum îşi spun unii altora „curvelor” sau „poponarilor”. Să ne-nțelegem, eu nu zic că în şcoala lor privată nimeni nu spune cuvântul „târfa”. Dar o spun altfel, nu credeți? Cel puțin, ştiu că nu trebuie să-l spună decât între ei. Ştiu că e ceva rău.

Emma a auzit chiar că la şcoala publică, cea de pe strada ei, părinții îşi aduc copiii în pijamale, cu mai mult de o jumătate de oră întârziere. Că o mamă care poartă văl a refuzat să dea mâna cu directorul.

— E trist că spun asta, dar Odin ar fi fost singurul alb din clasa lui. Ştiu că n-ar trebui să renunțăm, dar nu m-aş vedea reacționând bine în ziua în care s-ar întoarce acasă de la şcoală invocându-l pe Dumnezeu şi vorbind araba.

Myriam îi zâmbeşte.

— Tu înțelegi ce vreau să spun, nu?

Se ridică râzând ca să treacă la masă. Paul o aşază pe Emma lângă el. Louise se grăbeşte în bucătărie şi e primită cu urale şi strigăte de bravo când intră în salon, cu felul de mâncare gătit de ea în mâni.

— Uite că roşeşte, se amuză Paul, cu o voce prea ascuțită.

Timp de câteva minute, Louise e în centrul atenției tuturor. „Cum a făcut sosul ăsta?" Invitații îi laudă izbânzile şi Paul începe să vorbească despre ea – „bona noastră" – aşa cum vorbeşti despre copii şi despre bătrâni, în prezența lor. Paul serveşte vinul şi conversațiile se animă repede deasupra acestor *fructe ale pământului.* Vorbesc din ce în ce mai tare. Îşi sting țigările în farfurii şi mucurile de țigară plutesc în resturile de sos. Nimeni nu a remarcat că Louise s-a retras în bucătăria pe care o curăță cu conştiinciozitate.

Myriam îi aruncă lui Paul o privire agasată. Se face că râde la glumele lui, dar o enervează atunci când e beat. Devine deochiat, greoi, îşi pierde simțul realității. Cum a băut prea mult, lansează invitații unor oameni odioşi, face promisiuni pe care nu le poate ține. Spune minciuni. Dar nu pare să remarce agasarea soției lui. Desface încă o sticlă de vin şi bate cu degetele în marginea mesei.

— Anul acesta, o să ne facem o plăcere şi-o s-o luăm pe bonă cu noi în vacanță! Trebuie să te bucuri puțin de viață, nu?

Louise, cu un morman de farfurii în brațe, zâmbeşte.

A doua zi de dimineață, Paul se trezeşte în cămaşa lui şifonată, cu buzele încă pătate de vin roşu. La duş, seara de dinainte îi revine în minte, în frânturi. Îşi aminteşte de propunerea lui şi de privirea neagră a soției sale. Se simte ca un idiot, obosit dinainte. Iată o greşeală pe care va trebui s-o repare. Sau să pretindă că n-a zis nimic, să uite, să lase să treacă timpul. Ştie că Myriam îşi va bate joc de el, de promisiunile lui de bețivan, îi va reproşa inconsecvența lui financiară şi lejeritatea cu care o tratează pe Louise. „Din cauza ta, va fi dezamăgită, dar cum este o drăguță, nu va îndrăzni nici măcar să spună asta." Myriam o să-i îndese sub nas facturile, o să-l trezească la realitate. Va încheia prin: „Aşa faci întotdeauna când bei".

Dar Myriam nu pare supărată. Întinsă pe canapea, cu Adam în brațe, îi aruncă un zâmbet de o blândețe uluitoare. Poartă o pijama bărbătească, prea mare pentru ea. Paul se așază lângă ea și toarce afundat în gâtul ei mirosind a parfumul de iarbă-neagră pe care îl iubește.

— E-adevărat ce-ai spus ieri? Crezi că putem s-o luăm cu noi pe Louise vara asta? întreabă ea. Îți dai seama!? Am avea și noi o dată o vacanță adevărată. Și Louise va fi foarte mulțumită: în orice caz, ce altceva mai bun ar avea de făcut?

E atât de cald, încât Louise a lăsat fereastra camerei de hotel întredeschisă. Ţipetele beţivilor şi scrâşnetele frânelor maşinilor nu-i trezesc pe Adam şi pe Mila care sforăie, cu gura deschisă şi un picior afară din pat. Nu-şi petrec decât o noapte la Atena şi Louise împarte o cameră minusculă împreună cu copiii, ca să facă economie. Au râs toată seara. S-au culcat târziu. Adam era fericit, a dansat pe stradă, pe trotuarele din Atena, şi nişte bătrâni au bătut din palme, seduşi de baletul său. Lui Louise nu i-a plăcut oraşul prin care au mers toată după-amiaza, în ciuda soarelui incandescent şi a văicărelilor celor mici. Nu se gândeşte decât la ziua de mâine, la călătoria lor către insulele ale căror mituri şi legende Myriam le-a povestit copiilor.

Myriam nu se pricepe să spună poveşti. Are un fel puţin agasant de a articula cuvintele complicate şi-şi termină toate frazele cu câte un „Vezi?”, „Înţelegi?” Dar Louise a ascultat, ca un copil studios, povestea lui Zeus şi a zeiţei războiului. Asemenea Milei, şi ea o iubeşte pe Egeea care a dat mării albastrul ei, marea pe care va merge pentru prima dată cu un vas.

Dimineaţa, trebuie s-o tragă pe Mila jos din pat. Fetiţa doarme încă în timp ce bona o dezbracă. În taxiul care îi duce în portul Pireu, Louise încearcă să-şi aducă aminte de zeii antici, dar nu-i mai vine nimic în minte. Nu mai ştie. Ar fi trebuit să-şi noteze în carneţelul ei cu floricele numele acestor eroi. După aceea, s-ar fi gândit imediat la ele, singură. La intrarea în port, s-a format un ambuteiaj enorm şi poliţiştii încearcă să dirijeze circulaţia. Deja este foarte cald şi Adam, aşezat pe genunchii lui Louise, e acoperit de sudoare. Imense pancarte luminoase indică cheiurile unde sunt ancorate vasele care pleacă spre insule, dar Paul nu înţelege nimic. Se enervează, se agită. Şoferul se întoarce din drum, ridică din umeri cu un aer resemnat. Nu vorbeşte engleza. Paul îi plăteşte. Se dau jos din maşină şi aleargă spre debarcaderul lor, trăgând după ei geamantanele şi

căruciorul lui Adam. Echipajul se pregăteşte să ridice puntea, dar vede familia, cu părul vâlvoi, pierdută, care îi face semne disperate. Au avut noroc.

Imediat ce s-au instalat pe vas, copiii adorm. Adam, în braţele mamei sale, şi Mila cu capul pe genunchii lui Paul. Louise vrea să vadă marea şi conturul insulelor. Urcă pe punte. Pe o bancă, o femeie stă întinsă pe spate. Poartă un costum de baie din două piese: un chilot minuscul şi o bandă, roz, care abia dacă-i acoperă sânii. Are părul blond-patinat şi foarte uscat, dar ceea ce o frapează pe Louise este pielea ei. O piele violacee, acoperită de pete mari, maronii. Pe alocuri, pe interiorul coapselor, pe obraji, la baza sânilor, epiderma ei este plină de băşici, precum carnea vie, ca şi cum ar fi arsă. E imobilă, asemenea unui corp jupuit al cărui cadavru ar fi oferit mulţimii drept spectacol.

Louise are rău de mare. Inspiră adânc. Închide ochii, apoi îi deschide, incapabilă să-şi stăpânească ameţeala. Nu poate să se mişte. S-a aşezat pe o bancă, cu spatele la punte, departe de bord. Ar vrea să privească marea, să-şi aducă aminte de momentul ăsta, de insulele astea cu malurile albe pe care turiştii le arată cu degetul. Ar vrea să-şi graveze în memorie profilul velierelor care au aruncat ancora şi siluetele subţiri care plonjează în apă. Ar vrea, dar stomacul ei se revoltă.

Soarele arde din ce în ce mai tare şi sunt numeroşi cei care, acum, o observă pe femeia întinsă pe bancă. Şi-a acoperit ochii şi vântul o împiedică, fără îndoială, să audă râsetele înfundate, comentariile, şoaptele. Louise nu-şi poate lua privirea de la acest corp slăbănog, lac de sudoare. De la această femeie consumată de soare, ca o bucată de carne aruncată pe jăratic.

Paul a închiriat două camere la o pensiune de familie fermecătoare, aflată pe înălțimile insulei, deasupra unei plaje pline de copii. Soarele apune şi o lumină roz învăluie golful. Merg pe jos spre Apollonia, capitala. O iau pe străzile pe marginea cărora cresc cactuşi şi smochini. La capătul unei faleze, o mănăstire primeşte turişti în costum de baie. Louise este pătrunsă întru totul de frumusețea locurilor, de calmul străzilor înguste, de piațetele unde dorm pisici. Se aşază pe un zid jos, cu picioarele atârnându-i în gol, şi priveşte o femeie bătrână cum mătură curtea din fața casei ei.

Soarele s-a afundat în mare, dar nu s-a întunecat. Lumina a căpătat doar nuanțe pastel şi încă se mai zăresc detaliile peisajului. Conturul unui clopot pe acoperişul unei biserici. Profilul acvilin al unui bust de piatră. Marea şi țărmul stufos par să se destindă, să se cufunde într-o toropeală languroasă, să se ofere nopții, cu blândețe, lăsându-se dorite.

După ce i-a culcat pe copii, Louise nu poate să doarmă. Se instalează pe terasa din continuarea camerei ei, de unde poate să privească în voie golful rotunjit. Pe seară, a început să bată vântul, un vânt marin, în care ea ghiceşte gustul sării şi al utopiilor. A adormit acolo, pe un şezlong, cu un şal pe post de pătură subțire. Zorile reci o trezesc şi ea de-abia se abține să nu scoată un țipăt în fața spectacolului pe care ziua i-l oferă. O frumusețe pură, simplă, evidentă. O frumusețe la îndemâna tuturor inimilor.

Copiii se trezesc şi ei, entuziasmați. Nu vorbesc decât despre mare. Adam vrea să se rostogolească în nisip. Mila vrea să vadă peştii. Imediat ce şi-au terminat micul dejun, coboară pe plajă. Louise poartă o rochie largă portocalie, un fel de djellaba care o face pe Myriam să râdă. I-a dat-o doamna Rouvier, cu mulți ani în urmă, după ce i-a spus: „Oh, ştiți, am purtat-o mult”.

Copiii sunt gata. I-a uns bine cu cremă solară şi ei iau cu atac nisipul. Louise se aşază rezemată de un zid jos de

piatră. La umbra unui pin, cu genunchii îndoiți, observă sclipirea soarelui pe mare. N-a văzut niciodată ceva atât de frumos.

Myriam s-a întins pe burtă şi citeşte un roman. Paul, care a alergat şapte kilometri înainte de micul dejun, moțăie. Louise face castele din nisip. Sculptează o țestoasă enormă pe care Adam o strică întruna şi pe care ea o reconstruieşte cu răbdare. Mila, copleşită de căldură, o trage de braț.

— Vino, Louise, vino în apă.

Bona se împotriveşte. Îi spune să aştepte. Să rămână întinsă pe cearşaf.

— Ajuta-mă să termin țestoasa, vrei?

Îi arată copilului cochiliile pe care le-a strâns şi pe care le aşază cu delicatețe peste carapacea țestoasei sale gigant.

Pinul nu mai e suficient ca să le facă umbră şi căldura e din ce în ce mai sufocantă. Louise e scăldată în sudoare şi nu mai are motive să se opună fetiței care acum o imploră. Mila o ia de mână şi Louise refuză să se ridice. O apucă pe fetiță de încheietura mâinii şi o împinge atât de brutal, încât Mila cade. Louise țipă:

— Da' nu vrei să-mi dai drumul odată!

Paul deschide ochii. Myriam se duce repede la Mila, care plânge şi pe care o consolează. Amândoi îi aruncă lui Louise priviri furioase şi dezamăgite. Bona dă înapoi, ruşinată. Se pregătesc să-i ceară explicații când ea şopteşte foarte încet:

— Nu v-am spus, dar eu nu ştiu să înot.

Paul şi Myriam rămân tăcuți. Îi fac semn Milei, care a început să chicotească, să tacă. Mila o ia peste picior:

— Louise e ca un bebe mic. Nu ştie nici măcar să înoate.

Paul e stânjenit şi stânjeneala lui îl enervează. E supărat pe Louise ca şi-a târât până aici sărăcia şi vulnerabilitățile. Că le-a înveninat ziua cu fața ei de martiră. Îi duce pe copii să înoate şi Myriam se cufundă iar cu nasul în cartea pe care o citeşte.

Dimineața este ruinată de melancolia lui Louise şi, la masă, pe terasa micuței taverne, nimeni nu vorbeşte. Nici nu

au terminat de mâncat când, brusc, Paul se ridică şi-l ia pe Adam în braţe. Merge până la magazinul de pe plajă. Revine ţopăind, din cauza nisipului care-i arde tălpile. Ţine în mână un pachet pe care îl agită în faţa lui Louise şi a lui Myriam.

— Iată! spune el.

Cele două femei nu răspund nimic şi Louise întinde supusă braţele atunci când Paul îi fixează aripioarele deasupra cotului.

— Sunteţi aşa de subţire încât vă vin bine până şi nişte aripioare pentru copii!

Toată săptămâna, Paul o ia pe Louise la înot. Se trezesc amândoi foarte devreme şi, în timp ce Myriam şi copiii rămân pe marginea micuței piscine de la pensiune, Louise şi Paul coboară pe plaja încă pustie. De cum ajung pe nisipul ud, se țin de mână şi merg mult timp prin apă către linia orizontului. Înaintează până ce picioarele li se desprind uşor de nisip şi corpurile lor încep să plutească. În momentul ăsta, Louise simte invariabil o panică pe care este incapabilă s-o ascundă. Scoate un țipăt scurt care îi spune lui Paul că trebuie s-o strângă de mână mai tare.

La început, e jenat să atingă pielea lui Louise. Când o învață să facă pluta, îi pune o mâna sub ceafă şi pe cealaltă sub fese. Un gând idiot, fugar, îi vine-n minte şi râde în sinea lui: „Louise are fese". Louise are un corp care tremură sub mâinile lui Paul. Un corp pe care nici nu-l văzuse şi nici măcar nu-l bănuise, el care o aşezase pe Louise în lumea copiilor sau în cea a angajaților. El care, fără îndoială, nici nu o vedea. Cu toate astea, Louise nu este neplăcută privirii. Abandonată palmelor lui Paul, bona seamănă cu o păpuşă. Câteva şuvițe blonde îi ies de sub casca de baie pe care i-a cumpărat-o Myriam. Bronzul său uşor îi scoate în evidență pistruii minusculi de pe obraji şi de pe nas. Pentru prima dată, Paul remarcă un uşor puf blond pe chipul ei, precum cel care acoperă puişorii nou-născuți. Dar există în ea ceva pudic şi copilăresc, o rezervă, care-l împiedică pe Paul să nutrească pentru ea un sentiment atât de franc precum dorința.

Louise îşi priveşte picioarele, care se afundă în nisip şi pe care apa vine să le lingă. Pe vas, Myriam le-a povestit că Sifnos îşi datora prosperitatea trecută minelor de aur şi argint din subsolul său. Şi Louise se convinge că paietele pe care le întrezăreşte în apă, sub stânci, sunt străluciri ale acestor metale prețioase. Apa răcoroasă îi acoperă coapsele. Acum sexul ei este scufundat în apă. Marea e calmă, translucidă. Niciun val nu vine s-o surprindă pe Louise şi să-

i stropească pieptul. Câțiva bebeluşi sunt aşezați pe marginea apei, sub privirea senină a părinților lor. Când apa îi ajunge la talie, Louise nu mai poate să respire. Priveşte cerul strălucitor, ireal. Pipăie, pe brațele ei slabe, aripioarele colorate în galben şi albastru pe care sunt desenate o langustă şi un triton, îl fixează pe Paul cu privirea, rugătoare.

— Nu e niciun pericol, îi promite Paul. Atâta timp cât atingeți jos cu piciorul, nu e niciun pericol.

Dar Louise pare pietrificată. Simte că va cădea. Că va fi înghițită de adâncuri, cu capul prins sub apă, cu picioarele bătând în gol, până la epuizare.

Îşi aduce aminte că, în copilărie, unul dintre colegii ei de clasă căzuse într-un iaz de la ieşirea din satul lor. Era o mică întindere de apă mâloasă al cărei miros, vara, o îngrețoşa. Copiii veneau să se joace acolo, în pofida interdicției părinților lor, în ciuda țânțarilor pe care apa stătută îi atrăgea. Acolo, cufundată în albastrul Mării Egee, Louise se gândeşte din nou la acea apă neagră şi puturoasă şi la copilul găsit cu fața îngropată în noroi, în fața ei, Mila dă din picioare. Ea pluteşte.

Sunt beți şi urcă scările de piatră care duc la terasa alăturată camerei copiilor. Râd, şi Louise se agață uneori de brațul lui Paul ca să urce o treaptă mai înaltă decât celelalte. Îşi recapătă suflul, aşezată sub arbustul de bougainvillea stacojiu şi priveşte, dedesubt, plaja unde cupluri tinere dansează şi beau cocteiluri. Barul organizează o petrecere pe nisip. *„Full moon party”.* Paul îi traduce. O petrecere pentru luna, plină şi roşie, a cărei frumusețe au comentat-o toată seara. Ea nu mai văzuse niciodată aşa o lună, atât de frumoasă că merită să fie luată de pe cer. O lună care nu este rece şi gri, precum lunile din copilăria ei.

De la înălțimea terasei restaurantului, au contemplat golful Sifnos şi apusul de soare de culoarea lavei. Paul i-a arătat norii decupați precum dantela. Turiştii au făcut poze şi când Louise a vrut să se ridice şi ea, întinzând telefonul ei mobil, Paul a atins-o cu delicatețe pe braț ca s-o facă să se aşeze la loc.

— N-o să iasă bine. Mai bine păstrați imaginea asta în minte.

Pentru prima dată, cinează toți trei împreună. Proprietara pensiunii s-a oferit să aibă grijă de copii. Sunt de aceeaşi vârstă cu ai ei şi sunt de nedespărțit de la începutul sejurului. Myriam şi Paul au fost luați prin surprindere. Louise, bineînțeles, a refuzat inițial. A spus că nu putea să-i lase singuri, că trebuia să-i culce. Că era datoria ei.

— Au înotat toată ziua, o să adoarmă imediat, a spus proprietara, într-o franceză stricată.

Atunci s-au dus pe jos la restaurant, puțin stângaci, în tăcere. La masă, au băut cu toții mai mult decât de obicei. Myriam şi Paul se temeau de cina asta. Ce puteau să-şi spună? Ce aveau să-şi povestească? S-au convins că era ceva ce trebuia făcut, că Louise ar fi fost satisfăcută.

— Ca să simtă că-i prețuim munca, înțelegi?

Aşa că vorbesc despre copii, despre peisaj, despre baia de azi-dimineață, despre progresele pe care Mila le face la înot.

Fac conversație. Louise ar vrea să povestească. Să povestească ceva, orice, o poveste personală, dar nu îndrăznește. Inspiră adânc, se apleacă cu fața înainte ca să spună ceva și dă înapoi, mută. Beau și tăcerea devine liniștită, languroasă.

Paul, care s-a așezat lângă ea, o înconjoară atunci cu brațul pe după umeri. Ouzo-ul îl face jovial. Îi strânge umărul cu mâna lui mare, îi zâmbește ca unui vechi prieten, ca unui tovarăș din-totdeauna. Ea privește fix, încântată, chipul bărbatului. Pielea lui bronzată, dinții lui mari și albi, părul pe care vântul și sarea l-au decolorat. O scutură puțin cum faci cu un prieten timid sau care e supărat, cu cineva pe care dorești să-l faci să se destindă sau să-și revină. Dacă ar îndrăzni, ea și-ar așeza mâna peste mâna lui Paul și ar strânge-o între degetele ei subțiri. Dar nu îndrăznește.

E fascinată de dezinvoltura lui. El glumește cu chelnerul care le-a adus un digestiv din partea casei. În câteva zile, a învățat destule cuvinte în greacă ca să-i facă să râdă pe comercianți sau ca să obțină o reducere. Oamenii îl recunosc. Pe plajă, cu el vor să se joace ceilalți copii și el le face pe plac râzând. Îi cară în spate, se aruncă în apă cu ei. Are un apetit incredibil. Pe Myriam asta pare s-o agaseze, dar lui Louise i se pare emoționantă această plăcere pofticioasă care îl îndeamnă să comande tot meniul.

— Luăm și asta. Ca să vedem cum e, nu?

Ia cu degetele bucățele de carne, de ardei sau de brânză pe care le înghite cu o bucurie inocentă.

Odată ce s-au întors pe terasa hotelului, chicotesc toți trei pe înfundate și Louise își duce un deget la buze. Nu trebuie să-i trezească pe cei mici. Această străfulgerare de responsabilitate le apare dintr-odată ridicolă. Se joacă de-a copiii, ei, pe care motivele legate de copii i-au ținut toată ziua concentrați asupra aceluiași obiectiv. În seara asta, o ușurință neobișnuită suflă peste ei. Beția îi eliberează de temerile acumulate, de tensiunile pe care progeniturile lor le insinuează între ei, între soț și soție, între mamă și bonă.

Louise ştie cât de trecător este acest moment. Vede limpede că Paul priveşte cu poftă umărul soției sale. În rochia ei albastru-deschis, pielea lui Myriam pare şi mai bronzată. Încep să danseze, se leagănă de pe un picior pe celălalt. Sunt stângaci, aproape stânjeniți, şi Myriam chicoteşte ca şi cum ar fi trecut mult timp de când nu mai fusese ținută astfel de mijloc. Ca şi cum s-ar simți ridicolă să fie dorită astfel. Îşi lasă obrazul pe umărul soțului ei. Louise ştie că ei se vor opri, că-şi vor lua la revedere, că se vor preface că le e somn. Ar vrea să-i rețină, să se agațe de ei, să zgârie cu unghiile ei pardoseala de piatră. Ar vrea să-i pună sub un clopot, ca pe doi dansatori imobili şi surâzători, lipiți pe cadrul unei cutii muzicale. Îşi spune că ar putea să-i privească ore în şir fără să se plictisească vreo clipă. Că s-ar mulțumi să-i privească cum trăiesc, să acționeze din umbră pentru ca totul să fie perfect, pentru ca mecanismul să nu se oprească niciodată. În clipa de față are convingerea fermă, convingerea arzătoare şi dureroasă că fericirea ei le aparține lor. Că ea le aparține lor şi ei îi aparțin ei.

Paul chicoteşte. A şoptit ceva, cu buzele lipite de ceafa soției lui. Ceva ce Louise nu a auzit. O ține strâns de mână pe Myriam şi, ca doi copii cuminți, îi urează împreună noapte bună. Ea îi priveşte cum urcă scara de piatră care duce în camera lor. Conturul albastru al corpurilor lor devine neclar, se estompează, uşa se trânteşte. Perdelele sunt trase. Louise se afundă într-o reverie obscenă. Aude, fără să vrea, opunându-se, în pofida ei înseşi. Aude sunetele ca de pisică ale lui Myriam, gemetele ei de păpuşă. Aude foşnetul cearşafurilor şi tăblia patului care se loveşte de perete.

Louise deschide ochii. Adam e pe punctul să înceapă să plângă.

ROSE GRINBERG

Doamna Grinberg va descrie de cel puțin o sută de ori acest scurt drum cu liftul. Cinci etaje după o mică aşteptare la parter. Un drum de mai puțin de două minute care a devenit momentul cel mai semnificativ al existenței sale. Momentul fatidic. Ar fi putut, nu încetează ea să-şi repete, să schimbe cursul lucrurilor. Dacă ar fi fost mai atentă la respirația lui Louise. Dacă nu ar fi închis ferestrele şi nu ar fi tras storurile pentru siestă. O să plângă povestind despre asta la telefon şi fiicele ei nu vor reuşi s-o liniştească. Polițiştii se vor enerva că-şi dă atâta importanță şi lacrimile ei se vor dubla atunci când ei vor spune sec:

— Oricum, n-ați fi putut face nimic.

Va povesti totul jurnaliştilor care vor urmări procesul. Va vorbi despre asta cu avocatul acuzatei, pe care o va considera cu nasul pe sus şi neîngrijită şi va repeta asta în sala de judecată, când o vor chema să depună mărturie.

Louise, va spune ea de fiecare dată, nu era ca de obicei. Ea, atât de surâzătoare, atât de amabilă, rămăsese imobilă în fața uşii vitrate. Adam, aşezat pe o treaptă, scotea țipete ascuțite şi Mila sărea dezechilibrându-l pe fratele ei. Louise nu se mişca. Doar buza de jos îi tremura uşor. Îşi ținea mâinile lipite şi ochii în pământ. Ca niciodată, zgomotul copiilor nu părea să ajungă la ea. Ea, atât de preocupată de ce ar fi spus vecinii şi de purtarea cuviincioasă, nu le-a spus nimic copiilor. Părea să nu-i audă.

Doamna Grinberg o aprecia foarte mult pe Louise. O privea chiar cu admirație pe această femeie elegantă care avea o grijă posesivă față de copii. Mila, fetița, avea întotdeauna părul pieptănat în cozi strâns împletite sau într-un coc legat cu o fundiță. Adam părea s-o adore pe Louise.

— Acum, că a făcut asta, poate că n-ar trebui să spun aşa ceva. Dar la momentul acela îmi ziceam că erau norocoşi.

Liftul a ajuns la parter şi Louise l-a apucat pe Adam de guler. L-a târât în cabina liftului şi Mila a urmat-o fredonând. Doamna Grinberg a ezitat să urce cu ei. Timp de câteva secunde s-a întrebat dacă nu avea să se prefacă că se întoarce în hol ca să se uite în cutia ei de scrisori. Chipul palid al lui Louise o făcea să nu se simtă în largul ei. Se temea că cele cinci etaje i se vor părea interminabile. Dar Louise i-a ţinut uşa vecinei sale, care s-a lipit de peretele liftului, cu sacoşa de cumpărături între picioare.

— Părea beată?

Doamna Grinberg este formală. Louise părea normală. Nu ar fi putut s-o lase să se urce în lift împreună cu copiii dacă fie măcar şi pentru o secundă s-ar fi gândit că... Avocata cu părul slinos a râs de ea. A amintit curţii că Rose suferea de ameţeli şi că avea probleme cu vederea. Fosta profesoară de muzică, care urma să împlinească în curând şaizeci şi cinci de ani, nu mai vedea mare lucru. De altfel, ea trăieşte în întuneric, cârtiţa. Lumina crudă îi provoacă migrene teribile. Din cauza asta a tras Rose storurile. Din cauza asta nu a auzit nimic.

Avocata asta aproape că a insultat-o în mijlocul tribunalului. Simţea că plesneşte de dorinţa de-a o face să tacă, de a-i sparge mutra. Nu-i era ruşine? Nu avea, deci, nicio urmă de decenţă? Din primele zile ale procesului, avocata a vorbit despre Myriam ca despre o „mamă absentă”, ca despre o „angajatoare abuzivă”. A descris-o ca pe o femeie orbită de ambiţie, egoistă şi indiferentă, într-atât încât a împins-o pe biata Louise la capătul puterilor. Un jurnalist, prezent în sala de judecată, i-a explicat doamnei Grinberg că era inutil să se enerveze şi că asta nu era altceva decât o tactică de apărare. Dar lui Rose lucrul ăsta i s-a apărut ceva dezgustător, orice s-ar zice.

Nimeni nu vorbeşte despre asta în clădire, dar doamna Grinberg ştie că toată lumea se gândeşte la asta. Că noaptea,

la fiecare etaj, ochii rămân deschişi în întuneric. Că inimile se inflamează şi că lacrimile curg. Ea ştie cum se întorc şi se contorsionează corpurile fără somn. Cuplul de la etajul al treilea s-a mutat. Familia Massé bineînțeles, nu s-a mai întors. Rose a rămas, în ciuda fantomelor şi a amintirii încăpățânate a acelui țipăt.

În ziua aceea, după siestă, a deschis storurile. Şi atunci l-a auzit. Majoritatea oamenilor trăiesc fără să fi auzit vreodată asemenea țipete. Sunt țipete pe care le auzi în război, în tranşee, în alte lumi, pe alte continente. Nu sunt țipete de pe-aici. A durat cel puțin zece minute, țipătul ăla, scos aproape dintr-o singură suflare, fără respirație şi fără cuvinte. Acel țipăt care răguşea, care se umplea de sânge, de mucus, de furie.

— Un doctor, e tot ceea ce a reuşit ea să articuleze. Nu a sunat după ajutor, nu a spus „ajutor”, dar a repetat, în rarele momente în care îşi recăpăta conştienta: „un doctor”.

Cu o lună înainte de dramă, doamna Grinberg o întâlnise pe Louise pe stradă. Bona avea un aer preocupat şi, până la urmă, îi vorbise despre problemele ei cu banii. Despre proprietara care o hărțuia, despre datoriile pe care le acumulase, despre contul ei din bancă, mereu pe roşu. Vorbise aşa cum un balon se goleşte de aer, din ce în ce mai repede.

Doamna Grinberg se făcuse că nu înțelegea. Îşi lăsase bărbia în jos şi spusese:

— Sunt vremuri grele pentru toată lumea.

Şi apoi Louise o luase de braț.

— Eu nu cerşesc. Pot să muncesc, seara sau dimineața devreme. Când dorm copiii. Pot să fac curat, să calc, orice doriți dumneavoastră.

Dacă nu ar fi strâns-o atât de tare de încheietura mâinii, dacă nu şi-ar fi înfipt ochii negri în ai săi, ca o injurie sau o amenințare, poate că Rose Grinberg ar fi acceptat. Şi, orice ar spune polițiştii, ar fi schimbat totul.

Avionul a avut mare întârziere şi ei aterizează la Paris la începutul serii. Louise îşi ia la revedere de la copii în mod solemn, îi sărută îndelung, îi ține strâns în brațe.

— Pe luni, da, pe luni. Sunați-mă dacă aveți nevoie de ceva, de orice, le spune ea lui Myriam şi lui Paul care se năpustesc în lift, ca să ajungă în parcarea aeroportului.

Louise o ia pe jos către RER. Vagonul e pustiu. Se aşază la geam şi blestemă peisajul, peroanele unde îşi pierd vremea găşti de tineri, imobilele cu tencuiala scorojită, balcoanele, chipul ostil al agenților de pază. Închide ochii şi invocă amintiri ale plajelor greceşti, ale apusurilor de soare, ale cinelor cu fața spre mare. Invocă aceste amintiri precum misticii recurg la miracole. Când deschide uşile de la garsoniera ei, mâinile încep să-i tremure, îi vine să sfâşie husa canapelei, să dea cu pumnul în geam. O magmă fără formă, o durere îi ard măruntaiele şi îi e greu să se abțină să nu urle.

Sâmbătă, rămâne în pat până la ora zece. Culcată pe canapea, cu mâinile încrucişate pe piept, Louise priveşte praful care s-a strâns pe lustra verde. Ea n-ar fi ales niciodată ceva atât de urât. A închiriat apartamentul gata mobilat şi nu a schimbat nimic din decorațiuni. Trebuia să găsească o locuință după moartea lui Jacques, soțul ei, şi după evacuarea ei din casă. După săptămâni de cutreierat, îi trebuia un cuib. Garsoniera asta, la Créteil, a găsit-o datorită unei infirmiere de la spitalul Henry-Mondor, care o îndrăgise. Tânăra femeie a asigurat-o că proprietarul cerea o garanție modestă şi că accepta plata cu bani gheață.

Louise se ridică în picioare. Împinge un scaun, îl aşază chiar sub lustră şi aduce o cârpă de praf. Începe să lustruiască lampa şi se ține de ea cu atâta forță, încât aproape c-o smulge din tavan. Stă pe vârfuri şi scutură praful care-i cade în păr, în rotocoale mari şi gri. Până la ora unsprezece, a făcut curat peste tot. A spălat din nou geamurile, pe dinăuntru şi pe dinafară, şi a şters chiar şi

storurile cu un burete cu săpun. Pantofii ei sunt aliniați de-a lungul peretelui, strălucitori şi ridicoli.

Poate că o s-o sune. Ştie că sâmbăta iau uneori masa de prânz la restaurant. Mila i-a povestit despre asta. Se duc la o braserie unde fetița are voie să comande tot ce vrea şi unde Adam gustă din vârful unei linguriţe un pic de maioneză sau de lămâie, sub privirea înduioşată a părinților lui. Lui Louise i-ar plăcea asta. Într-o braserie plină ochi, înconjurată de zgomotul farfuriilor care se lovesc şi de urletele chelnerilor, i-ar fi mai puțin frică de tăcere. S-ar aşeza între Mila şi fratele ei şi ar rearanja şervetul mare şi alb pe genunchii fetiței. I-ar da să mănânce lui Adam, linguriță cu linguriță. I-ar asculta pe Paul şi pe Myriam vorbind, totul s-ar derula prea repede, ea s-ar simți bine.

Şi-a pus rochia albastră, cea care îi ajunge până aproape de glezne şi care se încheie în față cu un şir de perlişoare albastre. Ar vrea să fie gata, în cazul că ei ar avea nevoie de ea. În caz că ar trebui să se întâlnească undeva, în mare grabă, pe ei care au uitat fără îndoială cât de departe locuieşte ea şi cât timp îi trebuie, în fiecare zi, ca să se întoarcă la ei acasă. Aşezată în bucătăria ei, bate cu vârful unghiilor în masa din placaj.

Ora prânzului trece. Norii au alunecat prin fața geamurilor curate, cerul s-a întunecat. Vântul a bătut foarte tare printre platani şi începe să plouă. Louise se agită. Nu o sună.

E prea târziu acum ca să iasă. Ar putea să se ducă să cumpere pâine sau să ia un pic de aer. Ar putea doar să se plimbe. Dar ea n-are ce să caute pe străzile acestea goale. Singura cafenea din cartier este un bârlog al beților şi, deşi e abia ora trei, se întâmplă ca bărbații să înceapă să se bată, împingându-se unii pe alții în grilajul parcului pustiu. Ar fi trebuit să se hotărască înainte, să se repeadă în metrou, să umble fără țintă prin Paris, în mijlocul oamenilor care îşi fac cumpărăturile pentru reînceperea şcolii. S-ar fi pierdut prin mulțime şi ar fi trecut prin fața marilor magazine în pas cu alte femei, frumoase şi grăbite. Ar fi zăbovit în apropiere de

biserica Madeleine, atingându-se de mesele mici sau de oamenii care beau o cafea. Le-ar fi spus „pardon” celor care dau peste ea.

În ochii ei, Parisul este o vitrină uriaşă. Îi place mai ales să se plimbe prin cartierul Operei, să coboare pe Rue Royale şi s-o ia pe Rue Saint-Honore. Merge încet, îi observă pe trecători şi vitrinele. Vrea totul. Cizmele din piele de antilopă, jachetele din piele întoarsă, genţile din piele de piton, rochiile-plic, neglijeurile brodate cu dantelă. Vrea cămăşile de mătase, cardiganele roz din caşmir, ciorapii fără bazon, vestoanele de ofiţer. Îşi imaginează atunci o viaţă în care ar avea mijloacele ca să aibă tot. În care i-ar arăta cu degetul unei vânzătoare mieroase articolele care i-ar plăcea.

Soseşte duminica, prelungind plictiseala şi neliniştea. O duminică întunecoasă şi gravă în mijlocul canapelei-pat. A adormit în rochia ei albastră al cărei material sintetic, îngrozitor de şifonat, a făcut-o să transpire. De mai multe ori în timpul nopţii, a deschis ochii, fără să ştie dacă trecuse o oră sau o lună. Dacă dormea acasă la Myriam şi la Paul sau lângă Jacques, în casa de la Bobigny. Închidea ochii şi se cufunda din nou într-un somn brutal şi delirant.

Louise detestă weekendurile, fără doar şi poate. Când trăiau încă împreună, Stéphanie se plângea că nu făcea nimic duminica, că nu avea dreptul la activităţile pe care Louise le organiza pentru ceilalţi copii. Imediat ce a putut, a fugit de-acasă. Vinerea, ieşea toată noaptea cu adolescenţi din cartier. Se întorcea acasă dimineaţa, albă la faţă, cu ochii roşii şi încercănaţi, înfometată. Traversa mica sufragerie, cu capul plecat, şi se arunca asupra frigiderului. Mânca, rezemată de uşa frigiderului, fără să se aşeze măcar, înfundându-şi degetele în cutiile pe care Louise le pregătise pentru mesele de prânz ale lui Jacques. Odată, îşi vopsise părul în roşu. Îşi pusese un cercel în nas. Căpătase obiceiul să dispară weekenduri întregi. Şi-apoi, într-o zi, nu s-a mai întors. Nu o mai reţinea nimic în casa de la Bobigny. Nici liceul pe care-l abandonase de mult. Nici Louise.

Bineînțeles, mama ei i-a declarat dispariția. „La vârsta asta, e ceva obişnuit să fugă de-acasă. Aşteptați puțin şi o să se întoarcă.” Nu i-au spus nimic mai mult. Ea nu a căutat-o. Mai târziu, a aflat de la nişte vecini că Stéphanie era în Sud, că era îndrăgostită. Că se muta des dintr-un loc în altul Vecinilor nu le-a venit să creadă că Louise nu cere amănunte, că nu pune întrebări, că nu-i face să repete puținele informații pe care le aveau.

Stéphanie dispăruse. Toată viața ei avusese impresia că deranja. Prezența ei îl deranja pe Jacques, râsetele ei îi trezeau pe copiii de care avea grijă Louise. Coapsele ei groase, trupul ei greoi se izbeau de perete, pe culoarul îngust, pentru a-i lăsa pe ceilalți să treacă. Se temea să nu blocheze calea, să nu dea peste ea, să nu ocupe un scaun pe care l-ar vrea altcineva. Când vorbea, se exprima cu dificultate. Râdea şi râsul ei era jignitor, oricât de inocent ar fi fost. Ajunsese să-şi dezvolte un talent pentru a deveni invizibilă şi în mod logic, fără vâlvă, fără să prevină, ca şi cum ar fi fost în mod evident destinată acestui lucru, dispăruse.

Luni dimineața, Louise pleacă de acasă în zori. Merge către stația RER, schimbă linia la Auber, aşteaptă pe peron, urcă pe Rue Lafayette, după care o ia pe Rue D’Hauteville. Louise este un soldat. Înaintează, cu orice preț, ca un animal sălbatic, ca un câine căruia nişte copii răi i-au rupt lăbuțele.

Septembrie este cald şi luminos. Miercurea, după şcoală, Louise perturbă dispoziția casnică a copiilor şi-i duce să se joace în parc sau să observe peştii la acvariu. S-au plimbat cu barca pe lacul din pădurea Boulogne şi Louise i-a povestit Milei că algele care pluteau la suprafață erau de fapt părul unei vrăjitoare decăzute şi răzbunătoare. La sfârşitul lunii, vremea e atât de blândă, încât Louise, veselă, se hotărăşte să-i ducă la Jardin d'Acclimatation[4].

În fața stației de metrou, un magrebian în vârstă se oferă s-o ajute pe Louise să coboare scările. Ea îi mulțumeşte şi ridică singură în brațe căruciorul în care Adam stă încă aşezat. Bătrânul o urmează. O întreabă ce vârstă au copiii ei. Ea dă să-i spună că nu sunt ai ei. Dar el s-a aplecat deja la înălțimea lor.

— Ce frumoşi sunt!

Metroul este preferatul copiilor. Dacă Louise nu i-ar opri, ar alerga pe peron, s-ar arunca în vagon călcându-i pe călători pe picioare, toate astea ca să se aşeze la fereastră, cu limba scoasă şi ochii mari. Se ridică în picioare şi Adam o imită pe sora lui care se agață de bara de metal şi se preface că e conducătorul trenului.

În parc, bona aleargă împreună cu ei. Ei râd, ea îi răsfață, le cumpără înghețată şi baloane. Le face poze, întinşi pe un covor de frunze uscate, de un galben-aprins sau un roşu-sângeriu. Mila întreabă de ce unii copaci au căpătat această nuanță aurie, luminoasă, în timp ce alții, aceeaşi specie, plantați alături sau în fața lor, par să putrezească, trecând direct de la culoarea verde la un maro-închis. Louise nu ştie să explice.

— O s-o întrebăm pe mama ta, zice ea.

În carusele, ei urlă de spaimă şi de bucurie. Louise ameţeşte şi-l ține pe Adam strâns pe genunchii ei când trenul se afundă în tunelurile întunecate şi coboară pantele în mare

[4] Parc de distracții din Paris, situat în partea de nord a Bois de Boulogne. *(N.t.)*

viteză. Pe cer un balon îşi ia zborul, Mickey a devenit o navă spaţială.

Se aşază confortabil pe iarbă pentru picnic şi Mila râde de Louise, căreia îi e frică de păunii mari, aflaţi la câţiva metri de ei. Bona a adus o pătură veche de lână pe care Myriam o făcuse sul şi o băgase sub patul din dormitor şi pe care Louise a curăţat-o şi a peticit-o. Adorm toţi trei pe iarbă. Louise se trezeşte, cu Adam lipit de ea. Îi e frig, copiii au tras probabil toată pătura. Se întoarce şi nu o vede pe Mila. O strigă. Începe să ţipe. Oamenii întorc capul. O întreabă:

— E totul în regulă, doamnă? Aveţi nevoie de ajutor?

Ea nu răspunde.

— Mila, Mila! urlă ea, alergând cu Adam în braţe. Face înconjurul caruselelor, aleargă în faţa standului de tir. Îi dau lacrimile, îi vine să-i scuture pe trecători, să-i împingă pe necunoscuţii care se înghesuie într-acolo, ţinându-i strâns de mână pe copiii lor. Se întoarce către ţarcul cu animale. Îi temură maxilarul atât de tare încât nu mai poate nici măcar s-o strige pe fetiţă. O doare capul îngrozitor şi simte că genunchii încep să i se înmoaie. Într-o clipită, o să cadă pe jos, incapabilă să facă vreun gest, mută, total epuizată.

După care o zăreşte, la capătul unei alei. Mila mănâncă îngheţată pe o bancă şi o femeie stă aplecată deasupra ei. Louise se năpusteşte la copil.

— Mila! Dar eşti complet nebună! Ce te-a apucat să pleci aşa?

Necunoscuta, o femeie în jur de şaizeci de ani, o strânge pe fetiţă lângă ea.

— E scandalos. Ce făceaţi? Cum a putut să rămână singură? Aş putea foarte bine să-i cer micuţei numărul de telefon al părinţilor. Nu sunt sigură că ei ar aprecia asta.

Dar Mila se eliberează din îmbrăţişarea necunoscutei. O împinge şi îi aruncă o privire răutăcioasă, înainte de a se arunca la picioarele lui Louise. Bona se apleacă şi o ridică de jos. Louise o sărută pe gâtul îngheţat şi o mângâie pe păr.

Priveşte chipul palid al copilului şi se scuză pentru neglijența ei.

— Micuța mea, îngeraşul meu, pisoiaşul meu.

O dezmiardă, o acoperă de sărutări, o ține strâns lipită la pieptul ei.

Văzând-o pe fetiță cuibărindu-se în brațele micuței doamne blonde, bătrâna se calmează. Nu mai ştie ce să spună. Se uită la ele dând din cap cu un aer de reproş. Spera, fără îndoială, să provoace un scandal. Asta ar fi distrat-o. Ar fi avut ceva de povestit dacă bona s-ar fi înfuriat, dacă ar fi trebuit să-i sune pe părinți, dacă ar fi fost proferate amenințări care apoi ar fi fost puse şi în practică. Necunoscuta se ridică în cele din urmă de pe banca asta şi pleacă spunând:

— Bun, data viitoare să aveți grijă.

Louise priveşte cum se îndepărtează bătrâna care întoarce capul de două sau de trei ori. Îi zâmbeşte, recunoscătoare. Pe măsură ce silueta gârbovită se îndepărtează, Louise o strânge pe Mila în brațe din ce în ce mai tare. Îi striveşte torsul fetiței care o imploră:

— Încetează, Louise, mă sufoci!

Copila încearcă să se elibereze din această îmbrățişare, se zbate, loveşte cu picioarele, dar bona o ține strâns. Îşi lipeşte buzele de urechea Milei şi îi spune, cu o voce calmă şi înghețată:

— Să nu mai pleci niciodată de lângă mine, auzi? Vrei să te fure cineva? Un domn rău? Data viitoare asta o să se întâmple. Degeaba o să țipi şi-o să plângi, n-o să vină nimeni. Şi ştii ce-o să-ți facă? Nu? Nu ştii? O să te ia cu el, o să te ascundă undeva, o să te țină doar pentru el şi n-o să-ți mai vezi niciodată părinții.

Louise se pregăteşte să-i dea drumul copilei când simte o durere atroce în umăr. Urlă şi încearcă s-o împingă pe fetiță, care o muşcă până la sânge. Dinții Milei se înfig în carnea ei, o sfâşie, rămânând agățată de brațul lui Louise ca un animal turbat.

În seara aceea, ea nu-i spune lui Myriam povestea fugii şi nici pe aceea a muşcăturii. Mila, la rândul ei, rămâne tăcută fără ca bona s-o fi prevenit sau amenințat. În momentul de față, Louise şi Mila au fiecare o supărare una împotriva celeilalte. Nu s-au simțit niciodată atât de unite ca acum prin acest secret.

JACQUES

Lui Jacques îi plăcea la nebunie să-i spună să tacă din gură. Nu suporta vocea ei, care îl călca pe nervi.

— Tu să taci, da?

În maşină, ea nu putea să nu pălăvrăgească. Îi era frică de drum şi vorbitul încontinuu o liniştea. Se lansa în monologuri insipide, de-abia trăgându-şi suflul între două fraze. Trăncănea, înşirând numele străzilor, etalându-şi amintirile pe care le avea din locurile acelea.

Îşi dădea bine seama că soţul ei fierbea. Ştia că pentru ca s-o facă să tacă dădea el radioul mai tare. Că pentru a o umili cobora el geamul şi începea să fumeze fredonând. Furia soţului ei îi provoca teama, dar trebuia să recunoască şi că asta o entuziasma uneori. Se bucura să-i mănânce ficaţii, să-l aducă într-o stare de furie astfel încât era capabil să tragă pe dreapta, s-o apuce de gât şi s-o ameninţe în şoaptă că o s-o facă să tacă pentru totdeauna.

Jacques era greoi, gălăgios. Îmbătrânind, a devenit acru şi vanitos. Seara, când se întorcea acasă de la serviciu, îi înşira timp de cel puţin o oră reproşurile lui la adresa unuia sau altuia. Dacă te luai după el, toată lumea încerca să-l fure, să-l manipuleze, să tragă foloase de pe urma lui. După ce a fost concediat prima oară, l-a dat în judecată pe angajatorul lui. Procedura l-a costat timp, enorm de mulţi bani, dar victoria finală i-a adus un aşa sentiment de putere, încât a prins gustul litigiilor şi al tribunalelor. Mai târziu, a crezut c-o să facă avere cerând banii de asigurare după un banal accident de maşină. Apoi s-a luat la harţă cu vecinii de la etajul unu, cu primăria, cu asociaţia de locatari. Zilele lui erau ocupate în întregime de redactarea unor scrisori ilizibile şi ameninţătoare. Lua la puricat site-urile de consiliere juridică de pe internet, în căutarea celui mai mic articol de lege care ar fi putut să-l avantajeze. Jacques era coleric şi de o rea-credinţă fără limite. Invidia succesul altora, le nega orice

merit. I se întâmpla până şi să-şi petreacă după-amiaza la Tribunalul de Comerț, pentru a se ghiftui cu necazurile altora. Se bucura de ruinările subite, de loviturile sorții.

— Eu nu sunt ca tine, îi spunea el mândru lui Louise. Eu nu am un suflet de cârpă, ca să adun căcatul şi voma mucoşilor. În ziua de astăzi, numai negresele mai fac munca asta.

Găsea că soția lui era excesiv de docilă. Şi dacă asta îl excita, noaptea, în patul conjugal, tot asta îl şi exaspera în restul timpului. Îi dădea întruna sfaturi lui Louise, pe care ea se făcea că le ascultă.

— Ar trebui să le spui să-ți dea banii pentru asta, aşa zic.

— N-ar trebui să accepți să munceşti niciun minut în plus fără să fii plătită.

— Ia ia-ți tu un concediu medical, că doar ce-o să facă?

Jacques era prea ocupat ca să-şi caute un serviciu. Şicanele lui îi ocupau tot timpul. Stătea mai mult pe-acasă, întinzându-şi dosarele pe masa joasă, cu televizorul mereu pornit. La vremea aceea, prezența copiilor i-a devenit insuportabilă şi i-a pus în vedere lui Louise să se ducă să lucreze în casele angajatorilor ei. Accesele de tuse ale copiilor, scâncetele lor, până şi râsetele îl iritau. Louise, mai ales, îl scârbea. Preocupările ei jalnice, care se învârteau toate în jurul copiilor, îl înfuriau la culme.

— Tu şi treburile tale de femeie de casă, repeta el.

Credea că poveştile astea nu trebuiau repovestite. Ele trebuiau trăite departe de lume, noi n-ar trebui să ştim nimic despre poveştile astea cu bebeluşi sau cu moşnegi. Ele sunt nişte momente rele din viață, nişte epoci ale servituții şi ale repetării aceloraşi gesturi. Nişte epoci în care corpul, monstruos, fără pudoare, mecanică rece şi mirositoare, cotropeşte tot. Corpuri care cer iubire şi de băut.

— A fi om e ceva dezgustător.

La vremea aceea, a cumpărat în rate un calculator, un televizor nou şi un fotoliu electric care făcea masaj şi al cărui spătar putea fi lăsat pe spate pentru siestă. Petrecea ore în

şir în faţa ecranului albastru al calculatorului, al cărui suflu astmatic umplea încăperea. Aşezat în noul lui fotoliu, în faţa televizorului său nou-nouţ, el apăsa frenetic pe butoanele telecomenzii, ca un puşti imbecilizat de prea multe jucării.

Era cu siguranţă într-o sâmbătă, din moment ce luau prânzul împreună. Jacques se plângea, ca de obicei, dar mai puţin vehement. Sub masă, Louise a aşezat un lighean plin cu apă rece ca gheaţa în care Jacques şi-a pus picioarele. Louise încă mai vede, în coşmarurile ei, picioarele vineţii ale lui Jacques, gleznele lui de diabetic, umflate şi bolnave, pe care îi cerea întruna să i le maseze. De câteva zile, Louise remarcase tenul lui ca de ceară şi ochii stinşi. Observase cât de greu îi era să termine o frază fără să-şi tragă răsuflarea. Ea a gătit un osso-buco. La a treia înghiţitură, atunci când se pregătea să zică ceva, Jacques a vomat totul în farfurie. A vomat în jet, ca nou-născuţii, şi Louise a ştiut că era ceva grav. Că nu va trece. S-a ridicat şi, văzând chipul dezorientat al lui Jacques, a spus:

— Nu e grav. Nu-i nimic.

A vorbit fără întrerupere, acuzându-se că pusese prea mult vin în sosul care era acid, înşirând teorii stupide despre arsurile la stomac. Vorbea şi vorbea, dând sfaturi, acuzându-se, apoi cerându-şi iertare. Logoreea ei tremurătoare şi dezlânată nu făcea decât să sporească neliniştea care pusese stăpânire pe Jacques, aceea de a te afla în corpul tău ca în partea de sus a unei scări, unde ai ratat o treaptă şi te vezi prăvălindu-te, cu capul înainte, cu spatele zdrobit, cu carnea sângerândă. Dacă ea ar fi tăcut, el poate că ar fi plâns, ar fi cerut ajutor sau poate chiar un pic de tandreţe. Dar, în timp ce punea farfuria la loc, despăturea şervetul, curăţa podeaua, ea a vorbit fără încetare.

Jacques a murit trei luni mai târziu. S-a uscat ca un fruct uitat la soare. Ningea în ziua înmormântării lui şi lumina era aproape albastră. Louise s-a trezit dintr-odată singură.

Ea a plecat capul în faţa notarului care i-a explicat, spăsit, că Jacques nu lăsase decât datorii. Ea i-a fixat cu privirea

guşa pe care gulerul cămăşii o strivea şi s-a prefăcut că acceptă situaţia. De pe urma lui Jacques, nu a moştenit decât litigii ratate, procese pe rol, facturi de plătit. Banca i-a dat termen o lună ca să plece din căsuţa de la Bobigny care urma să fie pusă sub sechestru. Louise a strâns singură lucrurile în cutii de carton. A aranjat cu grijă cele câteva obiecte pe care Stéphanie le lăsase în urmă. Nu ştia ce ar fi putut face cu teancurile de documente pe care Jacques le strânsese. S-a gândit să le dea foc, în grădina micuţă, şi şi-a spus că limbile flăcărilor, cu puţin noroc, ar putea să ajungă să lângă pereţii casei, ai străzii, chiar ai întregului cartier. Astfel, toată acea parte a vieţii ei s-ar fi risipit ca un fum. Nu ar fi simţi nicio supărare. Ar fi rămas acolo, discretă şi imobilă, ca să se uite cum flăcările îi devorează amintirile, lungile ei marşuri pe străzile pustii şi întunecate, duminicile ei de necaz între Jacques şi Stéphanie.

Dar Louise şi-a ridicat valiza, a încuiat uşa de două ori şi a plecat, abandonând în holul căsuţei cutiile cu amintiri, hainele fiicei ei, combinaţiile soţului.

În noaptea aceea, a dormit într-o cameră de hotel pe care a plătit-o în avans pentru o săptămână. Îşi făcea sendvişuri pe care le mânca în faţa televizorului. Sugea biscuiţi cu smochine pe care îi lăsa să i se topească pe limbă. Singurătatea s-a dovedit a fi o breşă imensă în care Louise s-a privit scufundându-se. Singurătatea, care i se lipea de carne, de haine, a început să-i modeleze trăsăturile şi i-a dat gesturi de bătrânică. Singurătatea îi sărea în faţă în amurg, când se lasă noaptea şi când zgomotele răzbat din casele în care trăiesc mai mulţi oameni la un loc. Lumina scade şi rumoarea soseşte; râsetele şi gâfâielile, până şi oftaturile de plictiseală.

În camera asta, pe o stradă din cartierul chinezesc, a pierdut noţiunea timpului. Era rătăcită, absentă. Lumea întreagă o uitase. Dormea ore în şir şi se trezea cu ochii umflaţi şi cu dureri de cap, în ciuda frigului care domnea în încăpere. Nu ieşea decât în caz de extremă necesitate, când

foamea devenea prea stringentă. Mergea pe stradă ca într-un decor de cinema din care ar fi fost absentă, spectatoare invizibilă a mişcării oamenilor. Toată lumea părea să aibă unde să se ducă.

Singurătatea acționa ca un drog de care ea nu era sigură că voia să se lipsească. Louise rătăcea pe străzi buimacă, cu ochii într-atât de deschişi încât aproape o dureau. În singurătatea ei, a început să vadă oamenii. Să-i vadă cu adevărat. Existența celorlalți devenea palpabilă, vibrantă, mai reală ca niciodată. Observa până în cele mai mici detalii gesturile cuplurilor aşezate la terase. Privirile piezişe ale bătrânilor abandonați. Fandoselile studentelor care se făceau că-şi recitesc cursurile, aşezate pe spătarul unei bănci. În piețe, la ieşirea dintr-o stație de metrou, ea recunoştea strania paradă a celor care se grăbesc. Aştepta împreună cu ei sosirea partenerului de întâlnire. În fiecare zi, întâlnea tovarăşi întru nebunie, vorbitori solitari, demenți, vagabonzi.

Pe atunci, oraşul era populat de nebuni.

Iarna se instalează, zilele seamănă unele cu altele. Noiembrie e ploios şi îngheţat. Afară, trotuarele sunt acoperite de polei. E imposibil să ieşi din casă. Louise încearcă să le distragă atenţia copiilor. Inventează jocuri, cântă. Construieşte împreună cu ei o casă din carton. Dar ziua pare interminabilă. Adam are febră şi a gemut fără încetare. Louise îl ţine în braţe, îl leagănă aproape o oră, până ce copilul adoarme. Mila, care se tot învârte prin sufragerie, devine şi ea agitată.

— Vino aici, îi spune Louise.

Mila se apropie şi bona scoate din geanta ei micuţa trusă albă la care fetiţa a visat atât de des. Milei i se pare că Louise este cea mai frumoasă femeie. Seamănă cu stewardesa aceea, blondă şi foarte dichisită, care-i oferise bomboane în timpul unui zbor către Nisa. Chiar dacă Louise se agită toată ziua, spală vasele şi fuge de la şcoală acasă, e mereu perfectă. Părul ei este strâns cu grijă la spate. Rimelul negru, cu care îşi dă în cel puţin trei straturi groase, îi face o privire de păpuşă uimită. Şi-apoi, mai sunt şi mâinile ei, moi şi care miros a flori. Mâinile ei, de pe care oja nu se cojeşte niciodată.

Uneori, Louise îşi reface unghiile în faţa Milei şi micuţa inspiră, cu ochii închişi, mirosul de dizolvant şi cel de ojă ieftină pe care bona o întinde cu un gest iute, fără să depăşească vreodată conturul. Fascinată, copila o priveşte agitându-şi mâinile în aer şi suflând peste degete.

Dacă Mila acceptă sărutările lui Louise, e pentru a simţi mirosul de talc de pe obrajii ei, pentru a vedea de mai aproape paietele care-i strălucesc pe pleoape. Îi place să se uite cu atenţie când ea îşi dă cu ruj pe buze. Cu o mână, Louise ţine în faţa ei o oglindă, mereu imaculată, şi îşi alungeşte buzele într-o grimasă ciudată pe care Mila o reproduce apoi în baie.

Louise scotoceşte prin trusa ei. la mâinile fetiței şi îi unge palmele cu cremă de trandafiri pe care o scoate dintr-un borcănaş minuscul.

— Miroase frumos, nu?

Sub ochii uimiți ai copilului, întinde ojă pe unghiile ei mici. O ojă roz şi vulgară, care miroase foarte tare a acetonă. Pentru Mila, mirosul acesta este cel al feminității.

— Scoate-ți şosetele, vrei?

Şi pe degetele durdulii de la picioare, de-abia ieşite din pruncie, ea întinde oja. Louise varsă conținutul trusei pe masă. Un praf portocaliu şi un miros de talc se răspândesc în aer. Pe Mila o apucă un râs vesel. Louise îi dă acum copilului cu ruj pe buze, cu fard de pleoape albastru şi, pe pomeți, cu o pastă portocalie. O pune să stea cu capul în jos şi îi tapează părul, prea drept şi prea fin, până ce îi face din el o coamă.

Râd atât de mult încât nu-l aud pe Paul care închide uşa şi intri în camera de zi. Mila zâmbeşte, cu gura deschisă, cu brațele întinse.

— Uite, tati, uite ce-a făcut Louise!

Paul se uită fix la ea. Îl apucă greața, pe el, care era atât de fericit să se întoarcă mai devreme acasă, atât de mulțumit să-şi vadă copiii. Are impresia că a surprins un spectacol sordid sau bolnav. Fiica lui, micuța lui, seamănă cu un travestit, cu o cântăreață de cabaret demodată, terminată, stricată. Nu-şi poate crede ochilor. E furios, şi-a ieşit din fire. O detestă pe Louise pentru că l-a obligat să asiste la un asemenea spectacol. Mila, îngerul lui, libelula lui albastră, e la fel de urâtă ca un animal de bâlci, la fel de ridicolă precum un câine pe care o doamnă în vârstă isterică l-ar fi îmbrăcat ca să-l scoată la plimbare.

— Da ce mai e şi asta? Ce v-a apucat? urlă Paul.

O apucă pe Mila de braț şi o suie pe un taburet în baie. Îi şterge machiajul de pe față, iar micuța urlă:

— Mă doare!

Plânge în hohote şi rujul nu face decât să se întindă, mai lipicios, mai vâscos, pe pielea diafană a copilului. El are impresia că o desfigurează din ce în ce mai mult, că o murdăreşte şi furia lui creşte.

— Louise, vă previn, nu vreau să mai văd niciodată aşa ceva! Lucrurile de genul ăsta mă oripilează. Nu am de gând ca fiica mea să înveţe astfel de obiceiuri vulgare. E mult prea mică pentru a fi deghizată în... înţelegeţi ce vreau să spun.

Louise a rămas în picioare, în uşa de la baie, cu Adam în braţe. În ciuda ţipetelor tatălui lui, în ciuda agitaţiei, bebeluşul nu plânge. Îl fixează pe Paul cu o privire dură, neîncrezătoare, ca şi cum i-ar da de înţeles că şi-a ales tabăra, aceea a lui Louise. Bona îl ascultă pe Paul. Nu-şi pleacă privirea, nu-şi cere scuze.

Stéphanie ar putea să fie moartă. Louise se gândeşte uneori la asta. Ar fi putut s-o împiedice să trăiască. S-o sufoce din pântec. Nimeni nu şi-ar fi dat seama. Nu ar mai fi avut chef să-i reproşeze lucrul ăsta. Dacă ar fi suprimat-o, poate că societatea i-ar fi fost astăzi chiar recunoscătoare. Ar fi făcut dovadă de civism, de luciditate.

Louise avea douăzeci şi cinci de ani şi s-a trezit într-o dimineaţă cu sânii grei şi dureroşi. O tristeţe nouă se insinuase între ea şi lume. Îşi dădea bine seama că ceva era în neregulă. Lucra pe atunci la domnul Franck, un pictor care locuia cu mama lui, într-un *hôtel particulier* din arondismentul XIV. Louise nu înţelegea mare lucru din picturile domnului Franck. În camera de zi, pe pereţii holului şi ai dormitoarelor, ea se oprea în faţa imenselor portrete de femei desfigurate, cu corpurile anchilozate de dureri sau paralizate de extaz, cărora pictorul le datora notorietatea. Louise n-ar fi putut să spună dacă i se păreau frumoase sau nu, dar îi plăceau.

Geneviève, mama domnului Franck, îşi fracturase şoldul coborând din tren, nu mai putea să meargă şi atunci pe peron îşi pierduse cunoştinţa. Trăia întinsă în pat, goală în cea mai mare parte a timpului, într-o cameră luminoasă de la parter. Era atât de greu s-o îmbraci, se zbătea cu aşa o ferocitate, încât se mulţumeau s-o întindă pe un scutec desfăcut, cu sânii şi sexul în văzul tuturor. Spectacolul acestui corp în paragină era înspăimântător.

Domnul Franck începuse prin a angaja infirmiere calificate şi foarte scumpe. Dar acestea se plângeau de capriciile bătrânei. O îndopau cu medicamente. Fiul le găsea pe aceste femei reci şi brutale. Visa pentru mama lui la o prietenă, o doică, o femeie tandră care i-ar fi ascultat delirurile fără să-şi dea ochii peste cap, fără să ofteze. Louise era tânără, desigur, dar îl impresionase prin forţa ei fizică. În prima zi, ea intrase în cameră şi reuşise, de una singură, să ridice

corpul greu ca o lespede. O spălase, vorbind fără încetare şi, de data asta, Geneviève nu ţipase.

Louise dormea cu bătrâna. Ea o spăla. Ea o asculta delirând noaptea. Asemenea sugarilor, Geneviève se temea de asfinţit. Luminile care se micşorau, umbrele, tăcerile o făceau să urle de frică. Avea spaime crepusculare. O implora pe mama ei, moartă de patruzeci de ani, să vină la ea. Louise, care dormea lângă patul ca de spital, încerca s-o facă să se liniştească. Bătrâna îi scuipa insulte, o făcea curvă, căţea, bastardă. Uneori, încerca s-o lovească.

Apoi Louise a început să doarmă mai profund ca niciodată. Ţipetele lui Geneviève nu o mai deranjau. Curând, nu a mai fost în stare s-o întoarcă pe bătrână pe partea cealaltă sau s-o instaleze în scaunul ei cu rotile. Braţele ei erau ca atrofiate, spatele o durea îngrozitor de tare. Într-o după-amiază, când se întunecase deja şi Geneviève mormăia rugăciuni sfâşietoare, Louise a urcat în atelierul domnului Franck pentru a-i explica situaţia. Pe pictor l-a apucat o furie la care Louise nu se aşteptase. A închis uşa violent şi s-a apropiat de ea, fixându-şi ochii gri în ochii ei. Pentru o clipă, ea a crezut că avea să-i facă rău. El a început să râdă.

— Louise, când cineva e ca dumneavoastră, celibatară, şi când abia îşi câştigă viaţa, nu face copii. Ca să vă spun exact ceea ce simt, găsesc că sunteţi complet iresponsabilă. Veniţi aici cu ochii dumneavoastră rotunzi şi cu zâmbetul neghiob, ca să mă anunţaţi chestia asta. Şi ce aţi vrea, mai exact? Să desfacem o sticlă de şampanie?

Mergea de colo colo ca un leu în cuşcă prin încăperea spaţioasă, în mijlocul pânzelor neterminate, cu mâinile la spate.

— Credeţi că asta este o veste bună? Nu mai aveţi, aşadar, nicio urmă de raţiune? Să vă spun aşa: aveţi noroc că aţi dat peste un angajator ca mine, care încearcă să vă ajute să vă îmbunătăţiţi situaţia. Ştiu oameni care v-ar fi dat afară, şi încă mult mai repede de-atât. V-o încredinţez pe mama, persoana care contează cel mai mult pentru mine pe lumea

asta, şi îmi dau seama că dumneavoastră sunteţi total descreierată, incapabilă de bun-simţ. Puţin îmi pasă de ceea ce faceţi în serile dumneavoastră libere. Moravurile dumneavoastră uşoare nu mă privesc. Dar viaţa nu este o sărbătoare. Ce v-aţi face dumneavoastră cu un nou-născut?

De fapt, domnului Franck îi păsa de ceea ce făcea Louise sâmbătă seara. A început să-i pună întrebări, din ce în ce mai insistente. Îi venea s-o zgâlţâie, să-i dea palme ca să mărturisească. Ca să-i povestească ce făcea când nu era acolo, sub ochii lui, la căpătâiul lui Geneviève. Voia să ştie din ce dezmierdări se plămădise acest copil, în ce pat se abandonase Louise plăcerii, depravării, râsului. O întreba întruna cine era tatăl, ce hram purta, unde-l întâlnise şi ce avea el de gând să facă. Dar Louise răspundea invariabil la întrebările lui spunând:

— Nu e nimeni.

Domnul Franck s-a însărcinat să se ocupe de tot. A spus că o s-o ducă el însuşi la doctor şi că o s-o aştepte în timpul intervenţiei. I-a promis până şi că, odată ce totul se va fi terminat, o să-i dea să semneze un contract ca la carte, c-o să-i vireze bani într-un cont pe numele ei şi c-o să aibă dreptul la concedii plătite.

În ziua operaţiei, Louise nu s-a trezit şi a ratat programarea. Stéphanie s-a impus săpând în ea, lăţind-o, sfâşiindu-i tinereţea. A încolţit ca o ciupercă pe un lemn umed. Louise nu s-a mai întors la domnul Franck. Nu a revăzut-o niciodată pe bătrână.

Închisă în apartamentul familiei Massé, ea are uneori impresia ca înnebuneşte. De câteva zile, i-au apărut pete roşii pe obraji şi la încheieturile mâinilor. Louise se vede obligată să-şi ţină mâinile şi faţa sub apă rece ca gheaţa ca să calmeze senzaţia de arsură ce o consumă. În timpul acestor lungi zile de iarnă, un sentiment de imensă singurătate o înăbuşă. Pradă panicii, ea iese din apartament,

închide uşa în urma ei, înfruntă frigul şi-i duce pe copii în părculeț.

Scuarurile, în după-amiezile de iarnă. Burnița mătură frunzele moarte. Pietrişul înghețat se lipeşte de genunchii micuților. Pe bănci, pe aleile discrete, îi întâlneşti pe cei pe care lumea nu-i mai vrea. Aceştia fug de apartamentele strâmte, de încăperile triste, de fotoliile uzate de inactivitate şi de plictiseală. Preferă să tremure de frig afară la aer, cu spatele chircit şi brațele încrucişate la piept. La ora patru după-amiaza, zilele leneşe par interminabile. Se întâmplă în mijlocul după-amiezii să-ți dai seama de timpul irosit, să-ți faci griji pentru seara care vine. La ora asta, îți este ruşine că nu foloseşti la nimic.

Scuarurile, în după-amiezile de iarnă, sunt bântuite de vagabonzi, de cerşetori, de şomeri şi de bătrâni, de bolnavi, de pribegi, de cei şubrezi. Cei care nu muncesc, cei care nu produc nimic. Cei care nu fac bani. Primăvara, fireşte, revin îndrăgostiții, cuplurile clandestine îşi găsesc un locşor sub tei, în alcovurile înflorite, alături de turişti care fotografiază statuile. Iarna, lucrurile stau altfel.

În jurul toboganului înghețat, se află bonele şi armata lor de copii. Înfofoliți în geci pufoase care îi împiedică să se mişte liber, copilaşii aleargă ca nişte păpuşi japoneze corpolente, cu nasul curgând şi degetele vinețiii. Suflă aburi albi şi se minunează de ei. În cărucioare, bebeluşii strâns înfăşați îi privesc pe frații lor mai mari. Poate că unii dintre ei simt melancolie sau nerăbdare. Fără îndoială că de-abia aşteaptă să se încălzească, cățărându-se pe porticul de lemn. Tropăie la gândul de a scăpa de sub supravegherea femeilor care îi ajung din urmă şi îi prind cu o mână sigură sau brutală, blândă sau agasată. Femei îmbrăcate în caftane africane în frigul glacial.

Mai sunt şi mamele, desigur, mamele cu privirea pierdută. Precum cea pe care o naştere recentă o reține la marginea lumii şi care, pe banca asta, îşi simte greutatea pântecului

încă flasc. Ea îşi poartă corpul său făcut din durere şi secreţii, corpul care miroase a lapte acrit şi a sânge. Carnea asta pe care o târăşte după ea şi căreia nu-i oferă nici îngrijire, nici odihnă. Mai sunt şi mamele surâzătoare, radioase, mamele atât de rare pe care toţi copiii le sorb din ochi. Cele care nu şi-au luat la revedere în dimineaţa asta, care nu i-au lăsat în braţele alteia. Cele pe care o zi de concediu excepţional le-a adus aici şi care profită cu un entuziasm straniu, ciudat de această banală zi de iarnă în parc.

Sunt şi vreo câţiva bărbaţi, dar mai aproape de băncile din scuar, mai aproape de groapa cu nisip, mai aproape de copilaşi, femeile formează un zid compact, o apărare de neînvins. Nu te încrezi în bărbaţii care se amestecă printre ele, în cei care se interesează de lumea asta de casnice. Îi goneşti pe cei care le zâmbesc copiilor, care le privesc obrajii dolofani şi picioruşele. Bunicile deplâng lucrul asta:

— Cu toţi pedofilii din ziua de astăzi... Pe vremea mea, nu exista aşa ceva.

Louise nu o slăbeşte din ochi pe Mila. Fetiţa aleargă, de la tobogan la leagăne. Nu se opreşte niciodată, ca să n-o ia frigul. Are mănuşile ude şi şi le şterge frecându-le de paltonul ei roz. Adam doarme în căruciorul lui. Louise l-a înfăşurat într-o pătură şi îi mângâie încetişor pielea de pe ceafă, între pulover şi căciuliţa de lână. Un soare glacial, de o strălucire metalică, o face să strângă din ochi.

— Vrei?

O tânără s-a aşezat lângă ea, cu picioarele îndepărtate. Îi întinde o cutiuţă în care se lipesc una de alta prăjituri cu miere. Louise o priveşte. Nu are mai mult de douăzeci şi cinci de ani şi zâmbeşte într-un fel puţin vulgar. Părul ei lung şi negru e murdar şi nepieptănat, dar se vede că ar putea fi drăguţă. Atrăgătoare, în orice caz. Are rotunjimi senzuale, un pic de burtă şi coapse groase. Îşi mestecă prăjitura cu gura deschisă şi-şi suge zgomotos degetele pline de miere.

— Nu, mulțumesc, răspunde Louise şi refuză prăjitura cu un semn al mâinii.

— La noi, le oferim întotdeauna de mâncare necunoscuților. Numai aici am văzut oameni care mănâncă singuri-singurei.

Un băiețel în jur de patru ani se apropie de tânăra femeie şi ea îi umple gura cu o prăjitură. Băiețelul râde.

— E bun pentru tine, îi spune ea. E un secret, de acord? Nu-i spunem nimic mamei tale.

Băiețelul se numeşte Alphonse şi Milei îi place să se joace cu el. Louise vine în părculeț în fiecare zi şi-n fiecare zi ea refuză produsele de patiserie pline de unt pe care i le oferă Wafa. Îi interzice Milei să le mănânce, dar Wafa nu se formalizează. Tânăra femeie este foarte vorbăreață, iar pe bancă, cu fesele lipite de Louise, îi povesteşte viața ei. Vorbeşte mai ales despre bărbați.

Wafa te face să te gândeşti la o specie de felină mare, nu foarte subtilă, dar extrem de descurcăreață. Nu are încă acte şi lucrul ăsta nu pare s-o neliniştească. A ajuns în Franța datorită unui domn în vârstă pe care îl cadorisea cu masaje într-un hotel sordid din Casablanca. Bărbatul s-a ataşat de mâinile ei, atât de blânde, apoi de gura şi de fesele ei şi, în cele din urmă, de tot acest corp pe care ea i l-a oferit, urmându-şi astfel instinctul şi sfaturile mamei ei. Babalâcul a luat-o cu el la Paris, unde trăia într-un apartament mizerabil şi unde primea bani de la stat.

— I-a fost frică să nu rămân gravidă şi copiii lui l-au bătut la cap să mă dea afară. Dar bătrânul ar cam fi vrut să rămân.

În fața lui Louise şi a tăcerii ei, Wafa vorbeşte ca şi cum s-ar confesa unui preot sau poliției. Îi povesteşte detaliile unei vieți care nu va fi niciodată consemnată. După plecarea de la bătrân, a fost culeasă de pe drumuri de o femeie care a înscris-o pe site-urile de întâlniri pentru tinere femei musulmane fără acte.

Într-o seară, un bărbat i-a dat întâlnire într-un McDonald's de la periferie. Individul i-a spus că e frumoasă. I-a făcut avansuri. A încercat chiar să o violeze. Ea a reuşit să-l calmeze. Au început să vorbească despre bani. Youssef a acceptat s-o ia de nevastă pentru douăzeci de mii de euro.

— Nu e scump pentru acte franţuzeşti, a explicat el.

Ea şi-a găsit de lucru, un noroc chior, la un cuplu franco-american. Se poartă destul de bine cu ea, chiar dacă sunt foarte exigenţi. I-au închiriat o cameră de bonă la o sută de metri distanţă de locuinţa lor.

— Ei îmi plătesc chiria, în schimb, nu pot să-i refuz niciodată. Pe puştiul ăsta îl ador, spune ea, sorbindu-l pe Alphonse din ochi.

Louise şi Wafa tac. Un vânt îngheţat mătură parcul şi ele ştiu că va trebui să plece în curând.

— Sărmanul micuţ. Uită-te la el, de-abia poate să se mişte de cât de gros l-am îmbrăcat. Dacă răceşte, o să mă omoare maică-sa.

Wafei îi e frică, uneori, că o să îmbătrânească în unul dintre parcurile astea. Că o să-şi simtă genunchii trosnind pe aceste vechi bănci îngheţate, că n-o să mai aibă nici măcar puterea să ridice un copil. Alphonse o să crească. N-o să mai calce niciodată într-un părculeţ, într-o după-amiază de iarnă. O să se ducă într-un loc cu soare. O să plece în vacanţă. Poate că într-o zi, o să doarmă chiar într-una dintre camerele de la Grand Hotel, unde ea le făcea masaj bărbaţilor. El, cel pe care ea l-a crescut, va fi servit de una dintre surorile sau de unul dintre verii ei, pe terasa pavată cu dale galbene şi albastre.

— Vezi, totul se inversează şi totul se dă peste cap. Copilăria lui şi bătrâneţea mea. Tinereţea mea şi viaţa lui de bărbat. Destinul este vicios ca o reptilă, face întotdeauna în aşa fel încât să ne împingă pe partea greşită a drumului.

Ploaia a început să cadă. Trebuie să se întoarcă acasă.

Pentru Paul şi Myriam, iarna zboară în mare viteză. În timpul acestor câteva săptămâni, cei doi se văd rar. Se întâlnesc în pat, unul alăturându-i-se celuilalt în somn. Îşi încolăcesc picioarele în aşternuturi, se sărută unul pe altul pe gât şi râd fiecare auzindu-l pe celălalt mormăind ca un animal al cărui somn a fost tulburat, îşi dau telefon în timpul zilei, îşi lasă mesaje. Myriam scrie bileţele de dragoste pe care le lipeşte pe oglinda de la baie. Paul îi trimite, în plină noapte, filmuleţe din timpul repetiţiilor.

Viaţa a devenit o succesiune de sarcini, de angajamente de dus la îndeplinire, de întâlniri de neratat. Myriam şi Paul sunt copleşiţi. Le place să repete asta, ca şi cum această epuizare ar fi semnul premergător al reuşitei. Viaţa lor dă pe dinafară, de-abia au timp pentru somn, deloc pentru contemplare. Aleargă dintr-un loc în altul, îşi schimbă pantofii în taxiuri, ies la un pahar cu persoane importante pentru carierele lor. Împreună, ei devin patronii unei întreprinderi care funcţionează, care are obiective clare, încasări şi obligaţii.

Peste tot prin casă se găsesc listele pe care Myriam le scrie, pe câte un şerveţel de hârtie, un post-it sau pe ultima pagină a unei cărţi. Îşi petrece timpul căutându-le. Se teme să le arunce, ca şi cum ar risca astfel să-şi piardă şirul sarcinilor de îndeplinit. A păstrat şi unele foarte vechi şi le reciteşte cu şi mai multă nostalgie atunci când nu mai ştie, uneori, despre ce e vorba în aceste notiţe obscure.

— Farmacie
— De spus Milei povestea lui Niels
— Rezervări pentru Grecia
— De sunat înapoi M.
— De recitit toate notiţele mele
— De întors să văd vitrina aceea. Să cumpăr rochia?
— De recitit Maupassant
— Să-i fac o surpriză?

Paul e fericit. Pentru prima dată, viața pe care o trăieşte îi pare la înălțimea apetitului lui, a energiei lui dezlănțuite, a bucuriei lui de a trăi. El, băiatul care a crescut în aer liber, poate în sfârşit să-şi întindă aripile. În câteva luni, cariera lui a cunoscut o veritabilă turnură şi, pentru prima dată în viață, face exact ceea ce-i place. Nu-şi mai petrece zilele în slujba altora, supus şi tăcut, în fața unui producător isteric, a unor cântăreți puerili. Uitate sunt zilele în care aştepta formații care nu anunță că vor întârzia şase ore. Uitate sesiunile de înregistrări cu cântăreți de muzică uşoară care vor să revină în scenă sau cu cei care au nevoie de litri de alcool şi de zeci de linii de cocaină înainte să lege două note. Paul îşi petrece nopțile în studioul de înregistrări, ahtiat după muzică, după idei noi, după râsete nebune. Nu lasă nimic la voia întâmplării, corectează ore în şir sunetul unei tobe, aranjamentul unei baterii.

— E Louise cu ei! îi repetă el soției lui, când ea se nelinişteşte de absențele lor.

Când Myriam a rămas însărcinată, a fost nebun de fericire, dar le-a spus prietenilor lui că nu voia ca viața lui să se schimbe. Myriam şi-a spus că el avea dreptate şi l-a privit pe bărbatul ei, atât de sportiv, atât de frumos, de independent, cu şi mai multă admirație. El i-a promis că avea să aibă grijă ca viața lor să rămână luminoasă, ca ea să continue să le rezerve surprize.

— O să călătorim şi-o să-l luam pe cel mic cu noi în spinare. Tu o să devii o mare avocată, eu o să fiu producătorul unor artişti adulați şi nimic n-o să se schimbe.

Au jucat jocul, s-au zbătut.

În lunile care au urmat după naşterea Milei, viața a devenit o comedie puțin patetică. Myriam îşi ascundea cearcănele şi melancolia. Îi era teamă să recunoască faptul că îi era tot timpul somn. La vremea aceea, Paul a început s-o întrebe:

— La ce te gândeşti?

Şi, de fiecare dată, ei îi venea să plângă. Îşi invitau prietenii la ei acasă şi Myriam trebuia să se abţină să nu-i dea afară, să nu răstoarne masa, să nu se închidă în camera ei şi să încuie uşa. Prietenii râdeau, ridicau paharele, Paul le umplea din nou. Discutau aprins şi lui Myriam îi era teamă pentru somnul fiicei ei. Ar fi urlat de oboseală.

La naşterea lui Adam, a fost şi mai rău. În seara în care s-au întors de la maternitate, Myriam a adormit în cameră, cu leagănul transparent alături. Paul nu putea să doarmă. I se părea că un miros ciudat pusese stăpânire pe apartament. Acelaşi miros ca în magazinele de animale de pe chei, unde o ducea uneori pe Mila la sfârşit de săptămână. Un miros de secreţii şi spaţiu închis, de urină uscată într-o litieră. Mirosul ăsta îl scârbea. S-a ridicat, a dus gunoiul. A deschis fereastra, după care şi-a dat seama că Mila aruncase în vasul de toaletă tot ce găsise şi că acum wc-ul dădea pe afară şi răspândea prin apartament acel vânt stricat.

Cam tot pe atunci, Paul s-a simţit prins în capcană, copleşit de obligaţii. A pălit, el căruia toată lumea îi admira nonşalanţa, râsul puternic, încrederea în viitor. El, marele lungan blond după care fetele întorceau capul fără ca el să le observe. A încetat să mai aibă idei nebuneşti, să mai propună weekenduri la munte şi ieşiri cu maşina ca să meargă să mănânce stridii pe plajă. Şi-a temperat elanul. În lunile care au urmat naşterii lui Adam, a început să evite să stea pe-acasă. Inventa întâlniri şi bea bere după bere, singur, pe ascuns, într-un cartier departe de casă. Amicii lui deveniseră şi ei părinţi şi majoritatea părăsiseră Parisul ca să se mute într-o suburbie, în provincie sau într-o ţară caldă din sudul Europei. Timp de câteva luni, Paul a devenit pueril, iresponsabil, ridicol. A avut secrete şi dorinţe de evadare. De altfel, nu era îngăduitor nici cu el însuşi. Îşi dădea bine seama de cât de banală era atitudinea lui. Tot ceea ce voia era să nu se întoarcă acasă, să fie liber, să trăiască din nou, el care trăise atât de puţin şi care îşi dădea

seama de asta prea târziu. Veşmintele unui tată i se păreau în acelaşi timp şi prea mari, şi prea triste.

Dar acum, faptul era deja împlinit, nu putea să spună că nu mai voia asta. Copiii existau, iubiți, adorați, niciodată puşi sub semnul întrebării, dar îndoiala se insinuase peste tot. Copiii, mirosul lor, gesturile lor, dorința lor pentru el, toate astea îl emoționau într-atât încât nu ar fi putut să le descrie. Avea chef uneori să fie de vârsta lor, să se pună la mintea lor, să se topească în copilărie. Ceva murise şi nu era numai tinerețea sau lipsa lui de griji. Nu mai era inutil. Cineva avea nevoie de el şi trebuia să se obişnuiască cu asta. Devenind tată, a dobândit principii şi certitudini, ceva ce îşi jurase să nu aibă niciodată. Generozitatea lui a devenit relativă. Entuziasmul lui s-a răcit. Universul i s-a restrâns.

Louise e cu ei acum şi Paul a reînceput să-i dea întâlniri soției lui. Într-o după-amiază, i-a trimis un mesaj. „Place des Petits-Pères."[5] Ea nu i-a răspuns şi lui i s-a părut minunată tăcerea ei. Ca o politețe, o tăcere de îndrăgostită. Paul a ajuns în piață cu inima tremurândă, puțin mai devreme şi puțin nelinişstit. „O să vină, bineînțeles c-o să vină." Ea a venit şi s-au plimbat pe chei, aşa cum făceau înainte.

El ştie cât de necesară le este Louise, dar nu o mai suportă. Cu fizicul ei de păpuşă, cu fața care cere palme, ea îl irită, îl enervează.

— E-aşa de perfectă şi de delicată, încât uneori m-apucă greața, i-a mărturisit el într-o zi lui Myriam.

Are oroare de silueta ei de fetiță, de felul ei de a diseca fiecare gest al copiilor. Îi disprețuieşte teoriile sumbre despre educație şi metodele ei demodate. Îşi bate joc de pozele pe care ea a început să li le trimită pe mobil, de zece ori pe zi, în care copiii îşi ridică zâmbitori farfuria goală, însoțite de comentariul ei: „Am mâncat tot".

De la incidentul cu machiajul, îi vorbeşte cât mai puțin posibil. În seara aceea, şi-a pus în gând s-o concedieze. A

[5] În traducere, „Piața Tăticilor".

sunat-o pe Myriam ca să discute cu ea despre asta. Ea era la birou, nu avea timp. Atunci el a aşteptat ca ea să vină acasă şi, când soția lui a deschis uşa de la intrare, către ora unsprezece, el i-a povestit scena, felul în care Louise îl privise, tăcerea ei de gheață, trufia ei.

Myriam l-a convins să gândească rațional. A minimizat toată povestea. I-a reproşat că fusese prea dur, că se arătase ofensator. În orice caz, cele două se coalizează întotdeauna împotriva lui, ca două ursoaice. Când e vorba de copii, îl tratează uneori cu o superioritate care îi zbârleşte părul. Ele profită de complicitatea lor de mame. Îl infantilizează.

Sylvie, mama lui Paul, a râs de ei.

— Faceți pe marii patroni cu guvernanta voastră. Nu credeți că exagerați?

Paul s-a supărat. Părinții lui l-au crescut în spiritul disprețului față de bani şi de putere şi al respectului puțin afectat față de cel mai slab decât tine. El a lucrat întotdeauna cu dezinvoltură cu oameni față de care se simțea egal. Şi-a tutuit întotdeauna şeful. Nu a dat niciodată ordine. Dar Louise a făcut din el un patron. Se aude dându-i soției sale sfaturi demne de dispreț.

— Nu-i face prea multe concesii, altfel ea n-o să înceteze niciodată să ceară mai mult, îi spune el cu brațul întins, plimbându-şi mâna cealaltă peste el, de la încheietură până la umăr.

În cadă, Myriam se joacă împreună cu fiul ei. Îl ține între coapsele ei, îl strânge în brațe şi-l dezmiardă într-atât încât Adam începe să se zbată şi să plângă. Ea nu se poate abține să nu acopere de sărutări corpul acesta durduliu, trupul perfect de îngeraş. Îl priveşte şi se lasă cuprinsă de un acces acut de iubire maternă. Îşi spune că, în curând, nu va mai îndrăzni să rămână aşa, goală, lângă el. Că asta nu se va mai cuveni. Şi apoi, mai repede decât ar crede ea, ea va fi bătrână şi el, acest copil vesel şi răsfățat, va fi devenit bărbat.

Când l-a dezbrăcat, a remarcat două urme ciudate, pe brațul şi pe spatele lui, la înălțimea umărului. Două cicatrice roşii şi aproape şterse, dar pe care se ghicesc încă semnele a ceea ce ar putea fi urme de dinți. Acoperă rana cu sărutări tandre. Îşi ține fiul lipit de ea. Îi cere iertare şi îl consolează abia acum pentru această supărare care a avut loc în absența ei. A doua zi de dimineață, Myriam vorbeşte cu Louise despre asta. Bona tocmai a intrat în casă. Nici măcar nu a avut timp să-şi dea jos haina că deja Myriam întinde spre ea brațul mic şi dezgolit al lui Adam. Louise nu pare surprinsă.

Ea ridică din sprâncene, îşi agață haina în cuier şi întreabă:

— Paul a dus-o pe Mila la şcoală?

— Da, tocmai au plecat. Louise, ați văzut? E o urmă de muşcătură, nu?

— Da, ştiu. I-am dat cu puțină cremă peste, ca să se cicatrizeze. Mila l-a muşcat.

— Sunteți sigură? Erați acolo? Ați văzut-o?

— Bineînțeles că eram acolo. Se jucau amândoi în camera de zi în timp ce eu pregăteam cina. Şi-atunci l-am auzit pe Adam urlând. Plângea în hohote, sărăcuțul, şi la început n-am înțeles de ce. Mila îl muşcase prin haine, de aia n-am văzut imediat.

— Nu înțeleg, răspunde Myriam, sărutând creştetul chelios al lui Adam. Am întrebat-o de mai multe ori dacă ea a făcut

asta. I-am spus până şi că n-o s-o pedepsesc. Ea mi-a jurat că nu ştia ce era cu muşcătura.

Louise oftează. Îşi lasă capul în jos. Pare să ezite.

— Promisesem că n-o să spun nimic şi gândul de a încălca o promisiune făcută unui copil mă deranjează mult.

Îşi scoate vesta neagră, îşi descheie nasturii de la rochie şi-şi dezveleşte umărul. Myriam se apleacă şi nu-şi poate reține o exclamație de surpriză şi de dezgust. Se uită fix la urma cafenie care acoperă umărul lui Louise. Cicatricea e veche, dar se vede clar urma dinților care s-au înfipt în carne, care au sfâşiat-o.

— Mila v-a făcut asta?

— Uitați, i-am promis Milei să nu spun nimic. Vă rog să nu vorbiți cu ea despre asta. Dacă legătura de încredere dintre noi s-ar rupe, mă gândesc că ea ar fi şi mai tulburată, nu credeți?

— Ah.

— E puțin geloasă pe fratele ei, e ceva normal. Lăsați că mă ocup eu de asta, da? O să fie totul bine, o să vedeți.

— Da. Poate. Dar zău, nu-nțeleg.

— N-ar trebui să încercați să înțelegeți totul. Copiii sunt ca adulții. Nu e nimic de înțeles la ei.

Cum s-a întunecat la față Louise când Myriam a anunțat-o că urma să se ducă la munte pentru o săptămână la părinții lui Paul! Myriam se gândeşte din nou la asta şi se cutremură. Privirea neagră a lui Louise era străbătută de o furtună. În seara aceea, bona a plecat fără să-şi ia la revedere de la copii. Ca o fantomă, monstruos de discretă, ea a trântit uşa, iar Mila şi Adam au spus:

— Mamă, Louise a dispărut.

Câteva zile mai târziu, la ora plecării, Sylvie a venit să-i ia. Era o surpriză pentru care Louise nu fusese pregătită. Bunica, veselă, boemă, a intrat în apartament strigând. Şi-a aruncat geanta pe jos şi s-a rostogolit prin pat împreună cu cei mici, promițându-le o săptămână de distracții, de jocuri şi de dulciuri la discreție. Myriam râdea de bufoneriile soacrei sale, până când a întors capul. Acolo, în picioare, în bucătărie, Louise îi privea. Bona avea o paloare cadaverică, ochii ei încercuiți de cearcăne păreau înfundați în orbite. Parcă bombănea ceva. Myriam s-a îndreptat spre ea, dar Louise se aşezase deja pe vine ca să închidă o valiză. Mai târziu, Myriam şi-a spus că sigur se-nşelase.

Myriam încearcă să se îmbărbăteze. Nu are niciun motiv să se simtă vinovată. Nu-i datorează nimic bonei. Totuşi, fără să-şi poată explica asta, are impresia că-i smulge pe copii de lângă Louise, că-i refuză acesteia ceva. Că o pedepseşte.

Poate că lui Louise nu i-a căzut bine faptul că a fost înştiințată atât de târziu şi că nu a putut să-şi organizeze vacanța. Sau poate că e pur şi simplu contrariată, deoarece copiii petrec timp cu Sylvie, pentru care ea simte o duşmănie profundă. Când Myriam se plânge de soacra ei, bona are tendința să se lase dusă de val. Îi ține partea lui Myriam cu o ardoare excesivă, acuzând-o pe Sylvie că e nebună, isterică şi că are o influență proastă asupra copiilor. O incită pe patroana ei să nu se lase influențată, ba mai rău, s-o țină departe pe bunică de săracii micuți. În momentele acelea,

Myriam se simte în acelaşi timp şi susținută, şi puțin stânjenită.

În maşină, atunci când se pregăteşte să pornească, Paul îşi scoate ceasul pe care îl poartă la încheietura mâinii stângi.

— Poți să-l pui la tine-n geantă, te rog? o roagă el pe Myriam.

Şi-a putut permite acest ceas în urmă cu două luni datorită contractului semnat cu artistul lui celebru. Este un Rolex la mâna a doua de care un prieten i-a făcut rost pentru o sumă foarte rezonabilă. Paul a ezitat mult înainte să-l cumpere. Şi-l dorea cu ardoare, îl considera perfect, dar îi era puțin ruşine de acest fetiş, de această dorință futilă.

Prima dată când l-a purtat, i s-a părut magnific şi enorm în acelaşi timp. Greoi, strident. Nu contenea să tragă de mâneca hainei ca să-l acopere. Dar, foarte repede, s-a obişnuit cu această greutate de la extremitatea brațului său stâng. La urma urmei, această bijuterie, unica pe care o posedase vreodată, era mai degrabă discretă. Şi, în plus, avea tot dreptul să-şi facă o plăcere. Nu-l furase de la nimeni.

— De ce-ți scoți ceasul? îl întreabă Myriam, care ştie cât de mut ține la el. Nu mai merge?

— Ba da, merge foarte bine. Dar o ştii pe mama. N-ar înțelege. Şi n-am chef să-mi petrec seara certându-mă pe tema asta.

Ajung la căderea serii în casa rece, în care jumătate din încăperi sunt încă în lucru. Tavanul bucătăriei stă să cadă, iar în baie fire electrice atârnă neizolate. Myriam detestă locul ăsta. Se teme pentru copiii ei. Îi urmăreşte în fiecare colț al casei, cu ochii panicați şi mâinile întinse, gata să-i prindă dacă vor cădea. Stă la pândă. Le întrerupe jocurile.

— Mila, vino să-ți mai pui un pulover. Adam respiră greu, nu vi se pare?

Într-o dimineaţă, se trezeşte pătrunsă de frig. Suflă peste mâinile îngheţate ale lui Adam. Îşi face griji pentru paloarea din obrajii Milei şi o obligă să-şi ţină căciuliţa pe cap în casă. Sylvie preferă să nu spună nimic. Ar vrea să le redea copiilor sălbăticia şi fantezia care le sunt interzise. Nu există reguli cu ea. Ea nu-i copleşeşte cu cadouri frivole, asemenea părinţilor care încearcă să-şi compenseze absenţele. Nu e atentă la cuvintele pe care le rosteşte şi îşi atrage fără întrerupere mustrările lui Paul şi ale lui Myriam.

Ca s-o enerveze pe nora ei, le spune „păsăricile mele căzute din cuib". Îi place să-i compătimească pentru că trăiesc în oraş şi pentru că îndură lipsa de civilizaţie şi poluarea. Ar vrea să lărgească orizontul acestor copii meniţi să devină oameni corecţi, servili şi autoritari în acelaşi timp. Nişte fătălăi.

Sylvie strânge din dinţi şi rabdă. Se abţine, atât cât poate, să deschidă subiectul educaţiei copiilor. Cu câteva luni înainte, o ceartă violentă le-a învrăjbit pe cele două femei. Genul de ceartă pe care timpul nu e de-ajuns ca s-o facă uitată şi ale cărei cuvinte, mult timp după aceea, continuă să răsune în ele de fiecare dată când se întâlnesc. Toată lumea băuse. Mult prea mult. Myriam, sentimentală, a căutat la Sylvie o ureche înţelegătoare. S-a plâns că nu-şi vede niciodată copiii, că suferă din cauza acestei existenţe frenetice în care nimeni nu-i dă nimic de-a gata. Dar Sylvie nu a consolat-o. Nu a luat-o pe Myriam pe după umeri. Din contră, s-a dezlănţuit într-un atac în toată regula împotriva nurorii sale. Armele ei, după câte se părea, erau bine ascuţite, gata să fie folosite atunci când s-ar fi ivit ocazia. Sylvie i-a reproşat că-şi dedică prea mult timp meseriei, ea care lucrase totuşi pe timpul întregii copilării a lui Paul şi care se lăudase tot timpul cu independenţa ei. A făcut-o iresponsabilă, egoistă. A socotit pe degete numărul de călătorii în interes de serviciu pe care Myriam le făcuse chiar şi atunci când Adam era bolnav, iar Paul termina

înregistrarea unui album. Era vina ei, spunea ea, dacă aceşti copii erau insuportabili, tiranici, capricioşi. Vina ei şi a lui Louise, această bonă de prost gust, acest surogat de mamă, pe care Myriam se baza din comoditate, din laşitate. Myriam începuse să plângă. Paul, stupefiat, nu spunea nimic şi Sylvie îşi ridica braţele, repetând:

— Şi mai şi boceşti acum! Uitaţi-vă la ea. Plânge şi ar trebui s-o consolăm noi pentru că nu este capabilă să-nţeleagă adevărul.

De fiecare dată când Myriam o vede pe Sylvie, amintirea acelei seri o apasă. A avut sentimentul, în seara aceea, de a fi fost atacată, aruncată la pământ şi ciuruită de lovituri de pumnal. Myriam zăcea, cu măruntaiele expuse, în faţa soţului său. Nu a avut forţa să se apere împotriva acuzaţiilor pe care le ştia parţial adevărate, dar pe care le considera inerente condiţiei ei, precum şi a multor altor femei. Nicio secundă nu a încăput vreo urmă de indulgenţă, nici vreuna de tandreţe. Nici măcar un sfat nu a fost împărtăşit de o mamă altei mame, de o femeie altei femei.

În timpul micului dejun, Myriam stă cu ochii aţintiţi pe telefon. Încearcă disperată să-şi citească e-mailurile, dar conexiunea la internet este prea lentă şi ea e atât de furioasă, încât ar putea să dea cu telefonul mobil de perete. Isterică, îl ameninţă pe Paul că se întoarce la Paris. Sylvie ridică din sprâncene, vizibil deranjată. Ea visa la un alt gen de femeie pentru fiul ei, mai blândă, mai sportivă, mai boemă. O fată care ar fi iubit natura, drumeţiile pe munte şi care nu s-ar fi plâns de lipsa de confort a acestei case fermecătoare.

Mult timp, Sylvie a tot bătut câmpii pe aceleaşi teme, spunând mereu aceleaşi poveşti din tinereţea ei, despre angajamentele ei din trecut, despre tovarăşii ei revoluţionari. Odată cu vârsta, a învăţat să se tempereze. A înţeles mai ales că nimănui nu-i pasă de teoriile ei vagi despre această lume de venali, această lume de idioţi terminaţi care se hrănesc cu

lumina ecranelor şi carne procesată. La vârsta lor, ea nu visa decât să facă o revoluție.

— Eram cam naivi totuşi, sugerează, Dominique, soțul ei, care se întristează s-o vadă nefericită.

— Naivi poate, dar nu eram aşa de proşti.

Ea ştie că soțul ei nu înțelege nimic din idealurile pe care le nutreşte ea şi că toți îşi bat joc. El o ascultă politicos cum îşi destăinuie decepțiile şi angoasele. Ea se lamentează că vede ce a devenit fiul ei – „Era un băiețel atât de liber, îți aminteşti?" –, un bărbat care trăieşte sub jugul soției sale, sclavă a apetitului pentru bani şi a vanității ei. Ea a crezut mult timp într-o revoluție făcută de cele două sexe şi din care s-ar fi născut o lume foarte diferită de cea în care cresc nepoții ei. O lume în care ar fi avut cu toții timp să trăiască.

— Draga mea, eşti naivă. Femeile, îi spune Dominique, sunt nişte capitaliste ca toți ceilalți.

Myriam merge prin bucătărie ca un leu în cuşcă, agățată de telefonul ei. Ca să destindă atmosfera, Dominique le propune să facă o plimbare. Myriam, îmbunată, îi acoperă pe copii, cu trei rânduri de pulovere, de fulare şi de mănuşi. Odată ce-au ieşit, ce-au pus piciorul în zăpadă, cei mici aleargă, minunându-se. Sylvie a adus două sănii vechi care au fost ale lui Paul şi ale fratelui său, Patrick, pe vremea când erau copii. Myriam face un efort ca să nu se nelinişteasc ă şi îi priveşte pe cei mici coborând o pantă, în timp ce-şi ține răsuflarea. „O să-şi rupă gâtul", se gândeşte ea şi simte că ar vrea să plângă. „Louise, ea m-ar înțelege", îşi repetă ea fără încetare.

Paul se entuziasmează, o încurajează pe Mila care îi face semne energice şi care îi spune:

— Uite, tati. Uite cum ştiu să mă dau cu sania! Mănâncă de prânz într-o cabană fermecătoare, unde în şemineu trosneşte focul. Se aşază la o masă mai retrasă, lângă un geam prin care un soare strălucitor vine să lângă obrajii roz ai copiilor. Mila e vorbăreață şi adulții râd de maimuțărelile fetiței. Cel puțin, de data asta, Adam are poftă de mâncare.

În seara aceea, Myriam şi Paul îi duc pe copii, epuizaţi, în camera lor. Mila şi Adam sunt liniştiţi, cu membrele ostenite şi inima plină de descoperiri şi bucurie. Părinţii întârzie lângă ei. Paul stă pe jos şi Myriam pe marginea patului fiicei ei. Ea aranjează cu blândeţe păturile, o mângâie pe păr. Pentru prima dată de mult timp, părinţii încep să cânte împreună un cântec de leagăn ale cărui cuvinte le învăţaseră pe de rost la naşterea Milei şi pe care aveau obiceiul să i-l cânte, în duet, pe când era bebeluş. Pleoapele copiilor s-au închis, dar ei încă mai cântă pentru plăcerea de a le acompania visele. Pentru a nu pleca de lângă ei.

Paul nu îndrăzneşte să-i spună soţiei lui, dar, în noaptea aceea, se simte uşurat. De când a ajuns aici, o greutate pare să i se fi ridicat de pe piept. Pe jumătate adormit, înţepenit de frig, se gândeşte la întoarcerea la Paris. Îşi imaginează apartamentul ca pe un acvariu invadat de alge în putrefacţie, o groapă în care aerul nu ar mai circula, în care animale cu blana jupuită s-ar învârti în cerc, protestând înnebunite.

La întoarcere, aceste idei negre sunt repede date uitării. În camera de zi, Louise a aşezat un buchet de dalii. Cina este gata, aşternuturile miros a detergent. După o săptămână în paturi îngheţate, mâncând pe masa din bucătărie mese în dezordine, ei îşi regăsesc cu bucurie confortul familial. Imposibil, se gândesc ei, să ne lipsim de ea. Reacţionează ca nişte copii răsfăţaţi, ca nişte pisici domesticite.

La câteva ore după plecarea lui Paul şi a lui Myriam, Louise se întoarce şi o ia în sus pe Rue d'Hauteville. Intră în apartamentul soților Massé şi redeschide storurile pe care Myriam le-a închis. Schimbă toate aşternuturile, goleşte sertarele şi curăță etajerele. Scutură vechiul covor berber de care Myriam refuză să se despartă, dă cu aspiratorul.

Odată ce şi-a îndeplinit sarcina, se aşază pe canapea şi dormitează. Nu iese din casă toată săptămâna şi rămâne de dimineața şi până seara în camera de zi, cu televizorul aprins. Nu se culcă niciodată în patul lui Paul şi al lui Myriam. Trăieşte pe canapea. Ca să nu cheltuiască nimic, mănâncă ce se găseşte în frigider şi intră puțin în rezervele din cămară, despre care Myriam nu are, fără îndoială, habar.

Emisiunile culinare se succed celor informative, jocurilor, reality show-urilor, unui talk-show care-o face să râdă. Adoarme la emisiunea *Anchete criminale.* Într-o seară, urmăreşte cazul unui bărbat găsit mort în locuința lui, la ieşirea dintr-un orăşel de munte. Storurile erau lăsate de luni întregi, cutia de scrisori dădea pe dinafară, şi totuşi nimeni nu s-a întrebat ce se întâmplase cu proprietarul acelei locuințe. Abia cu ocazia unei evacuări a cartierului, au ajuns pompierii să deschidă uşa şi să descopere cadavrul. Corpul era aproape mumificat, din cauza frigului din încăpere şi a aerului închis. În mai multe rânduri, vocea din fundal insistă asupra faptului că data decesului nu a putut fi stabilită decât datorită iaurturilor care se găseau în frigider şi a căror dată de expirare trecuse de mai multe luni.

Într-o după-amiază, Louise se trezeşte tresărind. A dormit un somn atât de greu, din acelea din care te trezeşti trist, dezorientat, cu măruntaiele pline de lacrimi. Un somn atât de profund, atât de negru, încât te-ai văzut murind şi eşti scăldat într-o transpirație înghețată, paradoxal de epuizat. Se agită, se ridică în pat, îşi dă palme peste față. O doare capul atât de tare încât îi e greu să deschidă ochii. Aproape c-ai

putea să auzi zgomotul inimii care-i bate cu putere. Îşi caută pantofii. Alunecă pe parchet, plânge de furie. E în întârziere. Copiii o s-o aştepte, o să sune de la şcoală, grădiniţa o s-o anunţe pe Myriam de absenţa ei. Cum a putut să adoarmă? Cum a putut să fie atât de lipsită de prevedere? Trebuie să iasă, să alerge, dar nu-şi găseşte cheile apartamentului. Caută peste tot şi le zăreşte în cele din urmă pe şemineu. E deja pe scară, uşa imobilului se trânteşte în urma ei. Afară, are impresia că toată lumea o priveşte şi goneşte pe stradă, cu respiraţia tăiată, de nebună. Îşi pune mâna pe burtă, un punct dintr-o parte o doare îngrozitor, dar nu încetineşte pasul.

Nu e nimeni care să te ajute să traversezi strada. De obicei, e tot timpul cineva, într-o vestă fosforescentă şi cu o pancartă mică în mână. Fie acel tânăr fără dinţi pe care ea îl bănuieşte că a ieşit din închisoare, fie negresa aceea înaltă care ştie prenumele copiilor. Nu e nimeni nici în faţa şcolii. Louise e singură, ca o neghioabă. Un gust amar o pişcă pe limbă, îi vine să vomite. Copiii nu sunt acolo. Merge acum cu capul plecat, în lacrimi. Copiii sunt în vacanţă. Ea e singură, a uitat. Îşi dă o palmă peste frunte, panicată.

Wafa o sună de mai multe ori pe zi, „doar aşa, ca să vorbim”. Într-o seară, îi propune să treacă pe la Louise. Şi patronii ei au plecat în vacanţă şi, de data asta, e liberă să facă ce vrea. Louise se întreabă ce găseşte Wafa la ea. Îi e greu să creadă că cineva poate să-şi dorească prezenţa ei cu atâta ardoare. Dar coşmarul din ziua precedentă încă o mai bântuie şi acceptă.

Îi dă întâlnire prietenei ei la parterul imobilului soţilor Massé. În holul de la intrare, Wafa vorbeşte tare despre surpriza pe care o ascunde acolo, în sacoşa aceea mare de plastic, împletită. Louise îi face semn să tacă. Îi e frică să nu le audă cineva. Solemnă, ea urcă etajele şi descuie uşa apartamentului. Camera de zi îi pare îngrozitor de tristă şi îşi acoperă ochii cu palmele, îi vine să se întoarcă din drum, s-o

împingă pe Wafa pe scări, să revină în fața televizorului care îşi scuipă piureul liniştitor de imagini. Dar Wafa şi-a pus sacoşa de plastic pe blatul din bucătărie şi scoate din ea pliculețe cu mirodenii, un pui şi una dintre cutiile ei de sticlă în care ascunde prăjituri cu miere.

— O să-ți gătesc ceva, vrei?

Pentru prima dată în viața ei, Louise se aşază pe canapea şi se uită cum cineva îi face de mâncare. Nici măcar în copilărie, ea nu-şi aminteşte să fi văzut pe cineva făcând asta, doar pentru ea, doar ca să-i facă ei plăcere. Când era mică, mânca resturile din farfuriile celorlalți. Dimineața îi dădeau o supă călduță, o supă reîncălzită zi după zi, până la ultima picătură. Trebuia s-o mănânce pe toată, în ciuda grăsimii închegate pe marginea farfuriei, în ciuda acelui gust de roşii acre, de os ros.

Wafa toarnă câte o vodcă pentru fiecare, în care a pus suc de mere foarte rece.

— Îmi place alcoolul când este îndulcit, spune ea ciocnindu-şi paharul de cel al lui Louise.

Wafa a rămas în picioare. Ridică bibelourile, priveşte rafturile bibliotecii. O fotografie îi atrage atenția.

— Tu eşti aici? Eşti frumoasă în rochia asta portocalie.

În poză, Louise zâmbeşte, cu părul lăsat liber. E aşezată pe un parapet şi ține un copil pe fiecare braț. Myriam a insistat să pună această fotografie în camera de zi, pe una dintre etajere. „Faceți parte din familie”, i-a spus ea bonei.

Louise îşi aminteşte foarte bine momentul în care Paul a făcut această fotografie. Myriam intrase într-un magazin cu obiecte din ceramică şi îi era greu să se hotărască. Pe străduța comercială îngustă, Louise avea grijă de copii.

Mila se urcase în picioare pe parapet. Încerca să prindă o pisică gri. În momentul acela, Paul a spus:

— Louise, copii, ia uitați-vă la mine! Lumina e foarte frumoasă.

Mila s-a aşezat lângă Louise şi Paul a strigat:

— Şi-acum zâmbiți!

— Anul ăsta, povesteşte Louise, o să mergem din nou în Grecia. Acolo, în Sifnos, adaugă ea, arătând fotografia cu vârful unghiei sale lăcuite.

Nu au vorbit încă despre asta, dar Louise e sigură că vor merge din nou pe insula lor, vor înota în apele transparente şi vor cina în port, la lumina plăpândă a lumânărilor. Myriam face liste, îi explică ea Wafei, care s-a aşezat pe jos, la picioarele prietenei sale. Liste care rămân împrăştiate prin camera de zi şi până şi în aşternuturile din patul lor şi pe care ea a scris că vor pleca din nou în curând. Se vor duce să se plimbe prin golfuleţe. Vor prinde crabi, arici şi castraveţi-de-mare, pe care Louise îi va privi strângându-se pe fundul unei găleţi. Ea o să înoate, din ce în ce mai departe, şi anul ăsta Adam o s-o însoţească.

Şi-apoi, sfârşitul sejurului o să se apropie. În ajunul plecării, vor merge fără îndoială la acel restaurant care îi plăcuse atât de mult lui Myriam şi unde patroana îi lăsase pe copii să aleagă peştii încă vii din vitrină. Acolo, vor bea puţin vin şi Louise le va anunţa decizia ei de a nu se mai întoarce.

— Mâine, nu o să mă urc în avion. O să rămân să trăiesc aici.

Bineînţeles, vor fi surprinşi. Nu o vor lua în serios. Vor începe să râdă, pentru că vor fi băut prea mult sau pentru că nu se vor simţi în largul lor. Şi-apoi, confruntaţi cu hotărârea bonei, se vor nelinişti. Vor încerca să discute cu ea.

— Dar totuşi, Louise, n-are niciun sens. Nu puteţi să rămâneţi aici. Din ce-o să trăiţi?

Şi atunci, va fi rândul lui Louise să râdă.

— Bineînţeles, m-am gândit la iarnă.

Atunci insula îşi schimbă, fără îndoială, chipul. Stanca asta uscată, tufişurile astea de maghiran şi de ciulini probabil că par ostile în lumina de noiembrie. Probabil că e întuneric, acolo sus, atunci când cad primele averse. Dar ea nu renunţă, nimeni nu o va convinge să facă drumul înapoi. Va schimba insula, poate, dar nu se va întoarce.

— Sau poate că nu voi spune nimic. Voi dispărea dintr-odată, pur şi simplu, spune ea, pocnind din degete.

Wafa o ascultă pe Louise vorbind despre planul ei. Îşi imaginează fără efort acele orizonturi albastre, acele străduţe pietruite, acele băi matinale în mare. Simte o teribilă nostalgie. Povestirea lui Louise îi trezeşte amintiri, mirosul înţepător al Atlanticului seara pe faleza înaltă, răsăriturile de soare la care asista întreaga familie în timpul Ramadanului. Dar Louise începe brusc să râdă şi sfărâmă visul în care Wafa se rătăcise. Râde, ca o fetiţă timidă care-şi ascunde dinţii în spatele degetelor şi îi întinde mâna prietenei ei care vine să se aşeze lângă ea, pe canapea. Îşi ridică paharele şi ciocnesc. Seamănă acum cu două fetişcane, două colege de şcoală pe care o glumă sau un secret împărtăşit le-a făcut complice. Două copile, pierdute într-un decor de adulţi.

Wafa are instincte de mamă sau de soră. Ea se gândeşte să-i aducă un pahar cu apă, să facă o cafea, să-i dea ceva de mâncare. Louise îşi întinde picioarele şi le încrucişează pe masă. Wafa priveşte talpa murdară a pantofului lui Louise, de lângă paharul ei, şi-şi spune că prietena ei trebuie să fie beată ca să se comporte astfel. A admirat întotdeauna manierele lui Louise, gesturile ei tacticoase şi politicoase, care ar putea s-o facă să treacă drept o burgheză adevărată. Wafa îşi pune picioarele goale pe marginea mesei. Şi, pe un ton insinuant, o întreabă:

— Poate că vei întâlni pe cineva pe insula ta? Un grec frumos, care se va îndrăgosti de tine.

— Ah, nu, îi răspunde Louise. Dacă mă duc acolo, e ca să nu mai am grijă de nimeni. Ca să dorm când vreau, să mănânc ce am chef.

La început, fusese stabilit să nu se facă nimic pentru căsătoria Wafei. S-ar fi mulțumit să meargă la primărie, să semneze documentele şi Wafa să-i vireze în fiecare lună lui Youssef ceea ce-i datora, până la obținerea actelor ei franceze. Dar viitorul mire şi-a schimbat în cele din urmă părerea şi a convins-o pe mama lui, care nu avea pretenții mai mari, că era mai decent să invite câțiva prieteni.

— Totuşi, e nunta mea. Şi apoi, nu se ştie niciodată, poate că asta îi va linişti pe cei de la Imigrări.

Într-o vineri dimineață, îşi dau întâlnire în fața primăriei din Noisy-le-Sec. Louise, care este martor pentru prima dată, poartă bluza ei albastru-deschis cu guler rotund şi o pereche de cercei. Semnează în josul unei hârtii pe care i-o întinde primarul şi căsătoria are un aer aproape veridic. Uralele, strigătele de „Trăiască mirii!", aplauzele par chiar sincere.

Mica trupă merge până la restaurant, „Gazela din Agadir", de care se ocupă un prieten al Wafei şi unde ea a fost câteodată chelneriță. Louise observă oamenii, în picioare, care gesticulează, care râd, bătându-se zgomotos cu palma pe umăr. În fața restaurantului, frații lui Youssef au parcat o berlină neagră de care au agățat zeci de panglici din plastic auriu.

Patronul restaurantului a pus muzică. Nu-şi face griji pentru vecini, dimpotrivă, se gândeşte că astfel se va face cunoscut, că, trecând pe stradă, oamenii vor privi prin geam mesele aranjate, că vor invidia veselia comesenilor. Louise observă femeile cărora le remarcă mai ales fețele late, mâinile groase, şoldurile impunătoare evidențiate de centuri prea strâmte. Ele vorbesc tare, râd, se strigă una pe alta dintr-un capăt al sălii în celălalt. O înconjoară pe Wafa, pe care au aşezat-o la masa principală şi care, după câte înțelege Louise, n-are dreptul să se mişte de acolo.

Louise a fost aşezată la o masă din fundul sălii, departe de geamul care dă spre stradă. Lângă un bărbat pe care Wafa i l-a prezentat în dimineața asta.

— Ţi-am vorbit despre Hervé. A făcut lucrările din camera mea de bonă. Lucrează nu departe de cartier.

Wafa a aşezat-o special lângă el. Este genul de bărbat pe care ea îl merită. Individul pe care nu-l vrea nimeni, dar pe care Louise îl primeşte, aşa cum primeşte hainele vechi, revistele deja citite din care lipsesc pagini şi chiar şi napolitanele începute de copii.

Hervé nu-i place lui Louise. Privirile insistente ale Wafei o stânjenesc. Detestă această senzaţie de a fi spionată, de a fi prinsă în capcană. Şi-apoi, bărbatul este atât de banal. Are atât de puţine lucruri care să-ţi placă. Întâi şi-ntâi, e de-abia cu puţin mai înalt decât Louise. Picioare musculoase, dar scurte şi şolduri înguste. Aproape că n-are gât. Când vorbeşte, îşi bagă uneori capul între umeri ca o ţestoasă timidă. Louise nu conteneşte să se uite la mâinile lui, aşezate pe masă, mâini de muncitor, mâini de sărac, de fumător. A observat că lui îi lipsesc câţiva dinţi. Nu e distins. Miroase a castraveţi şi a vin. Primul lucru la care se gândeşte este că i-ar fi ruşine să li-l prezinte lui Myriam şi lui Paul. Ei ar fi dezamăgiţi. E sigură că ei ar socoti că acest bărbat nu este suficient de bun pentru ea.

În schimb, Hervé se uită fix la Louise cu apetitul unui moşneag pentru o fată tânără care s-ar fi arătat câtuşi de puţin interesată. El o găseşte atât de elegantă, atât de delicată. Îi examinează fineţea gâtului, fineţea cerceilor. Îi observă mâinile pe care ea şi le-a pus pe genunchi şi pe care şi le strânge, mâinile ei mici şi albe cu unghii roz, mâinile ei care par să nu fi suferit, să nu fi trudit. Louise îl duce cu gândul la acele păpuşi de porţelan pe care le-a văzut aşezate pe etajere, în apartamentele bătrânelor unde i s-a întâmplat să facă un serviciu sau o lucrare. La fel ca acele jucării, trăsăturile lui Louise sunt aproape fixe, ea are uneori atitudini rigide absolut fermecătoare. Un fel de a privi în gol care îi dă lui Hervé cheful de a o face din nou atentă la el.

Îi vorbeşte despre meseria lui. Şofer curier, dar nu cu normă întreagă. Face şi mici servicii, reparaţii sau ajută la

mutat. Trei zile pe săptămână, e gardian în parcarea unei bănci de pe bulevardul Hausmann.

— Asta îmi lasă timp să citesc, spune el. Romane polițiste, dar nu numai.

Ea nu ştie ce să-i răspundă când el o întreabă ce citeşte.

— Muzică, atunci? Îți place muzica?

El e nebun după muzică şi face, cu degetele lui mici şi vineții, gestul de a ciupi coardele unei chitare. Vorbeşte despre vremurile de dinainte, de demult, despre perioada în care asculta muzică pe bandă rulantă şi în care cântăreții erau idolii lui. Avea părul lung, îl venera pe Jimmy Hendrix.

— O să-ți arăt o poză, îi spune el.

Louise îşi dă seama că ea n-a ascultat niciodată muzică. Nu i-a plăcut niciodată. Ea nu cunoaşte decât numărătorile, cântecelele cu rime uşoare care se transmit din mamă în fiică. Într-o seară, Myriam a surprins-o fredonând o melodie împreună cu copiii. I-a spus că are o voce foarte frumoasă.

— E păcat, ați fi putut să cântați.

Louise nu a remarcat că majoritatea invitaților nu beau alcool. În mijlocul meselor sunt aşezate câte o sticlă de apă minerală şi o carafă mare cu apă plată. Hervé a ascuns o sticlă de vin pe jos, la dreapta lui, şi o serveşte pe Louise de fiecare dată când paharul ei e gol. Ea bea încetişor. Se obişnuieşte în cele din urmă cu muzica asurzitoare, cu urletele publicului, cu discursurile neinteligibile ale tinerilor băieți care-şi lipesc buzele de microfon. Zâmbeşte chiar, observând-o pe Wafa, şi uită că toate astea nu sunt altceva decât o mascaradă, o păcăleală, o mistificare.

Bea, şi neplăcerea de a trăi, timiditatea de a respira, toată această osteneală se topeşte în paharele pe care le soarbe, din vârful buzelor. Banalitatea restaurantului, aceea a lui Hervé, totul ia o întorsătură nouă. Hervé are o voce blândă şi ştie să tacă. O priveşte şi zâmbeşte, cu ochii aplecați deasupra mesei. Când nu are nimic de zis, nu zice nimic. Ochii lui mici fără gene, părul lui rar, pielea lui violacee, manierele lui nu-i mai displac atât de mult lui Louise.

Acceptă ca Hervé s-o însoţească şi merg împreună până la gura de metrou. Îi spune la revedere şi coboară treptele fără să se uite în urmă. Pe drumul de întoarcere, Hervé se gândeşte la ea. Ea îl bântuie precum refrenul sâcâitor al unui cântec în engleză, pe el, care nu înţelege nimic din cântecele astea şi care, în ciuda anilor ce trec, continuă să stâlcească refrenele lui preferate.

Ca în fiecare dimineață, la şapte şi jumătate, Louise deschide uşa apartamentului. Paul şi Myriam sunt în picioare în camera de zi. Par să o fi aşteptat. Myriam are chipul unui animal înfometat care s-a învârtit în jurul cozii în cuşca sa toată noaptea. Paul deschide televizorul şi, ca niciodată, le dă voie copiilor să se uite la desene animate înainte să meargă la şcoală.

— Voi stați aici. Nu vă mişcați! le ordonă el micuților care se uită fix, hipnotizați, cu gura deschisă, la o trupă de iepuri isterici.

Adulții se închid în bucătărie. Paul îi cere lui Louise să se aşeze.

— Vă fac o cafea? îi propune bona.

— Nu, nu e nevoie, mulțumesc, răspunde Paul sec.

În spatele lui, Myriam continuă să stea cu ochii în pământ. Şi-a dus mâna la buze.

— Louise, am primit o scrisoare care ne-a pus în încurcătură. Trebuie să vă mărturisesc ca suntem foarte contrariați de ceea ce am aflat. Sunt lucruri pe care nu le putem tolera.

A vorbit fără să-şi tragă sufletul, cu privirea fixată asupra plicului pe care-l ține în mâini.

Louise încetează să respire. Nici măcar nu-şi mai simte limba şi trebuie să-şi muşte buza ca să nu plângă. Ar vrea să se comporte asemenea copiilor, să-şi astupe urechile, să țipe, să se tăvălească pe jos, orice, numai să nu aibă această conversație. Încearcă să identifice scrisoarea pe care Paul o ține între degete, dar nu vede nimic, nici adresa, nici conținutul.

Dintr-odată, se convinge că scrisoarea vine de la doamna Grinberg. Scorpia bătrână a spionat-o fără îndoială în absența lui Paul şi a lui Myriam şi acum vine cu pâra. A scris o scrisoare de denunț şi-şi scuipă calomniile pentru a mai scăpa de singurătate. A povestit, desigur, că Louise şi-a petrecut vacanța aici. Că a primit-o pe Wafa. Mai mult ca

sigur, nici măcar nu a semnat scrisoarea, ca să sporească misterul şi răutatea. Şi apoi a inventat fără îndoială lucruri, şi-a aşternut pe hârtie fantasmele ei de femeie bătrână, delirurile ei senile şi lubrice. Louise n-o să suporte asta. Nu, ea nu va suporta privirea lui Miriam, privirea plină de dezgust a patroanei ei care va crede că ea a dormit în patul lor, că şi-a bătut joc de ei.

Louise a înțepenit. Degetele îi sunt crispate de ură şi îşi ascunde mâinile sub genunchi pentru a-şi masca tremuratul. Chipul şi gâtul ei sunt livide. Îşi trece mâinile prin păr într-un gest de furie. Paul, care aştepta o reacție, continuă.

— Scrisoarea este de la Administrația Financiară, Louise. Ne cer să vă oprim din salariu suma pe care le-o datorați – de mai multe luni, se pare. Nu ați răspuns niciodată la niciuna dintre înştiințările de plată!

Paul ar putea să jure că a văzut uşurare în privirea bonei.

— Îmi dau bine seama că procedeul este foarte umilitor pentru dumneavoastră, dar nici pentru noi nu este deloc agreabil, imaginați-vă.

Paul îi întinde scrisoarea lui Louise, care rămâne nemişcată.

— Poftim!

Louise ia plicul şi scoate din el hârtia, cu palmele transpirate, tremurând. Vederea îi e înceţoşată, se face că citeşte, dar nu înțelege nimic.

— Dacă s-a ajuns aici, e în ultimă instanță, înțelegeți? Nu puteți să fiți atât de neglijentă, explică Myriam.

— Îmi pare foarte rău, spune ea. Îmi pare foarte rău, Myriam. O să rezolv asta, vă promit!

— Pot să vă ajut dacă aveți nevoie. Ar trebui să-mi aduceți toate documentele, ca să putem găsi o soluție.

Louise îşi freacă obrazul, cu palma deschisă şi privirea pierdută. Ştie că ar trebui să spună ceva. Ar vrea s-o ia pe Myriam în brațe, s-o strângă, să ceară ajutor. Ar vrea să-i spună că e singură, atât de singură şi că s-au întâmplat

atâtea lucruri, atâtea lucruri pe care ea nu a putut să le povestească, dar pe care ei, ei ar vrea să i le spună. E confuză, tremură. Nu ştie cum să se poarte.

Louise face o impresie bună. Insistă că e o neînţelegere. Invocă o poveste legată de schimbarea adresei. Dă vina pe Jacques, soţul ei, care era atât de puţin prevăzător şi atât de secretos. Neagă, împotriva realităţii, împotriva evidenţei. Discursul ei este atât de confuz şi de patetic, încât Paul îşi dă ochii peste cap.

— Bine, bine. Sunt treburile dumneavoastră, aşa că rezolvaţi-le. Nu vreau să mai primesc niciodată genul ăsta de corespondenţă.

Scrisorile au urmărit-o de la casa lui Jacques până la garsoniera ei şi, în cele din urmă, până aici, pe domeniul ei, în această casă care nu stă în picioare decât datorită ei. Au trimis aici facturile neplătite pentru tratamentul lui Jacques, impozitul pe locuinţă majorat şi alte datorii neplătite de mult despre care Louise nu are idee de unde sunt. A crezut, cu naivitate, că, în faţa tăcerii ei, vor renunţa până la urmă. Că trebuia să facă pe moarta, ea care oricum nu reprezintă nimic, nu are nimic. Ce diferenţă ar însemna lucrul asta pentru ei? Astfel încât să fie nevoie s-o vâneze?

Scrisorile – ea ştie unde sunt. Un morman de plicuri pe care nu le-a aruncat, care sunt puse pe contorul electric. Ar vrea să le dea foc. Oricum, nu înţelege nimic din frazele astea interminabile, din graficele care se întind pe pagini întregi, din coloanele astea de cifre a căror sumă totală nu încetează să crească. Exact ca atunci când o ajuta pe Stéphanie să-şi facă temele. Îi dădea dictări. Încerca s-o ajute să rezolve probleme de matematică. Fiica ei îşi bătea joc de ea, râzând:

— Ce ştii tu despre toate astea oricum? Eşti zero.

În seara aceea, după ce i-a îmbrăcat pe copii în pijamale, Louise întârzie în camera lor. Myriam o aşteaptă la intrare, dreaptă.

— Puteţi să plecaţi de-acum. Ne vedem mâine.

Louise ar vrea atât de mult să rămână. Să doarmă acolo, la picioarele patului Milei. Nu ar face zgomot, nu ar deranja pe nimeni. Louise nu vrea să se întoarcă în garsoniera ei. În fiecare seară, ajunge acasă din ce în ce mai târziu şi merge pe stradă, cu ochii plecaţi şi eşarfa ridicată până la bărbie. Îi e teamă să nu se întâlnească cu proprietarul, un individ bătrân cu părul roşu şi cu ochii injectaţi. Un zgârcit care nu a avut încredere în ea decât pentru că „a-i închiria unei albe în acest cartier e ceva aproape de nesperat”. Probabil că regretă asta acum.

În RER, strânge din dinţi ca să nu plângă. O ploaie îngheţată, insidioasă îi îmbibă haina şi părul. Picături grele cad de la streşini, îi alunecă pe gât, îi dau frisoane. Ajunsă la colţul străzii ei, se simte observată, deşi strada e pustie. Se întoarce, dar nu e nimeni acolo. Apoi, în penumbră, între două maşini, zăreşte un bărbat, lăsat pe vine. Îi vede coapsele goale, mâinile enorme aşezate pe genunchi. Într-o mână ţine un ziar. Se uită la ea. Nu pare nici ostil, nici jenat. Ea se dă înapoi, cuprinsă de o greaţă atroce. Îi vine să urle, să cheme pe cineva. Un bărbat se cacă pe strada ei, sub nasul ei. Un bărbat care pare să nu mai aibă ruşine şi care probabil că are obiceiul să-şi facă nevoile fără pudoare şi fără demnitate.

Louise aleargă până la uşa imobilului ei şi urcă scările tremurând. Face ordine peste tot. Schimbă aşternuturile. Ar vrea să se spele, să stea mult timp sub un jet de apă caldă pentru a se încălzi, dar în urmă cu câteva zile duşul s-a şubrezit şi acum este inutilizabil. Sub cadă, lemnul putrezit a cedat şi duşul aproape că s-a prăbuşit. De atunci, ea se spală în chiuvetă, cu o mănuşă. S-a spălat pe cap acum trei zile, aşezată pe scaunul din placaj.

Întinsă în pat, nu reuşeşte să doarmă. Nu încetează să se gândească la acel bărbat din umbră. Nu se poate împiedica să nu-şi imagineze că, în curând, şi ea va fi în situaţia lui. Că se va trezi în stradă. Că va fi obligată să părăsească până şi

acest apartament infect şi că se va căca pe stradă, ca un animal.

A doua zi de dimineață, Louise nu reuşeşte să se dea jos din pat. Toată noaptea a avut febră, atât de mare încât i-au clănțănit dinții. Gâtul îi este umflat, plin de afte. Până şi saliva îi pare imposibil de înghițit. E de-abia şapte şi jumătate când telefonul începe să sune. Nu răspunde. Cu toate astea, vede numele lui Myriam afişându-se pe ecran. Deschide ochii, întinde brațele către telefon şi închide. Îşi înfundă fața în pernă.

Telefonul sună din nou.

De dau asta, Myriam lasă un mesaj.

— Bună ziua, Louise, sper că sunteți bine. Acum e aproape ora opt. Mila e bolnavă de ieri-seară, are febră. Am o speță foarte importantă, v-am spus că voi pleda astăzi. Sper că totul e bine, că nu s-a întâmplat nimic. Sunați-mă imediat ce primiți acest mesaj. Vă aşteptăm.

Louise aruncă telefonul la picioarele ei. Se înfăşoară în pătură. Încearcă să uite că îi e sete şi că simte o nevoie atroce să urineze.

Nu vrea să se mişte de aici.

Şi-a împins patul la perete, ca să profite de căldura slabă a caloriferului. Culcată astfel, are nasul aproape lipit de geam. Cu ochii întorşi către copacii dezgoliți din stradă, nu mai găseşte o soluție pentru nimic. Are strania certitudine că este inutil să se lupte. Că nu poate decât să se lase să plutească, să fie invadată, depăşită, să rămână pasivă în fața circumstanțelor. În ajun, a adunat plicurile. Le-a deschis şi le-a rupt unul câte unul. A aruncat bucățelele în chiuvetă şi a deschis robinetul. Odată udate, bucățelele de hârtie s-au înmuiat şi-au format o pastă mizerabilă pe care ea a privit-o dezintegrându-se sub firicelul de apă fierbinte. Telefonul sună, iar şi iar. Louise şi-a aruncat mobilul sub o pernă, dar soneria stridentă o împiedică să adoarmă la loc.

În apartament, Myriam se roieşte de colo colo ca scoasă din minți, cu roba ei de avocat întinsă pe fotoliul în dungi.

— N-o să se întoarcă, îi spune ea lui Paul. N-ar fi prima dată că o bonă dispare de azi pe mâine. Am auzit o grămadă de astfel de poveşti.

Încearcă s-o sune din nou şi în faţa tăcerii lui Louise se simte complet dezarmată. Se ia de Paul. Îl acuză că a fost prea dur, că a tratat-o pe Louise ca pe o simplă angajată.

— Am umilit-o, conchide ea.

Paul încearcă să discute cu soţia lui. Poate că Louise are o problemă, fără îndoială că s-a întâmplat ceva. N-ar fi îndrăznit niciodată să-i lase aşa, fără explicaţii. Ea, care este atât de ataşată de copii, nu putea să plece fără să-şi ia la revedere.

— În loc să construieşti scenarii delirante, ar trebui să-i cauţi adresa. Uită-te în contractul ei. Dacă nu răspunde într-o oră, mă duc la ea.

Myriam s-a lăsat pe vine şi e pe punctul să înceapă să scotocească prin sertare când sună telefonul. Cu o voce de-abia perceptibilă, Louise îşi cere scuze. E aşa de bolnavă încât nu a putut să se dea jos din pat. A adormit la loc de dimineaţă şi nu şi-a auzit telefonul. Cel puţin de zece ori, ea repetă: „Îmi pare foarte rău”. Myriam e luată prin surprindere de această explicaţie atât de simplă. Îi e puţin ruşine că nu s-a gândit la asta, la o banală problemă de sănătate. Ca şi cum Louise ar fi infailibilă, ca şi cum corpul ei n-ar putea să cunoască oboseala sau boala.

— Înţeleg, răspunde Myriam. Odihniţi-vă, o să găsim o soluţie.

Paul şi Myriam îi sună pe prietenii lor, pe colegi, pe cei din familie. În cele din urmă, cineva le dă numărul de telefon al unei studente „care poate să-i scoată din impas” şi care, din fericire, acceptă să vină imediat. Tânăra, o blondă drăguţă de douăzeci de ani, nu-i inspiră încredere lui Myriam. Când intră în apartament, ea îşi scoate încet botinele cu toc. Myriam observă că are un tatuaj oribil pe gât. La auzul sfaturilor lui Myriam, ea răspunde „da” fără să pară că a înţeles ceva, ca şi cum ar vrea să scape de această patroană

nervoasă şi insistentă. Cu Mila, care dormitează pe canapea, se arată exagerat de complice. Mimează neliniştea maternă, ea care nici măcar n-a ieşit bine din copilărie.

Abia seara, atunci când se întoarce acasă, e momentul în care Myriam se simte cel mai copleşită. Apartamentul e într-o dezordine infernală. Sunt jucării peste tot în camera de zi. Vasele murdare au fost aruncate în chiuvetă. Nişte piure de morcovi s-a uscat pe măsuță. Tânăra se ridică, uşurată asemenea unui prizonier care a fost eliberat din menghina celulei sale. Îşi pune bancnotele în buzunar şi aleargă spre uşă, cu mobilul în mână. Mai târziu, Myriam descoperă pe balcon vreo zece mucuri de ţigări rulate şi pe comoda albastră, în camera copiilor, o îngheţată de ciocolată care s-a topit, deteriorând vopseaua mobilei.

Timp de trei zile, Louise are coşmaruri. Se adânceşte nu într-un somn, ci într-o letargie perversă, în care ideile ei devin neclare, în care indispoziția ei creşte. Noaptea, e năpădită de un urlet interior care îi sfâşie măruntaiele. Cu cămaşa lipită de corp, scrâşnind din dinți, se afundă în salteaua canapelei-pat. Are impresia că fața ei este ținută sub tocul unei cizme, că gura îi e plină de pământ. Coapsele îi zvâcnesc precum coada unui mormoloc. Este total epuizată. Se trezeşte ca să bea apă şi ca să se ducă la toaletă şi se întoarce în firida ei.

Iese din somn aşa cum urci la suprafață de la adâncime, atunci când te-ai scufundat prea adânc, când oxigenul lipseşte, când apa nu mai este decât o magmă neagră şi cleioasă şi când te rogi să mai ai suficient aer şi suficientă forță ca să ajungi la suprafață şi să respiri lacom.

În carnețelul ei cu coperta înfloratã, ea şi-a notat termenul pe care-l folosise un doctor de la spitalul Henri-Mondor. „Melancolie delirantă". Lui Louise i se păruse frumos şi în tristețea ei apăruse brusc o tuşă de poezie, o evadare. Şi-a notat termenul cu scrisul său ciudat, făcut din majuscule strâmbe şi apăsate. Pe paginile acestui carnețel, cuvintele seamănă cu construcțiile din lemn ale lui Adam, care se clatină şi care sunt construite pentru unica plăcere de a le vedea surpându-se.

Pentru prima dată, se gândeşte la bătrânețe. La corpul care începe să deraieze, la gesturile care dor până-n măduva oaselor. La cheltuielile medicale care devin din ce în ce mai mari. Şi-apoi la angoasa unei bătrâneți morbide, la pat, bolnavă, în apartamentul cu geamuri murdare. A devenit o obsesie. Urăşte locul ăsta. Mirosul de mucegai care vine din cabina de duş o obsedează. Îl simte chiar şi în gură. Toate garniturile, toate interstițiile s-au umplut de muşchi verzui şi degeaba le răzuieşte ea cu furie, muşchiul renaşte peste noapte, mai dens ca niciodată.

O ură urcă în ea. O ură care vine să-i dea peste cap elanurile servile şi optimismul copilăresc. O ură care răvăşeşte tot. E cufundată într-un vis trist şi confuz. Bântuită de senzația că a văzut prea multe, c-a auzit prea multe din intimitatea altora, o intimitate la care ea nu a avut niciodată dreptul. Ea nu a avut niciodată o cameră a ei.

După două nopți de chin, se simte gata să-şi reia serviciul. A slăbit şi chipul ei de fetiță, palid şi supt, s-a alungit ca după un şoc. Se coafează, se machiază. Se calmează datorită fardului mov pe care şi-l întinde pe pleoape.

La ora şapte şi jumătate, deschide uşa apartamentului din Rue d'Hauteville. Mila, în pijamaua ei albastră, aleargă către bonă. Îi sare în brațe. Spune:

— Louise, tu eşti! Te-ai întors!

În brațele mamei sale, Adam se zbate. A auzit vocea lui Louise, i-a recunoscut mirosul de talc şi sunetul uşor al pasului ei pe parchet. Împinge cu mâinile lui mici pieptul mamei care, surâzătoare, îşi oferă copilul tandreței lui Louise.

În frigiderul lui Myriam sunt tot felul de cutii. Cutii foarte mici, puse unele peste altele. Mai sunt şi boluri, acoperite cu folie de aluminiu. Pe etajerele de plastic, se pot vedea bucăţele de lămâie, un capăt de castravete învechit, un sfert dintr-o ceapă al cărei miros năpădeşte bucătăria imediat ce deschizi uşa frigiderului. O bucată de brânză, din care n-a mai rămas decât crusta. În cutii, Myriam găseşte câteva boabe de mazăre care şi-au pierdut rotunjimea şi verdele strălucitor. Trei pateuri. O lingură de fiertură. Nişte fâşii de carne de curcan care n-ar putea hrăni o vrăbiuţă, dar pe care Louise le-a aranjat totuşi cu grijă.

Pentru Paul şi Myriam, ăsta este un subiect de glume. Capriciul acesta al lui Louise, fobia asta de a nu arunca mâncarea îi face să râdă la început. Bona răzuieşte cutiile de conserve, îi pune pe copii să lingă borcănelele de iaurt. Angajatorii ei găsesc lucrul ăsta ridicol şi emoţionant. Paul îşi bate joc de Myriam atunci când ea coboară, în toiul nopţii, ca să ducă gunoiul ce conţine resturi neconsumate sau o jucărie a Milei pe care nu au curajul s-o repare.

— Ţi-e frică să nu te certe Louise, recunoaşte! o fugăreşte el pe casa scării râzând.

Se amuză s-o vadă pe Louise studiind cu mare atenţie broşurile lăsate în cutia poştală de lanţurile de magazine din cartier, pe care ei au obiceiul să le arunce automat. Bona colecţionează cupoane de reducere pe care i le prezintă cu mândrie lui Myriam, iar acesteia îi e ruşine să lase să se vadă că lucrul ăsta i se pare idiot. De altfel, Myriam o dă pe Louise drept exemplu în faţa soţului şi a copiilor ei.

— Louise are dreptate. E aiurea să irosim mâncarea. Există copii care n-au ce să mănânce.

Dar, după câteva luni, mania asta devine un subiect de tensiuni. Myriam îi reproşează bonei obsesiile acesteia. Se plânge de rigiditatea, de paranoia ei.

— N-are decât să scormonească prin gunoi după ele, nu trebuie să-i dau eu socoteală, declară ea în faţa unui Paul

convins că trebuie să iasă de sub puterea lui Louise. Myriam se arată fermă. Îi interzice lui Louise să le dea copiilor produse expirate.

— Da, chiar şi expirate de o zi. Gata, am încheiat discuția.

Într-o seară, pe când Louise de-abia îşi revine după boală, Myriam ajunge acasă târziu. Apartamentul este cufundat în întuneric şi Louise aşteaptă în spatele uşii, cu haina pe ea şi geanta în mână. Nu zice decât la revedere şi intră repede în lift. Myriam e prea obosită ca să se gândească la asta sau ca să fie tulburată.

— Louise face pe supărata. Aşa, şi?

Ar putea să se arunce pe canapea şi să adoarmă, complet îmbrăcată, cu pantofii încă în picioare. În schimb, se îndreaptă spre bucătărie, să-şi toarne un pahar cu vin. Simte nevoia să se aşeze o clipă în camera de zi, să bea un pahar cu vin alb foarte rece, să se destindă fumând o țigară. Dacă nu i-ar fi teamă să nu-i trezească pe copii, ar face chiar şi-o baie.

Intră în bucătărie şi aprinde lumina. Încăperea pare şi mai curată decât de obicei. În aer se simte un miros puternic de săpun. Uşa frigiderului a fost curățată. Nimic nu zace în dezordine pe frontul de lucru. Hota nu are nicio urmă de grăsime, mânerele sertarelor au fost spălate cu buretele. Şi geamul, chiar în fața ei, sclipeşte de curățenie.

Myriam se pregăteşte să deschidă frigiderul când o vede. Acolo, în centrul măsuței la care mănâncă cei mici împreună cu bona lor. O carcasă de pui este aşezată pe o farfurie. O carcasă lucioasă, pe care n-a mai rămas nici măcar o fibră, nici cea mai mică urmă de carne. S-ar zice că a fost devorată de un vultur sau de-o insectă încăpățânată, minuțioasă. De o bestie, în orice caz.

Se uită fix la scheletul maroniu, la şira lui rotundă, la oasele lui ascuțite, la coloana vertebrală netedă şi curată. Pulpele au fost smulse, dar aripile, strâmbe, sunt încă acolo cu articulațiile întinse, gata să fie rupte. Cartilagiul lucios,

gălbui seamănă cu puroiul uscat. Prin găuri, între oasele mici, Myriam vede interiorul gol al toracelui negru şi golit de sânge. Nu mai e carne, nu mai sunt organe, nu mai e nimic care să putrezească pe acest schelet şi totuşi, lui Myriam îi pare că e o carcasă, un cadavru dezgustător care continuă să se descompună sub ochii ei, acolo, în bucătăria ei.

N-are nicio îndoială, a aruncat puiul chiar în dimineaţa asta. Carnea nu mai era comestibilă, evita astfel să-i îmbolnăvească pe copii. Îşi aduce aminte foarte bine că a scuturat farfuria deasupra sacului de gunoi şi că animalul a căzut, înconjurat de grăsime gelatinoasă. S-a prăbuşit cu un zgomot surd pe fundul coşului şi Myriam a spus „bleah”. Dimineaţă devreme, mirosul ăsta a îngreţoşat-o.

Myriam se apropie de animalul pe care nu îndrăzneşte să-l atingă. Asta nu poate să fie o eroare, o neglijenţă a lui Louise. Şi cu-atât mai puţin o glumă. Nu, carcasa miroase a detergent de vase cu migdale. Louise a spălat resturile puiului în multe ape, le-a şters şi le-a aşezat acolo, ca o răzbunare, ca un totem malefic.

Mai târziu, Mila i-a povestit totul mamei sale. Râdea, sărea, explicându-i cum îi învăţase Louise să mănânce cu degetele. În picioare pe scaune, Adam şi cu ea au răzuit carnea de pe oase. Carnea era uscată şi Louise le-a dat voie să bea un pahar mare de Fanta în timp ce mâncau, ca să nu se sufoce. A fost foarte atentă să nu se strice scheletul şi nu şi-a luat ochii de la animal. Le-a spus că era un joc şi că avea să-i răsplătească dacă respectau regulile cu mare atenţie. Şi la sfârşit, ca niciodată, au primit două dropsuri.

HECTOR ROUVIER

Au trecut zece ani, dar Hector Rouvier îşi aminteşte perfect mâinile lui Louise. E ceea ce atingea el cel mai adesea, mâinile ei. Aveau un miros de petale strivite şi unghiile ei erau întotdeauna date cu ojă. Hector le strângea, le ţinea la pieptul lui, le simţea pe ceafă atunci când se uita la un film la televizor. Mâinile lui Louise se scufundau în apa caldă şi frecau corpul slăbuţ al lui Hector. Ele făceau spumă de săpun în părul lui, alunecau la subraţul lui, îi spălau sexul, pântecul, fesele.

Întins în pat, cu faţa înfundată în pernă, îşi ridica bluza pijamalei ca să-i dea de înţeles lui Louise că aştepta mângâierile ei. Cu vârful unghiilor, ele parcurgeau spatele copilului a cărui piele se înfiora, tresărea şi el adormea, liniştit şi puţin stânjenit, ghicind vag strania excitaţie în care degetele lui Louise îl cufundaseră.

Pe drumul către şcoală, Hector strângea foarte tare mâinile bonei sale. Cu cât creştea, cu atât mai mult i se lărgeau palmele şi cu atât mai mult se temea să nu sfărâme oasele lui Louise, oasele ei de biscuit şi de porţelan. Falangele bonei trosneau în palma copilului şi uneori, Hector credea că el era cel care îi dădea mâna lui Louise şi o ajuta să treacă strada.

Louise n-a fost niciodată dură, nu. Nu-şi aminteşte s-o fi văzut înfuriindu-se. E sigur de asta, ea nu l-a lovit niciodată. A păstrat despre ea imagini vagi, neclare, în ciuda anilor petrecuţi lângă ea. Chipul lui Louise îi pare îndepărtat, nu e sigur că ar recunoaşte-o astăzi dacă ar întâlni-o din întâmplare pe stradă. Dar contactul obrazului ei, moale şi plăcut, mirosul pudrei ei, cu care ea îşi dădea dimineaţa şi seara, senzaţia ciorapilor ei bej pe faţa lui de copil, felul ei ciudat de a-l săruta, atingându-l uneori şi cu dinţii, muşcându-l uşor ca pentru a-i arăta ferocitatea bruscă a iubirii ei, dorinţa ei de a-l poseda în întregime. De toate astea, da, îşi aminteşte.

Nu a uitat nici talentele ei de cofetar. Prăjiturile pe care ea le aducea în faţa şcolii şi felul în care se bucura de lăcomia băieţelului. Gustul sosului de roşii făcut de ea, felul ei de a condimenta fripturile pe care de-abia le frigea, supa ei cremă de ciuperci sunt amintiri pe care el le evocă adesea. O mitologie legată de copilărie, de lumea de dinainte de mâncărurile semipreparate din faţa ecranului calculatorului.

Îşi aminteşte, de asemenea, sau mai degrabă crede că-şi aminteşte că ea avea o răbdare infinită cu el. Cu părinţii lui, ceremonia de dinainte de culcare se încheia adesea rău. Anne Rouvier, mama lui, îşi pierdea răbdarea atunci când Hector plângea, o implora să lase uşa deschisă, cerea încă o poveste, un pahar cu apă, jura că văzuse un monstru, că îi era încă foame.

— Şi mie, îi mărturisise Louise, mi-e frică să adorm.

Era indulgentă în legătură cu coşmarurile lui şi era în stare să-i mângâie tâmplele ore în şir şi să-i însoţească, cu degetele ei lungi care miroseau a trandafiri, drumul către somn. Îşi convinsese patroana să lase o veioză aprinsă în camera copilului.

— Nu e nevoie să-l supunem la o astfel de spaimă.

Da, plecarea ei a fost o ruptură. I-a lipsit, îngrozitor de tare, şi a urât-o pe tânăra care a înlocuit-o, o studentă care venea să-l ia de la şcoală, care îi vorbea în engleză şi care, după cum spunea mama lui, „îl stimula intelectual”. I-a purtat pică lui Louise pentru că îl părăsise, pentru că nu şi-a ţinut promisiunile arzătoare pe care i le făcuse, pentru că a trădat jurămintele de dragoste eternă, după ce îi promisese că era singurul şi că nimeni nu putea să-l înlocuiască. Într-o zi, ea n-a mai fost acolo şi Hector n-a îndrăznit să pună întrebări. N-a ştiut s-o regrete pe această femeie care îl părăsise, deoarece, în ciuda celor opt ani ai lui, intuia că acea iubire era ridicolă, că aveau să-şi bată joc de el şi că cei care erau înduioşaţi se cam prefăceau.

Hector îşi lasă capul în jos. Tace. Mama lui este aşezată pe un scaun, lângă el, şi îşi pune mâna pe umărul lui. Îi spune:

— E bine, dragul meu.

Dar Anne e agitată. În faţa poliţiştilor, ea are privirea vinovată. Caută ceva ce ar putea mărturisi, o greşeală pe care ar fi comis-o cu mult timp în urmă şi pentru care ei ar vrea s-o pedepsească. A fost întotdeauna aşa, inocentă şi paranoică. N-a trecut niciodată prin vreo vamă fără să transpire. Într-o zi, a suflat, trează şi însărcinată, într-un test de alcoolemie, convinsă că va fi arestată.

Căpitanul, o femeie drăguţă al cărei păr brun şi des este prins în coadă de cal, se aşază pe biroul ei, în faţa lor. O întreabă pe Anne cum a intrat în contact cu Louise şi motivele care au îndemnat-o s-o angajeze drept bona copiilor ei. Anne răspunde cu calm. Nu doreşte decât un lucru, s-o mulţumească pe poliţistă, să-i dea un indiciu şi, mai ales, să ştie de ce e acuzată Louise.

Louise i-a fost recomandată de o prietenă. Aceasta îi spusese numai lucruri bune despre ea. Şi, de altfel, ea însăşi a fost mereu mulţumită de bona sa.

— Hector, o să observaţi asta dumneavoastră înşivă, era foarte ataşat de ea.

Doamna căpitan îi zâmbeşte adolescentului. Se întoarce în spatele biroului său, deschide un dosar şi întreabă:

— Vă aduceţi aminte de telefonul pe care vi l-a dat doamna Massé? Acum mai bine de un an, în ianuarie?

— Doamna Massé?

— Da, amintiţi-vă. Louise vă dăduse drept referinţă şi Myriam Massé – voia să ştie ce credeaţi despre ea.

— Aşa este, îmi amintesc. I-am spus că Louise era o bonă excepţională.

Se află, de mai bine de două ore, în această încăpere rece, care nu le oferă nicio distracţie. Biroul e foarte ordonat. Nicio fotografie nu e lăsată la vedere. Nu sunt afişe lipite pe perete, niciun anunţ cu persoane căutate. Doamna căpitan se

opreşte uneori în mijlocul câte unei fraze şi iese din birou scuzându-se. Anne şi fiul ei o văd prin geam cum răspunde la mobil, cum îi şopteşte ceva la ureche unui coleg sau bea o cafea. Nu au chef să-şi vorbească, nici măcar ca să-şi distragă atenţia. Aşezaţi unul lângă altul, se evită, se fac că uită că nu sunt singuri. Se mulţumesc să respire apăsat, să se ridice pentru a se învârti în jurul scaunului. Hector îşi verifică telefonul mobil. Anne îşi ţine în braţe geanta de piele neagră. Se plictisesc, dar sunt prea politicoşi şi prea temători ca să-i arate poliţistei cel mai mic semn de enervare. Epuizaţi, supuşi, aşteaptă să fie eliberaţi.

Doamna căpitan scoate la imprimantă nişte documente pe care li le întinde.

— Semnaţi aici şi aici, vă rog!

Anne se apleacă deasupra foii şi, fără să ridice ochii, întreabă, cu o voce neutră:

— Ce-a făcut Louise? Ce s-a întâmplat?

— Este acuzată că a omorât doi copii.

Doamna căpitan are cearcăne. Pungi vineţii şi umflate îi fac privirea şi mai grea şi, în mod ciudat, o fac şi mai atrăgătoare.

Hector iese în stradă, în căldura de iunie. Fetele sunt frumoase şi el are chef să crească, să fie liber, să fie bărbat. Cei optsprezece ani ai lui îl apasă, ar vrea să-i lase în urmă, aşa cum a lăsat-o pe mama lui în faţa uşii comisariatului, buimacă, înfrigurată. Îşi dă seama că nu surpriză sau stupefacţie a simţit el mai întâi adineauri, de faţă cu poliţista, ci un sentiment de uşurare imens şi dureros. O bucurie intensă, chiar. Ca şi cum ar fi ştiut întotdeauna că o ameninţare planase asupra lui, o ameninţare albă, sulfuroasă, inexprimabilă. O ameninţare pe care doar el, cu ochii şi cu inima lui de copil, era capabil s-o perceapă. Destinul a vrut ca nenorocirea să lovească în altă parte.

Doamna căpitan a părut să-l înțeleagă. Mai devreme, i-a privit cu atenție chipul impasibil şi i-a zâmbit. Aşa cum le zâmbeşti supraviețuitorilor.

Toată noaptea, Myriam se gândeşte la această carcasă aşezată pe masa din bucătărie. De îndată ce închide ochii, îşi imaginează scheletul animalului, chiar acolo, lângă ea, în patul ei.

Şi-a băut paharul cu vin dintr-o suflare, cu mâna pe măsuță, uitându-se la carcasă cu colțul ochiului. Îi era silă s-o atingă, să simtă contactul cu ea. Avea sentimentul ciudat că atunci s-ar fi putut întâmpla ceva, că animalul ar fi putut să prindă din nou viață şi să-i sară în față, să se agate de părul ei, s-o țintuiască la perete. A fumat o țigară la fereastra din camera de zi şi s-a întors în bucătărie. Şi-a pus o pereche de mănuşi de plastic şi a aruncat scheletul în coşul de gunoi. A mai aruncat şi farfuria şi cârpa care se afla lângă ea. A coborât în grabă sacii negri şi a închis cu violență uşa imobilului în urma ei.

S-a băgat în pat. Inima îi bătea atât de tare în piept, încât îi era greu să respire. A încercat să doarmă şi-apoi, când n-a mai rezistat, l-a sunat pe Paul şi, în lacrimi, i-a spus toată povestea cu puiul. Lui i se pare că ea dramatizează. Râde de acest scenariu prost de film de groază.

— Doar n-o să cazi într-o astfel de stare pentru o poveste cu o pasăre?

Încearcă s-o facă să râdă, să se îndoiască de gravitatea situației. Myriam îi închide telefonul în nas. El încearcă să sune din nou, dar ea nu răspunde.

Insomnia îi este bântuită de gânduri acuzatoare, apoi de vinovăție. Începe prin a o pune la zid pe Louise. Îşi spune că e nebună. Poate chiar periculoasă. Că nutreşte împotriva patronilor ei o ură sordidă, o poftă de răzbunare. Miriam îşi reproşează că nu a cântărit bine violența de care e în stare Louise. Observase deja că bona putea să se înfurie pentru astfel de lucruri. Odată, Mila a pierdut o vestă la şcoală şi Louise a făcut din asta obsesie. În fiecare zi, îi vorbea lui

Myriam despre vesta aceea albastră. Îşi jurase s-o găsească, le hărţuise pe învăţătoare, pe paznică şi pe femeile de la cantină. Într-o luni dimineaţă, a găsit-o pe Myriam îmbrăcând-o pe Mila. Fetiţa purta vesta albastră.

— Ai găsit-o? a întrebat bona, cu privirea aprinsă.

— Nu, dar am cumpărat una la fel.

Pe Louise a apucat-o o furie incontrolabilă.

— Bine c-am căutat-o eu până la epuizare. Şi ce vrea să însemne asta? Ne dispar lucruri, nu avem grijă de ele, dar nu-i nimic, pentru că mămica o să-i cumpere Milei o vestă nouă, nu?

Şi-apoi, Myriam întoarce aceste acuzaţii împotriva ei înseşi.

— Eu sunt de vină, îşi spune ea, pentru că am mers prea departe. Ăsta e felul ei de a-mi spune că sunt risipitoare, superficială, dezinteresată. Probabil că Louise a luat ca pe un afront faptul că eu am aruncat puiul, ea care are fără îndoială probleme cu banii. În loc s-o ajut, am umilit-o.

Se trezeşte, în zori, cu impresia că a dormit foarte puţin. Când se dă jos din pat, observă imediat că lumina e aprinsă în bucătărie. Iese din dormitor şi o vede pe Louise, aşezată în faţa ferestrei micuţe care dă spre curtea interioară. Bona ţine în mâini ceaşca ei de ceai, cea pe care i-a cumpărat-o Myriam de ziua ei. Chipul ei pluteşte într-un nor de vapori. Louise seamănă cu o bătrânică, cu o fantomă care tremură în dimineaţa palidă. Părul, pielea ei s-au golit de orice urmă de culoare. Myriam are impresia că, în ultimul timp, Louise se îmbracă mereu la fel, cu bluza asta albastră, cu gulerul ăsta rotund, care îi provoacă sila într-o secundă. Ar vrea tare mult să nu trebuiască să-i vorbească. Ar vrea s-o facă să dispară din viaţa ei, fără efort, cu un singur gest, dintr-o singură bătaie de gene. Dar Louise e acolo, îi zâmbeşte.

Cu vocea ei subţire, o întreabă:

— Vă fac o cafea? Păreţi obosită.

Myriam întinde mâna şi ia ceaşca fierbinte.

Se gândeşte la ziua lungă care o aşteaptă, la faptul că va trebui să apere un bărbat în faţa curţii cu juri. În propria-i bucătărie, în faţa lui Louise, cântăreşte ironia situaţiei. Ei, care este admirată de toată lumea pentru combativitatea şi pe care Pascal o laudă pentru curajul de a-şi înfrunta adversarii, i s-a pus un nod în gât în faţa acestei micuţe femei blonde.

Unii adolescenţi visează la platouri de cinema, la terenuri de fotbal, la săli de concert pline ochi. Myriam a visat întotdeauna la curtea cu juri. Deja de pe vremea când era studentă, încerca să asiste cât mai des posibil la procese. Mama ei nu înţelegea cum putea cineva să fie atât de pasionat de poveşti sordide cu violuri, de expunerea precisă, sinistră, fără emoţie, a incesturilor sau a crimelor. Myriam îşi pregătea examenul pentru barou când a început procesul lui Michel Fourniret[6], criminalul în serie al cărui caz l-a urmărit cu atenţie. Închiriase o cameră în centru, în Charleville-Mézières, şi în fiecare zi se alătura grupului de casnice venite să vadă monstrul. În afara Palatului de Justiţie fusese instalat un cort imens, unde publicul, foarte numeros, putea să asiste în direct la audieri graţie unor ecrane uriaşe. Ea se ţinea puţin la distanţă. Nu vorbea cu restul femeilor. Se simţea nelalocul ei atunci când aceste femei cu pielea rumenă, cu părul scurt, cu unghiile tăiate foarte scurt, întâmpinau camioneta acuzatului cu insulte şi scuipături. Ea, care era plămădită din principii şi-atât de rigidă uneori, era fascinată de acest spectacol de ură sinceră, de aceste chemări la răzbunare.

---

[6] Michel Fourniret este un criminal în serie francez, care a mărturisit în lunile iunie şi iulie 2004 răpirea, violarea şi uciderea a nouă fetiţe în decurs de paisprezece ani, din 1987 până în 2001. A mai fost acuzat şi de alte zece crime, nouă în Franţa şi una în Belgia, şi a fost găsit vinovat pentru şapte dintre aceste acuzaţii. Procesele au început pe data de 27 martie 2008 şi s-au terminat pe 28 mai, în acelaşi an. Este cunoscut drept „Căpcăunul/Bestia din Ardeni". A fost condamnat la închisoare pe viaţă. *(N.t.)*

Myriam ia metroul şi ajunge mai devreme în faţa Palatului de Justiţie. Fumează o ţigară şi ţine cu vârful degetelor şnurul roşu cu care e legat dosarul ei enorm. De mai bine de o lună, Myriam îl ajută pe Pascal cu pregătirea acestui proces. Pârâtul, un bărbat de douăzeci şi patru de ani, e acuzat de a fi condus, împreună cu trei complici, un raid punitiv împotriva a doi sri-lankezi. Sub imperiul alcoolului şi al cocainei, ei i-au bătut măr pe cei doi bucătari fără acte şi fără istoric. Au lovit, iar şi iar, până ce unul dintre cei doi a murit, până ce şi-au dat seama că greşiseră ţinta, că încurcaseră un negru cu un altul. N-au ştiut să explice de ce. N-au putut nici să nege, daţi în vileag de înregistrarea unei camere de supraveghere.

În timpul primei întrevederi, bărbatul şi-a povestit viaţa avocaţilor, o istorisire înfloritã de minciuni, de exagerări evidente. Pus faţă în faţă cu perspectiva închisorii pe viaţă, lui i se părea nimerit să-i facă ochi dulci lui Myriam. Ea a făcut totul pentru a păstra „distanţa potrivită”. Este expresia pe care o foloseşte întotdeauna Pascal şi pe care se bazează, după spusele lui, succesul unei speţe. Myriam a încercat să discearnă adevărul de minciună, metodic, cu probe concludente. Cu vocea ei de învăţătoare, alegând cuvinte simple, dar aspre, ea i-a explicat că minciuna era o proastă tehnică de apărare şi că în momentul de faţă el nu avea nimic de pierdut dacă spunea adevărul.

Pentru proces, i-a cumpărat tânărului o cămaşă nouă şi l-a sfătuit să renunţe la glumele de prost gust şi la acest surâs pieziş care îi dă aerul unui fanfaron.

— Trebuie să demonstrăm că şi dumneavoastră sunteţi o victimă.

Myriam reuşeşte să se concentreze şi lucrul o face să-şi uite noaptea de coşmar. Îi interoghează pe cei doi experţi care vin la bară ca să vorbească despre profilul psihologic al clientului ei. Una dintre victime depune mărturie, cu ajutorului unui interpret. Mărturia este laborioasă, dar

emoția e palpabilă în rândul asistenței. Acuzatul rămâne cu ochii plecați, impasibil.

Pe durata unei pauze, când şedința de judecată se suspendă, în timp ce Pascal vorbeşte la telefon, Myriam rămâne aşezată pe un culoar, cu privirea goală, cuprinsă de un sentiment de panică. Cu siguranță că a tratat această chestiune a datoriilor cu prea multă aroganță. Din discreție sau din superficialitate, nu a citit în amănunt scrisoarea de la Administrația Financiară. Ar fi trebuit să păstreze documentele, îşi spune ea. În nenumărate rânduri i-a cerut lui Louise să i le aducă. Louise a început prin a-i spune că le uitase, că avea să se gândească la asta a doua zi, sigur. Myriam a încercat să afle mai multe. I-a pus întrebări despre Jacques, despre acele datorii care păreau să se fi adunat de mulți ani. A întrebat-o dacă Stéphanie ştia de dificultățile ei. Întrebărilor ei, puse pe un ton blând şi înțelegător, Louise îi opunea o tăcere ermetică. „Din pudoare, s-a gândit Myriam." O modalitate de a păstra granița dintre lumile noastre. A renunțat atunci s-o mai ajute. Avea impresia îngrozitoare că purtarea ei curioasă însemnase tot atâtea lovituri date corpului fragil al lui Louise, acest corp care de câteva zile pare să se ofilească, să pălească, să dispară. Pe acest culoar întunecat, unde pluteşte o zarvă obsedantă, Myriam se simte neajutorată, pradă unei epuizări grele şi profunde.

În dimineața asta, Paul a sunat-o din nou. A fost blând şi împăciuitor. S-a scuzat pentru că reacționase prosteşte. Pentru ca nu o luase în serios.

— O să facem cum vei vrea tu, a repetat el. În condițiile astea, nu putem s-o mai ținem. Şi a adăugat, pragmatic: Aşteptăm să vină vara, plecăm în vacanță şi la întoarcere îi dăm de înțeles că nu prea mai avem nevoie de ea.

Myriam i-a răspuns pe un ton sec, fără convingere. Se gândeşte iar la bucuria copiilor atunci când au revăzut-o pe bonă după acele câteva zile de concediu medical. La privirea tristă pe care i-a aruncat-o Louise, la chipul ei fantomatic.

Aude încă scuzele mascate şi puțin ridicole, ruşinea ei de a fi lipsit de la datorie.

— N-o să se mai repete. Vă promit!

Bineînțeles, ar fi de-ajuns ca să pună capăt acum, să oprească totul aici. Dar Louise are cheile de la apartamentul lor, ştie totul, s-a încrustat în viața lor atât de adânc încât acum pare imposibil de dislocat. O vor respinge şi ea va reveni. Îşi vor lua adio de la ea şi ea va lovi cu pumnii în uşă, se va întoarce totuşi, va fi amenințătoare, ca un amant rănit.

STÉPHANIE

Stéphanie a avut mare noroc. Când a intrat la colegiu[7], doamna Perrin, angajatoarea lui Louise, i-a propus s-o înscrie pe tânăra fată la un liceu parizian, mult mai bine cotat decât cel la care ar fi trebuit ea să meargă la Bobigny. Femeia a vrut să facă un gest frumos pentru această biată Louise, care munceşte atât şi care e atât de vrednică.

Dar Stéphanie nu s-a dovedit a fi la înălțimea acestei mărinimii. La doar câteva săptămâni după ce a trecut în clasa a şaptea, au început necazurile. Perturba orele. Nu putea să se abțină să nu pufnească în râs, să nu arunce cu obiecte prin clasă, să nu le răspundă grosolan profesorilor. Celelalte eleve credeau despre ea că era în acelaşi timp amuzantă şi obositoare. Ascundea de Louise calificativele din carnetul ei de corespondență[8], avertismentele, convocările la director. A început să chiulească de la ore şi să fumeze iarbă înainte de prânz, întinsă pe băncile dintr-un părculeț din arondismentul XV.

Într-o seară, doamna Perrin a chemat-o pe bonă la ea ca să-i expună profunda ei dezamăgire. Se simțea trădată. Din cauza lui Louise, îi fusese îngrozitor de ruşine. Se făcuse de râs în fața directorului pe care-l convinsese cu greu şi care-i făcuse o favoare acceptând-o pe Stéphanie. În mai puțin de o săptămână, tânăra fată a fost convocată în fața consiliului disciplinar, unde Louise trebuia să se prezinte la rândul ei.

— E ca un tribunal, i-a explicat sec patroana ei. Dumneavoastră va trebui s-o apărați.

---

[7] În sistemul educațional francez, „colegiu” este denumirea curentă pentru primul ciclu de studii din învățământul secundar. Durează patru ani, în continuarea şcolii primare. Tranşa de vârstă este, în general, cea cuprinsă între 11–12 ani (începutul clasei a treia) şi 14–15 ani (sfârşitul clasei a şasea, după acelaşi sistem). *(N.t.)*

[8] În Franța, document pe care trebuie şi-l poarte un elev asupra sa, care serveşte la comunicarea dintre părinții sau tutorii săi legali şi instituția de învățământ de care aparține acesta. *(N.t.)*

La ora trei după-amiază, Louise şi fiica ei au intrat în sală. Era o încăpere rotundă, prost încălzită, ale cărei ferestre mari, cu geamurile verzi şi albastre, răspândeau o lumină ca de biserică. O duzină de persoane – profesori, consilieri, reprezentanți ai părinților – erau aşezate în jurul unei mese mari de lemn. Fiecare a luat pe rând cuvântul.

— Stéphanie este inadaptată, indisciplinată, insolentă.

— Nu e o fată rea, a adăugat cineva. Dar când o apucă, nu mai poți să te înțelegi cu ea.

Ei se miră că Louise n-a reacționat niciodată în fața anvergurii acestui dezastru. Că nu a răspuns solicitărilor de a purta o discuție pe care profesorii i le-au trimis. O sunaseră pe mobil, îi lăsaseră chiar şi mesaje, care rămăseseră toate fără răspuns.

Louise i-a implorat să-i mai dea o şansă fiicei ei. Plângând, le-a explicat cât de mult se ocupa de copiii ei, că îi pedepsea când nu ascultau de ea. Că le interzicea să se uite la televizor în timp ce-şi făceau temele. A spus că ea avea principii şi o mare experiență în educarea copiilor. Doamna Perrin o avertizase, era vorba chiar de un tribunal şi ea era cea judecată. Ea, care nu era o mamă bună.

În jurul mesei mari de lemn, în această sală înghețată, în care rămăseseră toți cu paltoanele pe ei, profesorii şi-au înclinat capul într-o parte. Au repetat:

— Noi nu punem la îndoială eforturile dumneavoastră, doamnă. Suntem siguri că faceți toate eforturile.

O profesoară de franceză, o femeie subțire şi amabilă, a întrebat-o:

— Câți frați şi surori are Stéphanie?

— Nu are niciunul, a răspuns Louise.

— Dar ne-ați vorbit de copiii dumneavoastră, nu?

— Da, copiii de care am grijă. Cei de care mă ocup în fiecare zi. Şi puteți să mă credeți, patroana mea e foarte mulțumită de educația pe care le-o dau copiilor ei.

Le-au cerut să iasă din sală, ca să-i lase să delibereze. Louise s-a ridicat şi le-a zâmbit într-un fel în care îşi imagina

ea că zâmbesc femeile de lume. Pe culoarul liceului, în faţa terenurilor de baschet, Stéphanie continua să râdă prosteşte. Era prea rotundă, prea înaltă, ridicolă cu coada ei de cal prinsă în creştetul capului. Purta nişte colanţi cu imprimeu care-i făceau nişte coapse enorme. Caracterul solemn al acestei adunări nu părea s-o fi intimidat, era doar plictisită. Ei nu i-a fost frică, dimpotrivă, zâmbea cu subînţeles, ca şi cum aceşti profesori care purtau pulovere de mohair demodate şi fulare de bunicuţă nu erau altceva decât nişte actori proşti.

Imediat ce a ieşit din sala de consiliu, şi-a regăsit buna dispoziţie, aerul ei fanfaron de codaşă. Pe culoar, îşi asalta colegii care ieşeau din clasă, sărea şi îi şoptea secrete la ureche unei fete timide care se abţinea să nu pufnească în râs. Lui Louise îi venea s-o plesnească, s-o zgâlţâie zdravăn. Ar fi vrut s-o facă să înţeleagă cât de multe umilinţe şi eforturi o costase faptul de-a fi crescut o fată ca ea. Ar fi vrut s-o bage cu nasul în sudoarea şi în angoasele ei, să-i smulgă din piept nepăsarea ei stupidă. Să facă fărâme ce-i mai rămânea din copilărie.

Pe acel culoar zgomotos, Louise se abţinea să nu tremure. Se mulţumea s-o reducă pe Stéphanie la tăcere strângând-o, din ce în ce mai tare, cu degetele de braţul durduliu.

— Puteţi să intraţi înapoi în sală.

Dirigintele a băgat capul pe uşă şi le-a făcut semn să se reaşeze pe scaunele lor. Nu le luase nici măcar zece minute ca să delibereze, dar Louise nu a înţeles că ăsta era un semn rău.

Odată ce mama şi fiica s-au aşezat la locurile lor, profesorul a luat cuvântul. Stéphanie, a explicat el, este un element perturbator pe care cu toţii eşuează în a-l îndruma. Degeaba au încercat, folosind toate metodele pedagogice, nimic nu a dat rezultate. Şi-au epuizat toate competenţele. Au o responsabilitate şi nu pot să-i permită să ia toată clasa ostatică.

— Poate că, adaugă profesorul, lui Stéphanie îi va merge mai bine într-un cartier mai aproape de casă. Într-un mediu care îi seamănă, unde ar avea repere, înțelegeți?

Era luna martie. Iarna întârzia să plece. Aveai impresia că frigul nu va înceta niciodată.

— Dacă aveți nevoie de ajutor pentru aspectele administrative, există persoane care vă pot ajuta, a asigurat-o consiliera pentru orientare.

Louise nu înțelegea. Stéphanie fusese exmatriculată.

În autobuzul care le ducea acasă, Louise a rămas tăcută. Stéphanie chicotea, se uita pe geam, cu căştile înfundate în urechi. Au parcurs strada cenuşie care ducea până la casa lui Jacques. Au trecut prin fața pieței şi Stéphanie încetinea pasul ca să privească tarabele. Pe Louise a apucat-o ura față de dezinvoltura ei, de egoismul ei adolescentin. A apucat-o de mânecă şi-a tras-o cu o forță şi o brutalitate incredibile. O cuprindea o furie din ce în ce mai neagră, din ce în ce mai arzătoare. Simțea nevoia să-şi înfigă unghiile în pielea moale a fiicei ei.

A deschis portița de la intrare şi nici n-a apucat bine s-o închidă în urma lor că a şi început s-o snopească în bătaie pe Stéphanie. A lovit-o mai întâi pe spate, cu lovituri de pumn care au aruncat-o pe fiica ei pe jos. Adolescenta, chircită, țipa. Louise a continuat s-o lovească. Toată forța ei de colos s-a dezlănțuit şi mâinile ei minuscule au acoperit chipul lui Stéphanie de palme usturătoare. O trăgea de păr, îi dădea la o parte brațele cu care fiica sa îşi înconjura capul ca să se apere. Îi dădea palme peste ochi, o insulta, o zgâria până la sânge. Când Stéphanie n-a mai mişcat, Louise a scuipat-o în obraz.

Jacques a auzit zgomotul şi s-a apropiat de fereastră. A privit-o pe Louise aplicându-i o corecție fiicei ei fără să încerce să le despartă.

Tăcerile şi neînțelegerile au contaminat totul. În apartament, atmosfera e apăsătoare. Myriam încearcă să nu le arate nimic din toate astea copiilor, dar este distantă față de Louise. Îi vorbeşte răstit, îi dă instrucțiuni precise. Urmează sfaturile lui Paul, care îi repetă:

— E angajata, nu prietena noastră.

Cele două nu-şi mai beau ceaiul împreună în bucătărie, Myriam aşezată la masă, Louise sprijinită de blatul de lucru. Myriam nu mai spune cuvinte amabile: „Louise, sunteți un înger" sau „nu există două ca dumneavoastră". Nu-i mai propune, vineri seara, să termine împreună sticla de vin roze care zace în fundul frigiderului.

— Copiii se uită la un film, putem şi noi să ne facem o mică plăcere, spunea atunci Myriam.

Acum, când una deschide uşa, cealaltă o închide în urma ei. Se găsesc din ce în ce mai rar împreună în aceeaşi cameră şi execută o savantă coregrafie de evitare.

Apoi primăvara izbucneşte, ardentă, nesperată. Zilele se lungesc şi copacii îşi desfac primii muguri. Vremea frumoasă vine să mături obiceiurile, o scoate pe Louise afară, în parcuri, cu copiii. Într-o seară, ea o întreabă pe Myriam dacă poate să termine programul mai devreme.

— Am o întâlnire, îi explică ea cu vocea emoționată.

Se întâlneşte cu Hervé în cartierul unde lucrează el şi, împreună, se duc la film. Hervé ar fi preferat să bea un pahar de vin la o terasă, dar Louise a insistat. De altfel, filmul i-a plăcut mult, aşa că se întorc să-l vadă şi săptămâna următoare. În sala de cinema, Hervé dormitează discret lângă Louise.

În cele din urmă, ea acceptă să bea un pahar de vin la o terasă, într-o cafenea de pe marile bulevarde. Hervé este un om fericit, se gândeşte ea. Vorbeşte zâmbind despre proiectele lui. O vacanță pe care şi-ar putea-o petrece împreună în Munții Vosges. S-ar scălda goi în lacuri, ar dormi într-o cabană pe al cărei proprietar îl cunoaşte el. Şi ar

asculta muzică tot timpul. El i-ar arăta colecția lui de discuri şi e sigur că, foarte repede, ea nu s-ar mai putea lipsi de ea. Hervé ar vrea să iasă la pensie şi nu-şi imaginează că ar putea să profite singur de aceşti ani de odihnă. S-au făcut deja cincisprezece ani de când a divorțat. Nu are copii şi singurătatea îl apasă.

Hervé a încercat toate stratagemele până ce Louise a acceptat, într-o seară, să-l însoțească la el acasă. O aşteaptă la „Paradis", cafeneaua din fața imobilului soților Massé. Iau metroul împreună şi Hervé îşi aşază mâna roşiatică pe genunchiul lui Louise. Ea îl ascultă, cu ochii ațintiți asupra acestei mâini de bărbat, această mână care se instalează, care începe, care ar vrea mai mult. Această mână discretă care îşi ascunde bine intențiile.

Fac dragoste prosteşte, el deasupra ei, cu bărbiile ciocnindu-li-se uneori. Întins deasupra ei, el horcăie, dar ea nu ştie dacă e de plăcere sau pentru că îl dor articulațiile, iar ea nu-l ajută. Hervé este atât de scund încât ea poate să-i simtă gleznele peste ale ei. Gleznele lui groase, picioarele lui păroase, şi-atunci contactul ăsta îi pare şi mai necuviincios, şi mai intruziv decât sexul bărbatului înăuntrul ei. Jacques era atât de înalt şi făcea dragoste aşa cum pedepseşti, cu furie. Din îmbrățişarea asta, Hervé a ieşit uşurat, eliberat de o greutate, şi a fost mai familiar cu ea.

Acolo, în patul lui Hervé, în locuința lui socială de la Porte de Saint-Ouen, cu bărbatul adormit alături, s-a gândit ea la un bebeluş. Un bebeluş, unul minuscul, un nou-născut, un bebeluş învelit cu totul în acel miros cald al vieții care începe. Un bebeluş cedat dragostei, pe care ea l-ar îmbrăca în costumase în tonuri pastel şi care ar trece din brațele ei în cele ale lui Myriam şi-apoi ale lui Paul. Un sugar care i-ar ține pe toți apropiați, care i-ar uni în acelaşi elan de tandrețe. Care ar şterge neînțelegerile, disensiunile, care are reda un sens obiceiurilor. Pe acest bebeluş, ea l-ar legăna pe genunchii ei ore în şir, într-o cămăruță de-abia luminată de o

lampă de veghe pe care vapoare şi insule se învârt în cerc. L-ar mângâia pe căpşorul lui chel şi şi-ar înfunda cu blândeţe degetul mic în gura copilului. El s-ar opri din plâns, sugând cu gingiile lui umflate unghia ei dată cu ojă.

A doua zi de dimineaţă, ea face patul lui Paul şi al lui Myriam cu şi mai multă grijă decât de obicei. Îşi trece mâna peste aşternuturi. Caută o urmă a îmbrăţişărilor lor, o urmă a copilului despre care e sigură acum că va veni. O întreabă pe Mila dacă ar vrea un frăţior sau o surioară.

— Un bebeluş de care ne-am ocupa noi două împreună, ce părere ai?

Louise speră că Mila o să-i vorbească mamei ei despre asta, că ea îi va insufla ideea care-şi va croi apoi drum în tânăra femeie şi se va impune. Şi, într-o zi, fetiţa o întreabă pe Myriam, sub ochii încântaţi ai lui Louise, dacă are un bebeluş în burtă.

— Ah, nu, mai degrabă aş muri, răspunde Myriam râzând.

Louise crede că nu e bine. Ea nu înţelege râsul lui Myriam, uşurinţa cu care ea tratează întrebarea asta. Myriam spune aşa, asta e sigur, pentru a alunga spiritele rele. Ea mimează indiferenţa, dar nu se gândeşte mai puţin la asta. În septembrie, Adam va merge şi el la grădiniţă, casa va fi goală, Louise nu va mai avea nimic de făcut. Ar fi bine ca un alt copil să vină ca să-i umple lungile zile de iarnă.

Louise ascultă discuţiile. Apartamentul este mic, nu face asta intenţionat, dar în cele din urmă află tot. Doar că în ultimul timp, Myriam vorbeşte mai încet. Închide uşa în urma ei când vorbeşte la telefon. Şopteşte, cu buzele peste umărul lui Paul. Par să aibă secrete.

Louise îi vorbeşte Wafei despre acest copil care se va naşte. Despre bucuria pe care i-o va aduce şi despre munca suplimentară.

— Cu trei copii, nu vor putea să se descurce fără mine.

Louise trece prin momente de euforie. Are intuiţia fugară, amorfă, a unei vieţi care se va lărgi, a spaţiilor mai mari, a

unei iubiri mai pure, a unor apetituri vorace. Se gândeşte la vară, care este atât de aproape, la vacanţele în familie. Îşi imaginează mirosul pământului proaspăt săpat şi sâmburi de măsline putrede pe marginea unui drum. Bolta pomilor fructiferi în lumina lunii şi nimic de îmbrăcat, nimic de acoperit, nimic de ascuns.

Începe din nou să gătească, ea, ale cărei mâncăruri, în aceste ultime săptămâni, deveniseră aproape necomestibile. Pregăteşte pentru Myriam orez cu lapte şi scorţişoară, supe condimentate şi tot felul de mâncăruri renumite că sporesc fertilitatea. Observă cu atenţie de tigroaică corpul tinerei femei. Îi scrutează limpezimea tenului, greutatea sânilor, strălucirea părului, tot atâtea semne care, crede ea, anunţă o sarcină.

Se ocupă de rufele murdare cu o concentrare de preoteasă, de vrăjitoare voodoo. Ca întotdeauna, goleşte maşina de spălat, întinde chiloţii lui Paul. Ţine să spele de mână lenjeria delicată şi, în chiuveta de la bucătărie, ţine sub jetul de apă rece chiloţii lui Myriam, sutienele ei de dantelă sau de mătase. Spune rugăciuni.

Dar Louise e, fără încetare, dezamăgită. Nici nu trebuie să cotrobăie prin gunoi. Nimic nu-i scapă. A văzut pata de pe pantalonul de pijama aruncat la picioarele patului, pe partea pe care doarme Myriam. Pe pardoseala băii, în dimineaţa asta, a observat o pată minusculă de sânge. O pată atât de mică încât Myriam nu a curăţat-o şi care s-a uscat pe pardoseala verde cu alb.

Sângele revine fără încetare, ea îi cunoaşte mirosul, acest sânge pe care Myriam nu poate să i-l ascundă şi care, în fiecare lună, semnează condamnarea la moarte a unui copil.

Zilele de deprimare se succed euforiei. Lumea pare să se restrângă, să se dezică, să apese corpul cu o greutate zdrobitoare. Paul şi Myriam închid deasupra ei uşi pe care ea ar vrea să le spargă. N-are decât o dorinţă: să facă parte din lumea lor, să-şi găsească locul, să se cuibărească, să sape o nişă, o vizuină, un ungher cald. Se simte uneori gata să-şi revendice bucata ei de teren, după care elanul o părăseşte, o cuprinde tristeţea şi îi e ruşine până şi pentru că a crezut în ceva.

Într-o joi seară, către ora opt, Louise se întoarce acasă. Proprietarul o aşteaptă pe culoar. În picioare, sub becul care nu se mai aprinde.

— Ah, iată-vă!

Bertrand Alizard aproape că s-a aruncat asupra ei. Îşi îndreaptă ecranul mobilului către chipul lui Louise, care-şi pune mâna în faţa ochilor.

— Vă aşteptam. Am venit de mai multe ori, seara sau după-masa. Nu reuşeam deloc să dau de dumneavoastră.

Vorbeşte cu o voce suavă, cu torsul întins către Louise, dând impresia că o s-o atingă, că o s-o apuce de braţ, că o să-i vorbească la ureche. O fixează cu ochii săi urduroşi, ochii lui fără gene, la care se freacă după ce şi-a scos ochelarii, legaţi cu un şnur.

Ea deschide uşa garsonierei şi îi face loc să intre. Bertrand Alizard poartă nişte pantaloni bej prea largi şi, privindu-l pe bărbat din spate, Louise observă că acesta nu şi-a trecut cureaua prin două găici şi că pantalonii îi atârnă în talie şi sub fese. Seamănă cu un moşneag, cocârjat şi costeliv, care ar fi furat hainele unui uriaş. Totul la el îi pare inofensiv, craniul lui chelios, obrajii ridaţi acoperiţi de pistrui, umerii lui tremurânzi, totul, mai puţin mâinile lui uscate şi enorme cu unghii groase precum fosilele, mâinile lui de măcelar pe care şi le freacă pentru a le încălzi.

Pătrunde în apartament în tăcere, pas cu pas, ca şi cum ar descoperi locurile pentru prima dată. Inspectează pereţii, îşi

trece degetul peste plintele imaculate. Atinge totul cu mâinile lui pline de bătături, mângâie husa canapelei, îşi trece palma peste suprafaţa mesei din placaj. Locuinţa îi pare goală, pustie. Ar fi vrut să aibă câteva remarci faţă de chiriaşa lui, să-i spună că, după ce că plăteşte chiria cu întârziere, nici nu are grijă de locul ăsta. Dar încăperea este exact aşa cum a lăsat-o el în ziua în care i-a arătat-o prima dată.

În picioare, cu mâna sprijinită de spătarul unui scaun, el o priveşte pe Louise şi aşteaptă. Se uită fix la ea, cu ochii lui galbeni care nu prea mai văd mare lucru, dar pe care nu e gata să-i lase-n jos. Aşteaptă să vorbească ea. Aşteaptă ca ea să scotocească prin geantă ca să scoată banii de chirie. Ca ea să facă primul pas, ca ea să-şi ceară scuze pentru că nu a răspuns nici la scrisorile şi nici la mesajele pe care el i le-a lăsat. Dar Louise nu spune nimic. Rămâne în picioare, în faţa uşii, asemenea acelor căţeluşi temători care muşcă atunci când vrei să-i linişteşti.

— După câte văd, aţi început să vă strângeţi lucrurile în cutii. Asta e bine, spune Alizard şi arată, cu degetul lui gros, cele câteva cutii aşezate la intrare. Următorul locatar va fi aici într-o lună.

Face câţiva paşi şi împinge uşor uşa cabinei de duş. Cădiţa din porţelan pare înfundată în pardoseală şi, dedesubt, scândurile putrezite au cedat.

— Ce s-a-ntâmplat aici?

Proprietarul se lasă pe vine. Bombăne, îşi scoate haina pe care o aşază pe jos şi-şi pune ochelarii. Louise rămâne în picioare în spatele lui.

Domnul Alizard se întoarce şi, cu o voce puternică, repetă:

— Vă întreb ce s-a-ntâmplat! Louise tresare.

— Nu ştiu. S-a întâmplat acum câteva zile. Instalaţia e veche, cred.

— Absolut deloc. Am construit cabina de duş cu mâna mea. Ar trebui să vă consideraţi norocoasă. Pe vremuri, locatarii se spălau pe palier. Eu sunt cel care, de unul singur, am instalat duşul în garsonieră.

— S-a surpat.

— E un viciu de întreținere, e evident. Doar nu vă aşteptați că eu să suport costurile reparației, când dumneavoastră ați lăsat duşul să putrezească?

Louise îl fixează cu privirea şi domnului Alizard îi e greu să-şi dea seama ce înseamnă această privire opacă şi această tăcere.

— De ce nu m-ați sunat? De cât timp trăiți aşa? Domnul Alizard se lasă din nou pe vine, cu fruntea acoperită de sudoare.

Louise nu-i spune că această garsonieră nu e decât un bârlog, o paranteză unde ea vine să-şi ascundă epuizarea. Ea trăieşte în altă parte. În fiecare zi, face duş în apartamentul lui Myriam şi al lui Paul. Se dezbracă în camera lor şi îşi întinde cu grijă hainele pe patul cuplului. Apoi, goală, traversează camera de zi pentru a ajunge în baie. Adam e aşezat pe jos şi ea trece prin fața lui. Îl priveşte pe copilul care gângureşte şi ştie că el nu-i va trăda secretul. Nu va spune nimic despre corpul lui Louise, despre albeața ei de statuie, despre sânii ei de sidef, care au cunoscut soarele atât de puțin.

Nu închide uşa de la baie, ca să-l poată auzi pe copil. Dă drumul la apă şi rămâne mult timp nemişcată, cât poate de mult sub jetul de apă fierbinte. Nu se îmbracă la loc imediat. Îşi afundă degetele în borcănaşele cu cremă pe care Myriam le tot cumpără şi-şi masează gleznele, coapsele, brațele. Merge desculță prin apartament, înfăşurată într-un prosop alb. Prosopul ei, pe care îl ascunde în fiecare zi sub un morman, într-un sertar. Prosopul ei şi numai al ei.

— Ați constatat problema şi nu ați încercat s-o rezolvați? Preferați să trăiți ca rromii?

Domnul Alizard a păstrat garsoniera asta din suburbie din sentimentalism. Lăsat pe vine în fața duşului, bărbatul dramatizează. Pufăie, exagerează, îşi duce mâinile la frunte. Pipăie mucegaiul negru cu vârful degetelor şi dă din cap, ca

şi cum el ar fi singurul în stare să cântărească gravitatea situației. Cu voce tare, evaluează prețul reparației.

— O să coste în jur de opt sute de euro. Pe puțin.

Îşi etalează îndemânarea într-ale bricolajului, foloseşte cuvinte tehnice, pretinde că-i vor trebui mai mult de cincisprezece zile ca să repare dezastrul ăsta. Încearcă s-o impresioneze pe micuța femeie blondă care continuă să nu spună nimic. „Poate să-şi ia gândul de la banii de garanție”, îşi spune el. La vremea aceea, insistase ca ea să-i plătească în avans două luni de chirie, drept garanție.

— E trist că trebuie să spun asta, dar nu poți să ai încredere în oameni.

Din câte îşi aminteşte el, ca proprietar nu a fost pus niciodată în situația să restituie această sumă. Nimeni nu poate fi suficient de precaut: întotdeauna se găseşte ceva, un defect de scos în evidență, o pată pe undeva, o zgârietură.

Alizard are simțul afacerilor. Timp de treizeci de ani, a condus un tir între Franța şi Polonia. Dormea în cabină, mânca foarte puțin, rezista în fața oricărei tentații. Minția în legătură cu timpul său de odihnă şi se consola pentru toate calculând banii pe care nu-i cheltuise, satisfăcut de sine însuşi, de faptul că era capabil să-şi impună astfel de sacrificii în vederea unei viitoare averi.

An după an, a cumpărat garsoniere în suburbiile Parisului şi le-a renovat. Le închiriază, pentru un preț exorbitant, unor oameni care nu au altă soluție. La sfârşitul fiecărei luni, face turul proprietăților sale pentru a-şi recolta chiria. Îşi bagă capul prin deschizătura uşilor, uneori se impune, intră, pentru „a arunca un ochi”, pentru „a se asigura că e totul în regulă”. Pune întrebări indiscrete la care locatarii îi răspund în răspăr, rugându-se ca el să plece, să iasă din bucătăria lor, să-şi scoată nasul din lucrurile lor. Dar el rămâne acolo şi, în cele din urmă, ei îi oferă ceva de băut, ceva ce el acceptă şi soarbe încet. Vorbeşte despre durerea lui de spate – „în treizeci de ani de condus un camion, te faci zob” – face conversație.

Îi place să închirieze femeilor, pe care le consideră mai grijulii şi care îi pun mai puține probleme. Preferă studentele, mamele celibatare, divorțatele, dar nu bătrânele care se instalează şi nu mai plătesc chiria, pentru că legea e de partea lor. Şi apoi, a apărut Louise, cu zâmbetul ei trist, părul ei blond, aerul ei pierdut. Fusese recomandată de o veche chiriaşă al lui Alizard, o asistentă de la spitalul Henry-Mondor, care îşi plătise întotdeauna chiria la timp.

Al naibii sentimentalism. Louise asta n-avea pe nimeni. N-avea copii şi soțul ei era mort şi îngropat. Stătea acolo, în fața lui, cu un teanc de bancnote în mână, şi lui i s-a părut drăguță, elegantă în bluza ei cu guler rotund. Ea îl privea docilă, plină de recunoştință. I-a şoptit: „Am fost foarte bolnavă" şi, în clipa aceea el a ars de dorința de a-i pune întrebări, de a afla ce făcuse după moartea soțului ei, de unde venea şi ce problemă de sănătate avusese. Dar ea nu i-a lăsat timp. I-a spus:

— Tocmai mi-am găsit un serviciu, la Paris, într-o familie foarte bună. Şi conversația s-a oprit acolo.

În momentul de față, Bertrand Alizard simte nevoia să scape de această chiriaşă mută şi neglijentă. Nu mai e fraier. Nu-i mai suportă scuzele, eschivările, plățile întârziate. Nu ştie de ce, dar vederea lui Louise îi dă frisoane. Ceva la ea îl dezgustă; zâmbetul ăsta enigmatic, machiajul ăsta țipător, felul ei de a-l privi de sus şi de a nu-şi dezlipi buzele. Nu i-a răspuns niciodată la vreun zâmbet. N-a făcut niciodată efortul să observe că el se îmbrăcase cu o haină nouă şi că îşi pieptănase pe-o parte şuvița lui jalnică de păr roşcat.

Alizard se duce la chiuvetă. Se spală pe mâini:

— O să mă întorc peste opt zile cu materialele şi cu un muncitor pentru lucrări. Ar trebui să terminați de împachetat lucrurile.

Louise îi duce pe copii la plimbare. Îşi petrec lungi după-amiezi în părculeț, unde copacii au fost curățați, unde peluza care a înverzit din nou se oferă studenților din cartier. La leagăne, copiii sunt fericiți să se regăsească unii pe ceilalți, deşi nu-şi cunosc, de cele mai multe ori, numele unii altora. Pentru ei, nimic altceva nu are importanță decât această nouă deghizare, această jucărie nouă-nouță, acest landou în miniatură în care o fetiță şi-a îndesat bebeluşul.

Louise nu şi-a făcut decât o prietenă în cartier. În afară de Wafa, nu vorbeşte cu nimeni. Se mulțumeşte cu zâmbete politicoase, cu semne discrete cu mâna. Când a apărut ea, celelalte bone din părculeț s-au ținut deoparte. Louise îşi dădea aere de doamnă de companie, de intendentă, de guvernantă englezoaică. Colegele ei îi reproşau aerele de superioritate şi manierele ridicole de doamnă din înalta societate. Trecea drept „doamna profesoară”, ea care nu avea decența să se uite în altă parte atunci când bonele, cu telefonul lipit de ureche, uitau să-i țină de mână pe copii când traversau strada. I se întâmplase chiar să-i mustre ostentativ pe unii micuți pe care nimeni nu-i supraveghea şi care furau jucăriile altora sau cădeau de pe vreun parapet.

Lunile au trecut şi pe aceste bănci, ore în şir, bonele au învățat să se cunoască, aproape împotriva voinței lor, precum colegele dintr-un birou în aer liber. În fiecare zi după şcoală, ele se văd, se întâlnesc în supermarketuri, la pediatru sau la caruselul din piațetă. Louise a reținut unele prenume sau țările lor de origine. Ea ştie în ce imobile lucrează fiecare, meseria patronilor lor. Aşezată sub trestia care n-a înflorit decât pe jumătate, ascultă interminabilele conversații telefonice pe care aceste femei le au, ronțăind capătul unui biscuit cu ciocolată.

În jurul toboganului şi al gropii cu nisip se aud cuvinte din limbile baoule, dioula, arabă şi hindi, cuvinte de iubire sunt pronunțate în filipineză sau în rusă. Limbi de la capătul

lumii molipsesc gânguritul copiilor care prind fărâme pe care părinții lor, încântați, îi pun să le repete.

— Vorbeşte araba, îți spun eu, ascultă-l.

Apoi, odată cu anii, copii uită şi, în timp ce se şterg chipul şi vocea bonei în prezent dispărute, nimeni din casă nu-şi mai aduce aminte de cum se spune „mamă” în limba lingala sau numele acelor mâncăruri exotice pe care bona cea amabilă le pregătea.

— Tocănița aia cu carne, cum zicea ea că se numeşte?

În jurul copiilor, care se aseamănă cu toții, care poartă adesea aceleaşi haine cumpărate din aceleaşi magazine şi pe eticheta cărora mamele au avut grijă să le scrie numele pentru a evita orice confuzie, se agită roiul ăsta de femei. Sunt tinerele care poartă vălul negru şi care trebuie să fie şi mai punctuale, şi mai blânde, şi mai curate decât celelalte. Sunt cele care îşi schimbă peruca în fiecare săptămână. Filipinezele care îi imploră pe copii, în engleză, să nu sară în băltoace. Sunt veteranele, care cunosc cartierul de mulți ani, care o tutuiesc pe directoarea şcolii, cele care se întâlnesc pe stradă cu adolescenți pe care i-au crescut cândva şi care se conving că ei le-au recunoscut şi că, dacă nu le-au dat bună-ziua, e doar din timiditate. Sunt cele noi, care lucrează câteva luni, după care dispar fără să-şi ia la revedere, lăsând ca în urma lor să curgă zvonurile şi bănuielile.

Despre Louise, bonele ştiu puține lucruri. Chiar şi Wafa, care pare totuşi s-o cunoască, a fost discretă în legătură cu viața prietenei ei. Ele au încercat mult şi bine să-i pună întrebări. Bona albă le intrigă. De câte ori n-au luat-o unii părinți drept etalon, lăudându-i calitățile de bucătăreasă, disponibilitatea totală, evocând încrederea absolută pe care Myriam o are în ea. Ele se întreabă cine este această femeie atât de plăpândă şi perfectă. Pentru cine a lucrat ea înainte de a veni aici? În ce cartier din Paris? E căsătorită? Are copii la care să se întoarcă seara, după serviciu? Patronii ei se poartă corect cu ea?

Louise nu răspunde deloc sau abia răspunde şi bonele îi înțeleg tăcerea. Toate au secrete de nemărturisit. Ascund amintiri groaznice despre îngenuncheri, umilințe, minciuni. Amintiri despre câte o voce pe care de-abia o auzi la celălalt capăt al firului, despre conversații telefonice care se întrerup, despre oameni care mor şi pe care nu i-au revăzut, despre bani ceruți zi după zi pentru un copil bolnav, care nu le mai recunoaşte şi care a uitat sunetul vocii lor. Unele, Louise ştie asta, au furat lucruri mărunte, nimicuri, ca o taxă încasată din fericirea altora. Altele îşi ascund numele adevărat. Nu le-ar da prin cap să-i poarte pică lui Louise pentru rezerva ei. Nu au încredere, atâta tot.

În părculeț, nimeni nu vorbeşte prea mult despre sine sau, dacă o face, e prin aluzii. Nimeni nu vrea să-i dea lacrimile. Patronii sunt un subiect suficient pentru conversațiile aprinse. Bonele râd de maniile lor, de obiceiurile lor, de modul lor de viață. Patronii Wafei sunt zgârciți, cei ai Albei sunt îngrozitor de suspicioşi. Mama micuțului Jules are probleme cu băutura. Majoritatea dintre ei, se plâng ele, sunt manipulați de copiii lor, pe care îi văd foarte puțin şi în fața cărora cedează încontinuu. Rosalia, o filipineză cu pielea foarte închisă la culoare, fumează țigară după țigară,

— Patroana m-a prins fumând pe stradă ultima dată. Ştiu că e cu ochii pe mine.

În timp ce copiii aleargă pe pietriş ori sapă în groapa cu nisip pe care primăria a deratizat-o de curând, femeile fac din părculeț un birou de recrutare, un sindicat şi un centru de reclamații şi de mici anunțuri în acelaşi timp. Aici circulă ofertele de lucru, se povestesc conflictele între angajatori şi angajați. Femeile vin să i se plângă lui Lydie, preşedinta autoproclamată, o femeie de cincizeci de ani, înaltă, din Coasta de Fildeş, care poartă paltoane din blană artificială şi îşi desenează sprâncene subțiri roşii.

La ora şase seara, grupuri de tineri încercuiesc părculețul. Sunt cunoscuți. Vin de pe Rué de Dunkerque, de la Gara de Nord, se ştie că lasă în aerul dimprejur urmele răfuielilor lor,

că se pişă în rondurile de flori şi caută ceartă. Văzându-i, bonele strâng în viteză hainele împrăştiate, excavatoarele de plastic pline de nisip, îşi agață gentile de cărucioare şi pleacă.

Alaiul trece de gratiile părculețului şi femeile se despart, unele urcă înspre Montmartre sau Notre-Dame-de-Lorette, altele, precum Louise şi Lydie, coboară înspre marile bulevarde. Femeile merg una lângă alta. Louise îi ține de mână pe Mila şi pe Adam. Când trotuarul e prea îngust, o lasă pe Lydie s-o ia înainte, aşa cum e ea, aplecată peste cărucior în care doarme un sugar.

— Ieri a trecut pe aici o tânără însărcinată. O să aibă gemeni în august, povesteşte Lydie.

Toată lumea ştie că unele mame, cele mai prudente, conştiincioasele, vin aici ca la piață, aşa cum altădată te duceai pe docuri sau în fundul unei străduțe pentru a găsi o bonă sau un om bun la toate. Mamele dau târcoale printre bănci, le observă pe bone, scrutează chipul copiilor atunci când ei se întorc între coapsele acestor femei care le suflă nasul cu un gest scurt şi îi consolează după o căzătură. Uneori, pun întrebări. Cercetează.

— Locuieşte pe Rue de Martyrs şi o să nască la sfârşitul lui august. Cum ea caută pe cineva, m-am gândit la tine, încheie Lydie.

Louise îşi ridică spre ea ochii ei de păpuşă. Aude vocea lui Lydie, departe, o aude răsunându-i în cap, fără ca vorbele să se distingă, fără ca vreun sens să iasă la suprafață din această magmă. Se apleacă, îl ia pe Adam în brațe şi o apucă pe Mila de subsuoară. Lydie ridică vocea, repetă ceva, crede că poate nu a auzit-o, că e distrată, ocupată întru totul cu copiii.

— Deci, ce părere ai? Îi dau numărul tău de telefon?

Louise nu răspunde. Îşi ia avânt şi înaintează, brutală, surdă. Îi taie calea lui Lydie şi în fuga ei, cu un gest smucit, răstoarnă cărucior în care copilul, trezit brusc, începe să urle.

— Nu ți-e bine sau ce?! strigă bona, ale cărei cumpărături s-au răsturnat toate în rigolă.

Louise e deja departe. Pe stradă, oamenii s-au adunat în jurul femeii din Coasta de Fildeş. Îi adună mandarinele care se rostogolesc pe trotuar, îi aruncă la coş bagheta îmbibată cu apă. Îşi fac griji pentru bebeluş care, din fericire, n-a pățit nimic.

Lydie va povesti de mai multe ori această întâmplare incredibilă şi se va jura:

— Nu, n-a fost un accident. Ea a răsturnat căruciorul, a făcut-o intenționat.

Gândul obsesiv la un copil se învârte în gol în mintea ei. Nu se gândeşte decât la asta. Bebeluşul ăsta, pe care ea îl va iubi la nebunie, este soluția tuturor problemelor sale. Odată conceput, el o să le facă să tacă pe cotoroanțele din părculeț şi pe proprietarul ei îngrozitor o să-l determine să dea înapoi. O să apere locul lui Louise în regatul ei. Se convinge singură că Paul şi Myriam nu au suficient timp doar pentru ei. Că Mila şi Adam sunt un obstacol pentru sosirea lui. E vina lor dacă perechea nu reuşeşte să se regăsească. Îi epuizează capriciile lor, somnul prea firav al lui Adam le taie elanul pentru orice îmbrățişare. Dacă n-ar sta tot timpul după ei, scâncind, cerând afecțiune, Paul şi Myriam ar putea să-şi vadă de viața lor şi să-i facă lui Louise un copil. Îşi doreşte acest bebeluş cu o violență de fanatică, cu o orbire de posedată. Îl vrea aşa cum rar şi-a dorit ceva, într-atât încât asta îi face rău, într-atât încât e în stare să sufoce, să ardă, să nimicească tot ce se află între ea şi împlinirea dorinței sale.

Într-o seară, Louise o aşteaptă pe Myriam cu nerăbdare. Când aceasta deschide uşa, Louise tabără pe ea, cu ochii strălucind. O ține pe Mila de mână. Bona pare încordată, concentrată. Pare să facă un efort intens ca să se stăpânească, ca să nu țopăie sau să nu scoată un țipăt. S-a gândit toată ziua la momentul ăsta. Planul ei îi pare perfect şi e nevoie acum doar ca Myriam să fie de acord, să se lase convinsă, să cadă în brațele lui Paul.

— Aş vrea să-i duc pe copii să mănânce la restaurant. Aşa, o să puteți cina liniştită împreună cu soțul dumneavoastră.

Myriam îşi pune geanta pe fotoliu. Louise o urmăreşte cu privirea, se apropie, rămâne foarte aproape de ea. Myriam poate să-i simtă respirația pe piele. O împiedică să gândească. Louise e ca un copil ai cărui ochi spun „ei, bine?”, al cărui corp e cuprins tot de nerăbdare, de exaltare.

— Oh, nu ştiu. Nu ne-am gândit la aşa ceva. Poate altă dată.

Myriam îşi scoate haina şi face câțiva paşi prin cameră. Dar Mila o opreşte. Copilul intră în scenă, ca un complice perfect al bonei sale. O roagă, cu vocea ei suavă:

— Te rog, mămico. Vrem să mergem la restaurant cu Louise.

În cele din urmă, Myriam cedează. Insistă să plătească cina şi caută deja în geantă, dar Louise o opreşte.

— Vă rog. În seara asta sunt invitații mei.

În buzunar, lipită de coapsă, Louise ține o bancnotă pe care o mângâie uneori cu vârful degetelor. Merg pe jos până la restaurant. A descoperit mai demult acest mic bistro unde vin mai ales studenți, amatori de bere la preț de trei euro. Dar în seara asta, bistroul e aproape gol. Patronul, un chinez, stă în spatele tejghelei, sub lumina neoanelor. Poartă o cămaşă roşie cu imprimeu țipător şi vorbeşte cu o femeie care are o bere în față şi şosetele rulate pe gleznele ei groase. Pe terasă, doi bărbați fumează.

Louise o împinge pe Mila în restaurant. În sală pluteşte un miros de tutun rece, de tocană şi de transpirație care o face pe fetiță să simtă că-i vine să vomite. Mila e foarte dezamăgită. Se aşază, se uită cu atenție la sala goală, la rafturile murdare pe care sunt puse borcane de ketchup şi de muştar. Nu asta îşi imaginase ea. Crezuse că va vedea doamne frumoase, se gândise că va fi zgomot, muzică, că vor fi îndrăgostiți. În loc de asta, se apleacă peste masa unsuroasă şi se uită fix la ecranul televizorului de deasupra tejghelei.

Cu Adam pe genunchi, Louise spune că ea nu vrea să mănânce.

— Aleg eu pentru voi, da?

Nu-i dă timp Milei să răspundă şi comandă cârnați şi cartofi prăjiți.

— O să împartă porția între ei, precizează ea.

Chinezul aproape că nici nu-i răspunde şi îi ia meniul din mână.

Louise a comandat un pahar cu vin, pe care-l bea încetişor. Cu blândeţe, încearcă s-o ţină de vorbă pe Mila. A adus cu ea foi de hârtie şi creioane pe care le aşază pe masă. Dar Mila nu are chef să deseneze. Nici foame nu prea îi este şi de-abia se atinge de mâncarea din faţa ei. Adam s-a răsucit în cărucior şi se freacă la ochi cu pumnii lui micuţi.

Louise se uită pe geam, se uită la ceas, la stradă, la tejgheaua de care se sprijină patronul. Îşi roade unghiile, zâmbeşte, după care privirea îi devine vagă, absentă. Ar vrea să facă ceva cu mâinile, să-şi întindă tot spiritul către un singur gând, dar ea nu e decât cioburi, sufletul ei este îngreunat de pietre. În mai multe rânduri, îşi trece peste masă mâna îndoită, ca şi cum ar vrea să adune firimituri invizibile sau să netezească suprafaţa rece. Imagini confuze o invadează, fără legătură între ele, viziuni se derulează din ce în ce mai repede, legând amintiri cu regrete, chipuri cu fantasme niciodată împlinite. Mirosul de plastic din curtea spitalului unde o duceau să se plimbe. Râsul lui Stéphanie, sonor şi reţinut în acelaşi timp, ca un râs de hienă. Chipurile copiilor uitaţi, moliciunea părului mângâiat cu vârful degetelor, gustul ca de cretă al unui ştrudel cu mere care se uscase pe fundul unei genţi şi pe care ea îl mâncase totuşi. Aude vocea lui Bertrand Alizard, vocea lui care minte şi peste ea se suprapun vocile altora, ale tuturor celor care i-au dat ordine, sfaturi, care au proferat porunci, până şi vocea blândă a acelei executoare judecătoreşti care, îşi aminteşte ea, se numea Isabelle.

Îi zâmbeşte Milei, pe care ar vrea s-o consoleze. Ştie bine că fetiţei îi vine să plângă. Ea ştie bine senzaţia asta, greutatea asta pe piept, sfiala asta de a fi aici. Mai ştie şi că Mila se stăpâneşte, că are o reţinere, politeţuri burgheze, că e capabilă de atenţii care nu sunt specifice vârstei ei. Louise îşi mai comandă un pahar şi, în timp ce bea, o observă pe fetiţă care priveşte fix ecranul televizorului şi vede, foarte clar, trăsăturile mamei ei sub masca inocenţei. Gesturile inocente

ale fetiței poartă mugurele unei nervozități de femeie, al unei asprimi de patroană.

Chinezul strânge paharele goale şi farfuria pe jumătate plină. Aşază pe masă nota de plată mâzgălită pe o hârtie în pătrățele. Louise nu se clinteşte. Aşteaptă ca timpul să treacă, ca noaptea să meargă înainte, se gândeşte la Paul şi la Myriam, bucurându-se de liniştea lor, de apartamentul gol, de cina pe care ea a lăsat-o pe masă. Au mâncat, fără îndoială, în picioare în bucătărie, ca înainte de naşterea copiilor. Paul îi toarnă vin în pahar soției sale şi îl termină pe al său. Mâna lui alunecă acum pe pielea lui Myriam şi râd amândoi, aşa sunt ei, sunt genul de oameni care râd în dragoste, în dorință, în lipsa pudorii.

În cele din urmă, Louise se ridică. Ies din restaurant. Mila se simte uşurată. Are pleoapele grele, ar vrea să se întoarcă în patul ei acum. În căruciorul lui, Adam a adormit. Louise rearanjează pătura peste copil. Odată cu căderea nopții, iarna, care stătea la pândă, îşi reia locul, se insinuează pe sub haine. Louise o ține de mână pe fetiță şi ele merg, mult timp, printr-un Paris de unde toți copiii au dispărut. Merg de-a lungul marilor bulevarde, trec prin fața teatrelor şi a cafenelelor pline ochi. O iau pe străzi din ce în ce mai întunecate şi mai înguste, care duc uneori într-o piațetă unde tineri fumează iarbă sprijiniți de câte un coş de gunoi.

Mila nu recunoaşte străzile astea. O lumină galbenă scaldă trotuarele. Casele astea, restaurantele astea, îi par foarte departe de casă şi ea se uită la Louise cu ochi nelinişțiți. Aşteaptă o vorbă liniştitoare. Poate că e o surpriză? Dar Louise înaintează, înaintează, fără să rupă tăcerea decât pentru a şopti: „Haide, vii?” Fetița îşi scrânteşte gleznele pe piatra cubică, îşi simte măruntaiele prinse în menghina spaimei, convinsă că plângerile ei nu ar face decât să agraveze lucrurile. Pe Rue Montmartre, Mila le observă pe fetele care fumează în fața barurilor, fetele cu tocuri înalte care țipă puțin prea tare şi pe care patronul le bruftuluieşte:

— Avem vecini aici, ia mai tăceți!

Micuța şi-a pierdut toate reperele, nu mai ştie dacă e acelaşi oraş, dacă de aici poate să-şi vadă casa, dacă părinții ei ştiu unde se află.

Brusc, Louise se opreşte în mijlocul unei străzi animate. Se uită în jur, trage căruciorul la perete şi o întreabă pe Mila:

— De care vrei?

În spatele tejghelei, un bărbat aşteaptă obosit ca fetița să se hotărască. Mila e prea mică pentru a vedea cuvele cu înghețată, se ridică pe vârfuri şi apoi, nerăbdătoare, răspunde:

— De căpşune.

Ținându-se cu o mână de mâna lui Louise şi cu cealaltă ținând strâns cornetul de înghețată, Mila face cale întoarsă prin noapte, lipăind înghețata care îi provoacă o durere de cap îngrozitoare. Închide ochii şi strânge foarte tare din pleoape, ca să-i treacă durerea, încearcă să se concentreze asupra gustului de căpşune zdrobite şi asupra bucățelelor de fruct care-i rămân între dinți. În stomacul ei gol, înghețata cade ca nişte fulgi grei de zăpadă.

La întoarcere, iau autobuzul. Mila întreabă dacă poate să composteze ea biletul, aşa cum fiice de fiecare dată când iau autobuzul împreună. Dar Louise îi face semn să tacă.

— Noaptea nu ne trebuie de bilet. Nu-ți bate capul cu asta.

Când Louise deschide uşa apartamentului, Paul este întins pe canapea. Ascultă un disc, cu ochii închişi. Mila se repede la el. Sare în brațele lui şi-şi afundă chipul înghețat în gâtul tatălui ei. Paul se face că o dojeneşte, pe ea care s-a întors acasă atât de târziu, care şi-a petrecut seara distrându-se la restaurant, ca o domnişoară. Myriam, le spune el, a făcut o baie şi s-a culcat devreme.

— Lucrul a epuizat-o. Nici măcar n-am văzut-o.

Louise se simte cuprinsă de o melancolie brutală. Toate astea n-au folosit la nimic. Îi este frig, o dor picioarele, şi-a cheltuit ultima bancnotă şi Myriam nici măcar nu şi-a aşteptat soțul înainte să se culce.

Te simți singur în preajma copiilor. Lor nu le pasă de contururile lumii noastre. Îi ghicesc duritatea, întunecimea, dar nu vor să știe nimic despre asta. Louise le vorbește și ei întorc capul. Ea le întinde mâinile, se apleacă la înălțimea lor, dar ei se uită deja în altă parte, au văzut ceva. Au găsit un joc care e scuza lor pentru a nu auzi. Ei nu se prefac că-i plâng pe nefericiți.

Se așază lângă Mila. Fetița, ghemuită pe un scaun, desenează. E în stare să rămână concentrată timp de aproape o oră în fața foilor ei de hârtie și a teancului de carioci. Colorează cu mare concentrare, atentă la cele mai mici detalii. Lui Louise îi place să se așeze lângă ea și să vadă cum apar culorile pe foaia de hârtie. Asistă, tăcută, la înflorirea unor flori uriașe în grădina unei case portocalii, unde personaje cu mâini lungi și corpuri longiline dorm pe peluză. Mila nu lasă niciun loc gol. Nori, mașini zburătoare, baloane umflate umplu cerul care are o consistență ce face ape-ape.

— Asta cine e? întreabă Louise.

— Asta? Mila pune un deget pe un personaj imens, zâmbitor, întins pe mai mult de jumătate din foaie. Asta e Mila.

Louise nu mai reușește să găsească alinare din partea copiilor. Poveștile pe care le spune se încurcă și Mila protestează. Creaturile mitice și-au pierdut din vioiciune și din splendoare. În prezent, personajele ei au uitat scopul și sensul luptei lor și poveștile ei nu mai sunt decât relatarea unor lungi rătăciri, ciopârțite, dezordonate, despre prințese scăpătate, despre dragoni bolnavi, solilocvii egoiste din care copiii nu înțeleg nimic și care le stârnesc nerăbdarea.

— Spune-ne altceva, o imploră Mila și Louise nu găsește ce să mai povestească, împotmolită în cuvintele ei ca în niște nisipuri mișcătoare.

Louise râde mai puțin, are mai puțină energie pentru jocurile de-a calul și călărețul sau pentru bătăile cu perne.

Cu toate astea, ea îi adoră pe aceşti doi copii pe care îi observă ore în şir. Ar plânge chiar, sub această privire pe care ei i-o aruncă uneori, căutând aprobarea sau ajutorul ei. Iubeşte mai ales felul lui Adam de a se întoarce, pentru a o lua drept martoră a progreselor, a bucuriilor lui, pentru a-i da de înțeles că în toate gesturile lui există ceva care îi este hărăzit ei, ei şi numai ei. Ar vrea să soarbă din inocența, din entuziasmul lor, până la beție. Ar vrea să vadă cu ochii lor atunci când ei privesc ceva pentru prima dată, când ei înțeleg logica unui mecanism, când ei speră la repetiția infinită fără să se gândească vreodată, dinainte, la osteneala care va urma.

Toată ziua, Louise lasă televizorul aprins. Se uită la reportaje apocaliptice, la emisiuni idioate, la jocuri cărora nu le înțelege toate regulile. După atentate, Myriam i-a interzis să-i lase pe copii în fața televizorului. Dar lui Louise puțin îi pasă. Mila ştie că nu trebuie să repete în fața părinților ei ce a văzut la televizor. Că nu trebuie să pronunțe cuvintele „urmărire", „terorist", „ucişi". Fetița priveşte, lacomă, tăcută, informațiile care se succed. Apoi, când nu mai poate, se întoarce către fratele ei. Se joacă, se ceartă. Mila îl împinge în perete şi băiețelul urlă înainte să sară la ea.

Louise nu întoarce capul. Rămâne cu privirea ațintită asupra ecranului, complet imobilă. Bona refuză să meargă în parculeț. Nu vrea să le întâlnească pe celelalte femei sau să dea peste vecina bătrână, față de care s-a umilit oferindu-şi serviciile. Copiii, nervoşi, se învârt prin apartament, o imploră, au chef să iasă la aer, să se joace cu prietenii lor, să cumpere o napolitană cu ciocolată din partea de sus a străzii.

Țipetele celor mici o irită, ar urla şi ea. Pălăvrăgeala obositoare a copiilor, vocile lor stridente, „de ce-urile?" lor, dorințele lor egoiste îi fac capul să plesnească.

— Când e mâine? întreabă Mila de sute de ori.

Louise nu poate să cânte un cântec fără ca ei să nu o implore s-o ia de la capăt, ei cer eterna repetiție a orice, a

poveştilor, a jocurilor, a strâmbăturilor şi Louise nu mai poate. Nu mai are îngăduință pentru plânsetele lor, pentru capriciile lor, pentru veselia lor isterică. Îi vine uneori să-şi pună degetele în jurul gâtului lui Adam şi să-l scuture până leşină. Alungă ideile astea cu o mişcare amplă a capului. Reuşeşte să nu se mai gândească la asta, dar o maree întunecată şi lipicioasă a copleşit-o cu totul.

„Trebuie să moară cineva. Trebuie să moară cineva pentru ca noi să fim fericiți.”

Refrene morbide o leagănă pe Louise în timp ce merge. Fraze, pe care nu ea le-a inventat şi al căror sens nu e sigură că-l înțelege, îi ocupă mintea. Inima i s-a asprit. Trecerea anilor a acoperit-o de o coajă groasă şi rece şi ea de-abia o mai aude bătând. Nimic nu mai reuşeşte s-o emoționeze. Trebuie să admită că nu mai ştie să iubească. A epuizat toată dragostea cuprinsă în inima ei, mâinile ei nu mai au nimic de mângâiat.

— Voi fi pedepsită pentru asta, se aude ea gândind. Voi fi pedepsită pentru că nu ştiu să iubesc.

Există fotografii din după-amiaza aceea. Nu au fost developate, dar ele există, undeva, în interiorul unui aparat. În ele apar mai ales copiii. Adam, întins în iarbă, pe jumătate gol. Cu ochii lui mari şi albaştri, se uită într-o parte, cu un aer absent, aproape melancolic, în ciuda vârstei lui fragede. Într-una dintre aceste imagini, Mila aleargă pe mijlocul unei alei largi, mărginite de arbori. E îmbrăcată cu o rochie albă pe care sunt desenați fluturi. E desculță. Într-o altă fotografie, Paul îl cară pe Adam pe umeri şi pe Mila în brațe. Myriam e în spatele obiectivului. Ea este cea care surprinde acest moment. Chipul soțului ei e neclar, zâmbetul lui e ascuns de una dintre tălpile băiețelului. Myriam râde şi ea, nu se gândeşte să le spună să stea nemişcați. Să se oprească o clipă din agitație.

— Pentru poză, vă rog!

Şi totuşi, ea ține la aceste fotografii pe care le face cu sutele şi la care se uită în momentele ei de melancolie. În metrou, între două întâlniri, uneori chiar şi în timpul unei cine, derulează cu degetele pe ecranul telefonului portretul copiilor ei. Crede şi că e datoria ei de mamă să imortalizeze momentele astea, să dețină dovezile fericirii trecute. Va putea într-o zi să le pună sub nasul Milei şi al lui Adam. Va înşira amintirile şi imaginea va veni să trezească senzații vechi, detalii, o atmosferă. Copiii nu sunt decât o fericire efemeră, i s-a spus întotdeauna, un vis trecător, o nerăbdare. O eternă metamorfoză. Chipuri rotunde care se impregnează de seriozitate, fără ca tu să-ți fi dat seama. Aşa că, de fiecare dată când are ocazia, îşi priveşte copiii care, din spatele ecranului iPhone-ului ei, sunt pentru ea cel mai frumos peisaj din lume.

Thomas, prietenul lui Paul, i-a invitat să petreacă o zi la casa lui de la țară. El se izolează acolo ca să compună melodii şi ca să-şi întrețină un alcoolism tenace. Thomas creşte ponei în fundul parcului. Ponei ireali, blonzi ca nişte actrițe americane şi cu picioare scurte. Un mic pârâu

traversează grădina imensă, ale cărei granițe nu sunt cunoscute nici măcar de Thomas însuşi. Copiii mănâncă de prânz pe iarbă. Părinții beau vin rosé şi, în cele din urmă, Thomas pune pe masă cutia cu vin din care soarbe fără încetare.

— Suntem între noi, nu? Doar n-o să ne sfiim.

Thomas nu are copii şi lui Paul şi Myriam nu le-ar da prin cap să-l plictisească povestindu-i despre bona lor, despre educația copiilor, despre vacanțele în familie. În ziua aceasta frumoasă de mai, ei uită de neliniştile lor. Preocupările le apar în fața ochilor aşa cum sunt ele: mărunte griji cotidiene, aproape nişte capricii. Nu se mai gândesc decât la viitor, la proiecte, la bucuriile gata să înflorească. Myriam e sigură, în septembrie Pascal îi va propune să devină partener. Va putea atunci să-şi aleagă cazurile, să delege munca ingrată unor stagiari. Paul îşi priveşte soția şi copiii. Îşi spune că ce era mai greu s-a înfăptuit, că urmează ce e mai bun.

Petrec o zi minunată alergând, jucându-se. Copiii încalecă pe ponei şi le dau mere şi morcovi. Smulg buruienile din ceea ce Thomas numeşte grădina de zarzavat în care n-a crescut vreodată o legumă. Paul pune mâna pe-o chitară şi îi face pe toți să râdă. Apoi toți tac atunci când Thomas cântă şi Myriam îi acompaniază refrenele. Copiii fac ochii mari în fața acestor adulți atât de cuminți care cântă într-o limbă pe care ei nu o înțeleg.

Când vine vremea să plece acasă, cei mici încep să urle. Adam se aruncă pe jos, refuză să plece. Mila, şi ea epuizată, plânge în hohote în brațele lui Thomas. Odată instalați în maşină, copiii adorm. Myriam şi Paul sunt tăcuți. Se uită la câmpurile de rapiță răvăşite în apusul de soare roşiatic care scaldă popasurile de pe drum, zonele industriale, eolienele gri, într-un strop de poezie.

Un accident a blocat autostrada, iar Paul, pe care ambuteiajele îl scot din minți, decide să iasă de pe autostradă şi să se întoarcă la Paris pe un drum secundar.

— Tot ce am de făcut e să mă iau după GPS.

Dispar pe străzi întunecate de-a lungul cărora case burgheze şi urâte rămân cu storurile coborâte. Myriam aţipeşte. Frunzele copacilor, precum mii de diamante negre, strălucesc sub felinare. Ea deschide din când în când ochii, neliniştită că Paul se lasă la rândul lui pradă visării. Paul o linişteşte şi ea adoarme la loc.

O trezeşte zgomotul claxoanelor şi, cu ochii pe jumătate închişi şi mintea încă înceţoşată de somn şi de excesul de vin rosé, nu recunoaşte imediat bulevardul pe care stau blocaţi în trafic.

— Unde suntem? îl întreabă ea pe Paul, care nu răspunde, care habar n-are şi care e preocupat în totalitate să înţeleagă ce blochează drumul şi ce-i împiedică să înainteze.

Myriam întoarce capul. Ar fi adormit la loc dacă n-ar fi văzut, acolo, pe trotuarul din faţă, silueta familiară a lui Louise.

— Uite, îi spune ea lui Paul întinzând mâna.

Dar Paul este concentrat la ambuteiaj. Calculează posibilităţile de a ieşi din rând, de a întoarce. A intrat într-o intersecţie unde maşinile, care vin de peste tot, nu mai avansează. Scuterele îşi croiesc drum, pietonii se şterg de capotele maşinilor. Semafoarele trec de la culoarea roşie la cea verde în câteva secunde. Nimeni nu înaintează.

— Uite, acolo. Cred că e Louise.

Myriam se ridică un pic în scaun ca să vadă mai bine faţa femeii care înaintează, de cealaltă parte a intersecţiei. Ar putea să coboare geamul şi s-o strige, dar ar părea ridicolă şi fără îndoială că bona nu ar auzi-o. Myriam vede părul blond, cocul la ceafă, mersul inimitabil al lui Louise, sprinten şi tremurător. I se pare că bona înaintează încet, privind cu atenţie la vitrinele de pe această stradă comercială. Apoi Myriam nu-i mai vede silueta, corpul ei subţire e ascuns de trecători, dus de un grup de oameni care râd şi îşi agită braţele. Şi ea reapare de cealaltă parte a pasajului pietonal, ca în imaginile dintr-un film vechi cu tonuri puţin decolorate, într-un Paris pe care întunericul îl face ireal. Louise pare

discordantă, cu eterna ei bluză cu guler rotund şi fusta ei prea lungă, ca un personaj care ar fi greşit povestea şi s-ar regăsi într-o lume străină, condamnat să rătăcească pentru totdeauna.

Paul claxonează furios şi copiii se trezesc tresărind. El scoate braţul pe geam, priveşte înapoi şi virează cu toată viteza pe o stradă perpendiculară, înjurând. Myriam ar vrea să-l oprească, să-i spună că au timp, că nu foloseşte la nimic să se înfurie. Plină de nostalgie, contemplă până în ultima clipă, nemişcată sub felinar, o Louise fantomatică, aproape neclară, care aşteaptă ceva, la marginea unei graniţe pe care se pregăteşte s-o traverseze şi în spatele căreia va dispărea.

Myriam se afundă în scaunul ei. Priveşte din nou înainte, tulburată ca şi cum ar fi dat peste o amintire, o cunoştinţă foarte veche, o iubire din tinereţe. Se întreabă unde se duce Louise, dacă era chiar ea, şi ce făcea acolo. Ar fi vrut să continue s-o observe prin acel geam, s-o privească trăind. Faptul de a o fi văzut pe acel trotuar, din întâmplare, într-un loc atât de îndepărtat de rutina lor, stârneşte în ea o curiozitate violentă. Pentru prima dată, încearcă să-şi imagineze, fizic, tot ceea ce este Louise atunci când nu e cu ei.

Auzind-o pe mama lui pronunţând numele bonei, Adam se uită şi el pe geam.

— E bona mea! strigă el, arătând-o cu degetul, ca şi cum n-ar înţelege că ea ar putea să trăiască în altă parte, singură, că ea ar putea să meargă fără să se sprijine de un cărucior sau fără să ţină un copil de mână.

Întreabă:

— Unde se duce Louise?

— Se duce la ea, îi răspunde Myriam. La ea acasă.

Doamna căpitan Nina Dorval îşi ţine ochii deschişi, întinsă pe patul său, în apartamentul din Bulevardul Strasbourg. Parisul e pustiu în acest august ploios. Noaptea e tăcută. Mâine-dimineaţă, la ora şapte şi jumătate, ora la care Louise îi revedea pe copii, se vor înlătura sigiliile apartamentului din Rue d'Hauteville şi va începe reconstituirea. Nina i-a anunţat pe judecătorul de instrucţie, pe procuror, pe avocaţi.

— Eu, a spus ea, o să joc rolul bonei.

Nimeni n-ar îndrăzni s-o contrazică. Doamna căpitan cunoaşte cazul acesta mai bine decât oricine. Ea a ajuns prima la locul crimei, după telefonul dat de Rose Grinberg. Profesoara de muzică urla:

— E bona. I-a ucis pe copii.

În ziua aceea, poliţista a parcat în faţa imobilului. O ambulanţă tocmai plecase de la faţa locului. Fetiţa era transportată către spitalul cel mai apropiat. Deja, o mulţime de gură-cască blocau strada, fascinaţi de urletele sirenelor, de graba echipajului salvării, de paloarea ofiţerilor de poliţie. Trecătorii se făceau că aşteaptă ceva, puneau întrebări, rămâneau nemişcaţi în pragul brutăriei sau sub câte un portic. Un bărbat cu braţul întins a fotografiat intrarea în clădire. Nina Dorval a ordonat să fie evacuat.

Pe scară, doamna căpitan s-a întâlnit cu membrii echipajului medical care o scoteau de-acolo pe mamă. Făptaşa era încă sus în apartament, inconştientă. Ţinea în mână un cuţitaş de ceramică albă.

— Scoateţi-o pe uşa din spate! a ordonat Nina.

A intrat în apartament. I-a atribuit fiecăruia un rol. I-a privit lucrând pe ofiţerii de la secţia de Criminalistică, în salopetele lor largi şi albe. În baie, şi-a scos mănuşile şi s-a aplecat deasupra căzii. A început prin a-şi băga vârful degetelor în apa tulbure şi îngheţată, desenând brazde, făcând apa să se mişte. Un vas de piraţi a fost luat de valuri. Nu se putea hotărî să-şi retragă mâna, ceva o atrăgea către fundul apei. Şi-a scufundat braţul până la cot, apoi până la

umăr şi aşa a găsit-o un investigator, ghemuită, cu mâneca udă. I-a cerut să iasă de acolo; urma să ia probe.

Nina Dorval s-a plimbat prin apartament, cu dictafonul lipit de buze. A descris locurile, mirosul de săpun şi de sânge, zgomotul televizorului aprins şi numele emisiunii care rula. Niciun detaliu nu a fost omis: hubloul deschis al maşinii de spălat din care ieşea o cămaşă şifonată, chiuveta plină, hainele copiilor aruncate pe jos. Pe masă erau aşezate două farfurii din plastic roz în care se uscau resturile unei mese de prânz. Au fost fotografiate pastele răsucite şi bucăţelele de şuncă. Mai târziu, când ea a aflat povestea lui Louise, când i s-a povestit legenda acestei bone maniace, Nina Dorval a fost uimită de dezordinea din apartament.

L-a trimis pe locotenentul Verdier la Gara de Nord ca să-l aştepte pe Paul, care se întorcea din călătorie. El va şti cum să-l ia, s-a gândit ea. E un bărbat cu experienţă, va găsi cuvintele, va reuşi să-l liniştească. Locotenentul a ajuns foarte devreme. S-a aşezat undeva unde să nu stea în curent şi a privit trenurile sosind. Simţea nevoia să fumeze. Câţiva pasageri au coborât dintr-un vagon şi au început să alerge, ciorchine. Probabil că se grăbeau să prindă legătura şi locotenentul urmărea din ochi această mulţime asudată, femeile pe tocuri înalte, ţinându-şi gentile aproape de corp, bărbaţii care strigau: „Faceţi loc!” Apoi trenul de Londra a sosit. Locotenentul Verdier ar fi putut să aştepte la coborârea din vagonul în care călătorea Paul, dar a preferat să rămână la capătul peronului. L-a privit venind către el pe tatăl care era acum orfan, cu căştile pe urechi şi o geantă mică în mână. Nu s-a dus în întâmpinarea lui. Voia să-i mai lase câteva minute. Câteva secunde în plus înainte să-l abandoneze într-o noapte interminabilă.

Poliţistul i-a arătat insigna. I-a cerut să-l urmeze şi Paul a crezut întâi că era o greşeală.

Săptămână după săptămână, doamna căpitan Dorval a refăcut şirul evenimentelor. În ciuda tăcerii lui Louise, care

nu ieşea din comă, în ciuda mărturiilor care se puneau de acord asupra acestei bone ireproşabile, ea şi-a spus că până la urmă va reuşi să găsească fisura. Şi-a jurat să înțeleagă ce se întâmplase în această lume secretă şi caldă a copilăriei, în spatele uşilor închise. A adus-o pe Wafa la secția de poliție numărul 36 şi a interogat-o. Tânăra femeie nu se putea opri din plâns, nu reuşea să articuleze un cuvânt şi polițista şi-a pierdut în cele din urmă răbdarea. I-a spus că puțin îi păsa de situația ei, de actele ei, de contractul ei de muncă, de promisiunile lui Louise şi de naivitatea ei proprie. Ceea ce voia ea să ştie era dacă o văzuse pe Louise în ziua aceea. Wafa i-a povestit că fusese la apartament în dimineața aceea. Sunase la uşă şi Louise crăpase puțin uşa.

— Ai fi zis că ascundea ceva.

Dar Alphonse fugise, se strecurase printre picioarele lui Louise şi se dusese la copii, care erau încă în pijama, în fața televizorului.

— Am încercat s-o conving. I-am zis că am putea să ieşim, să facem o plimbare. Era frumos afară şi copiii aveau să se plictisească.

Louise n-a vrut să audă de nimic.

— Nu m-a lăsat să intru. L-am strigat înapoi pe Alphonse, care era foarte dezamăgit, şi am plecat.

Dar Louise nu a rămas în apartament. Rose Grinberg e foarte sigură, s-a întâlnit cu bona în holul apartamentului, cu o oră înainte de siestă. Cu o oră înainte de crimă. De unde venea Louise? Unde se dusese? Cât timp petrecuse afară din casă? Polițiştii au făcut înconjurul cartierului, cu poza lui Louise în mână. Au interogat pe toată lumea. Au fost nevoiți să-i facă să tacă pe mincinoşi, pe singuraticii care fabulează ca să le treacă timpul. S-au dus în părculeț, la cafeneaua „Paradis”, s-au plimbat prin pasajele din rue du Faubourg-Saint-Denis şi i-au chestionat pe comercianți. Şi apoi au găsit această înregistrare video dintr-un supermarket. De mii de ori, doamna căpitan a privit iar şi iar înregistrarea. S-a uitat până i s-a făcut greață la mersul

liniştit al lui Louise pe culoarele magazinului. I-a observat mâinile, mâinile ei micuțe, care apucau fie o cutie cu lapte, fie un pachet de biscuiți sau o sticlă cu vin. În imaginile astea, copiii aleargă de la un raft la altul fără ca bona să fie atentă la ei. Adam dă cutii pe jos, se loveşte de genunchii unei femei care împinge un cărucior. Mila încearcă să ajungă la nişte ouă de ciocolată. Louise e calmă, nu deschide gura, nu-i strigă. Se îndreaptă către casa de marcat şi ei sunt cei care revin la ea, râzând. Se aruncă între picioarele ei, Adam o trage de fustă, dar Louise îi ignoră. De-abia dacă dă la iveală uşoare semne de agasare, pe care polițista le ghiceşte, o uşoară contractare a buzei, o privire fugară. Piezişă. Louise, îşi spune polițista, seamănă cu acele mame duplicitare care, în poveşti, îşi abandonează copiii tenebrelor unei păduri.

La ora 16, Rose Grinberg a lăsat storurile. Wafa a mers până în părculeț şi s-a aşezat pe o bancă. Hervé şi-a terminat programul la serviciu. Exact la acea oră, Louise s-a îndreptat către baie. Mâine, Nina Dorval va trebui să repete aceleaşi gesturi: să deschidă robinetul, să-şi bage mâna sub jetul de apă pentru a-i verifica temperatura, aşa cum o făcea pentru propriii ei fii, atunci când erau încă mici. Şi ea va spune:

— Copii, veniți! E ora pentru baie.

A fost nevoie să-l întrebe pe Paul dacă lui Adam şi Milei le plăcea apa. Dacă erau reticenți, în general, înainte de a se dezbrăca. Dacă le plăcea să se bălăcească în mijlocul jucăriilor lor.

— Ar fi putut să fi fost o ceartă la mijloc, a explicat doamna căpitan. Credeți că ar fi putut fi neîncrezători sau mai degrabă mirați de faptul că urmau să facă baie la ora patru după-amiaza?

I-au arătat tatălui fotografia cu arma crimei. Un cuțit de bucătărie, banal, dar atât de mic încât Louise l-ar fi putut ascunde cu uşurință, cel puțin parțial, în palmă. Nina l-a întrebat dacă îl recunoştea. Dacă era al lor sau dacă Louise îl cumpărase, dacă îşi premeditase gestul.

— Nu vă grăbiți, a spus ea.

Dar Paul n-a avut nevoie de mult timp de gândire. Cuțitul acela era cel pe care Thomas li-l adusese cadou din Japonia. Un cuțit de ceramică, extrem de ascuțit, al cărui simplu contact era suficient ca să taie pulpa degetelor. Un cuțit de sushi în schimbul căruia Myriam îi dăduse o monedă de un euro, pentru a alunga piaza rea.

— Dar nu-l foloseam niciodată la bucătărie. Myriam îl pusese bine într-un sertar, undeva sus. Voia să-l țină undeva unde copiii n-ar fi putut ajunge la el.

După două luni de anchetă, zi şi noapte, două luni de mers pe urmele trecutului acestei femei, Nina începe să creadă c-o cunoaşte pe Louise mai bine ca oricine altcineva. L-a convocat la secție pe Bertrand Alizard. Bărbatul tremura în fotoliul din biroul secției 36. Picături de sudoare îi curgeau peste pistrui. El, căruia îi e aşa de frică de sânge şi de surprizele neplăcute, a rămas pe culoar atunci când poliția a răscolit garsoniera lui Louise. Sertarele erau goale, geamurile imaculate. Nu au găsit nimic. Nimic în afară de o veche fotografie a lui Stéphanie şi de câteva plicuri rămase nedesfăcute.

Nina Dorval şi-a înfipt mâinile în inima putrezindă a lui Louise. A vrut să ştie totul despre ea. A crezut că va putea să spargă cu lovituri de pumn zidul de muțenie în care bona se închisese. I-a interogat pe membrii familiei Rouvier, pe domnul Franck, pe doamna Perrin, pe doctorii de la spitalul Henri-Mondor, unde Louise fusese internată din cauza unor tulburări de dispoziție. A citit ore în şir carnetul cu coperta înflorată şi visa, noaptea, aceste litere strâmbe, aceste nume necunoscute pe care Louise şi le notase cu asiduitatea unui copil singuratic. Doamna căpitan i-a regăsit pe vecinii de pe vremea în care Louise locuia în casa din Bobigny. Le-a pus întrebări bonelor din părculeț. Nimeni nu părea să-i pătrundă misterul.

— Era bună ziua, bună seara, nimic mai mult. Nimic de luat în seamă.

Şi-apoi, a privit-o pe femeia aceea dormind pe patul ei alb. I-a cerut infirmierei să iasă din cameră. Voia să fie singură cu păpuşa care îmbătrânea. Păpuşa adormită, care purta la gât şi la mâini, în loc de bijuterii, pansamente albe groase. În lumina neoanelor, doamna căpitan fixa cu privirea pleoapele ei palide, rădăcinile firelor albe de la tâmple şi slaba pulsaţie a unei vene care se zbătea sub lobul urechii. Încerca să citească ceva pe acest chip decăzut, pe această piele uscată în care ridurile săpaseră rigole. Doamna căpitan nu a atins corpul nemişcat, dar s-a aşezat şi i-a vorbit lui Louise aşa cum le vorbeşti copiilor care se prefac că dorm. I-a spus:

— Ştiu că mă auzi.

Nina Dorval a făcut experimentul: reconstituirile acţionează uneori ca un revelator, asemenea acelor ceremonii voodoo în care transa face ca un adevăr să ţâşnească din durere, când trecutul se luminează cu o lumină nouă. Odată aflată pe scenă, se întâmplă ca magia să funcţioneze, ca un detaliu să apară, ca o contradicţie să capete în cele din urmă sens. Mâine, ea va intra în imobilul din Rue d'Hauteville în faţa căruia încă se mai ofilesc câteva buchete de flori şi se mai află nişte desene făcute de copii. Va ocoli lumânările şi va lua ascensorul. Apartamentul, în care nimic nu s-a schimbat din acea zi de mai, unde nimeni nu a venit să strângă lucrurile sau măcar să recupereze vreun act, va fi scena acestui teatru sordid. Nina Dorval va da acele trei lovituri.

Acolo, se va lăsa înghiţită de un val de dezgust, detestând totul, acest apartament, această maşină de spălat, această chiuvetă care va rămâne mereu murdară, aceste jucării care ies din cutiile lor şi care vin să moară sub mese, cu sabia îndreptată spre cer, cu urechea aţintită. Ea va fi Louise, Louise care îşi bagă degetele în urechi ca să facă să înceteze ţipetele şi planşetele. Louise care face du-te-vino din sufragerie în bucătărie, din baie în bucătărie, de la gunoi la uscătorul de rufe, de la pat la dulapul de la intrare, din balcon în baie. Louise care vine şi care apoi reîncepe, Louise

care se apleacă şi care se ridică pe vârfuri. Louise care apucă un cuţit dintr-un sertar. Louise care bea un pahar cu vin, cu fereastra deschisă, cu un picior pe balconul micuţ.

— Copii, veniți! E ora pentru baie.

Leïla Slimani (n. 1981) este o romancieră și jurnalistă franceză de origine marocană.

S-a născut la Rabat, Maroc și la 17 a a plecat la Paris, unde s-a specializat științe politice și studiul mass-medi la Sciences Po. După absolvire, a vru să urmeze o carieră în actorie, dar a început să lucreze ca jurnalist pentru revista *Jeune Afrique*.

În 2014 a publicat primul său roman *Dans le jardin de l'ogre* (în curs de apariție la Pandora M), urmat de thrillerul psihologic *Cântec lin*, care a devenit rapid un bestseller cu peste 76.000 de exemplare tipărite în primele trei luni de la apariție.

În 2016, romanul *Cântec lin* a fost distins cu Premiul Goncourt și a fost nominalizat la Prix Renaudot, Prix Femina, Prix de Flore și Prix Interallie.

Cântec lin *este o carte necruțătoare despre raporturile de putere și excluderea socială.*

L'EXPRESS

Cântec lin *te prinde în paginile lui cu o forță uimitoare, ce vine atât din măiestria cu care autoarea stăpânește povestea, cât și din stilul precis, clinic, incisiv.*

LE MONDE

Când Myriam, mamă a doi copii mici, se hotărăște, în ciuda reticenței soțului ei, să-și reia activitatea, cuplul începe să caute o bonă. După o serie de interviuri, o angajează pe Louise, care cucerește rapid afecțiunea copiilor și ajunge să ocupe un loc central în casa familiei. Treptat însă, cercul dependenței reciproce se închide, ducând la producerea unei tragedii.

Dincolo de descrierea minuțioasă a tânărului cuplu și a personajului fascinant și misterios al bonei, se întrevede tabloul epocii moderne, cu concepțiile sale despre dragoste și educație, raportul dintre dominație și bani, prejudecăți de clasă ori culturale.

Stilul frust și tranșant al Leïlei Slimani, întrepătruns de frânturi de poezie sumbră, învăluie povestea încă de la primele pagini într-un suspans captivant.